

Iets over het disciplinair toezicht op de notarissen in Nederland

<https://hdl.handle.net/1874/248929>

Utr. Jur. 24 Jan 78

IETS OVER
HET
DISCIPLINAIR TOEZICHT OP DE NOTARISSEN
IN NEDERLAND.

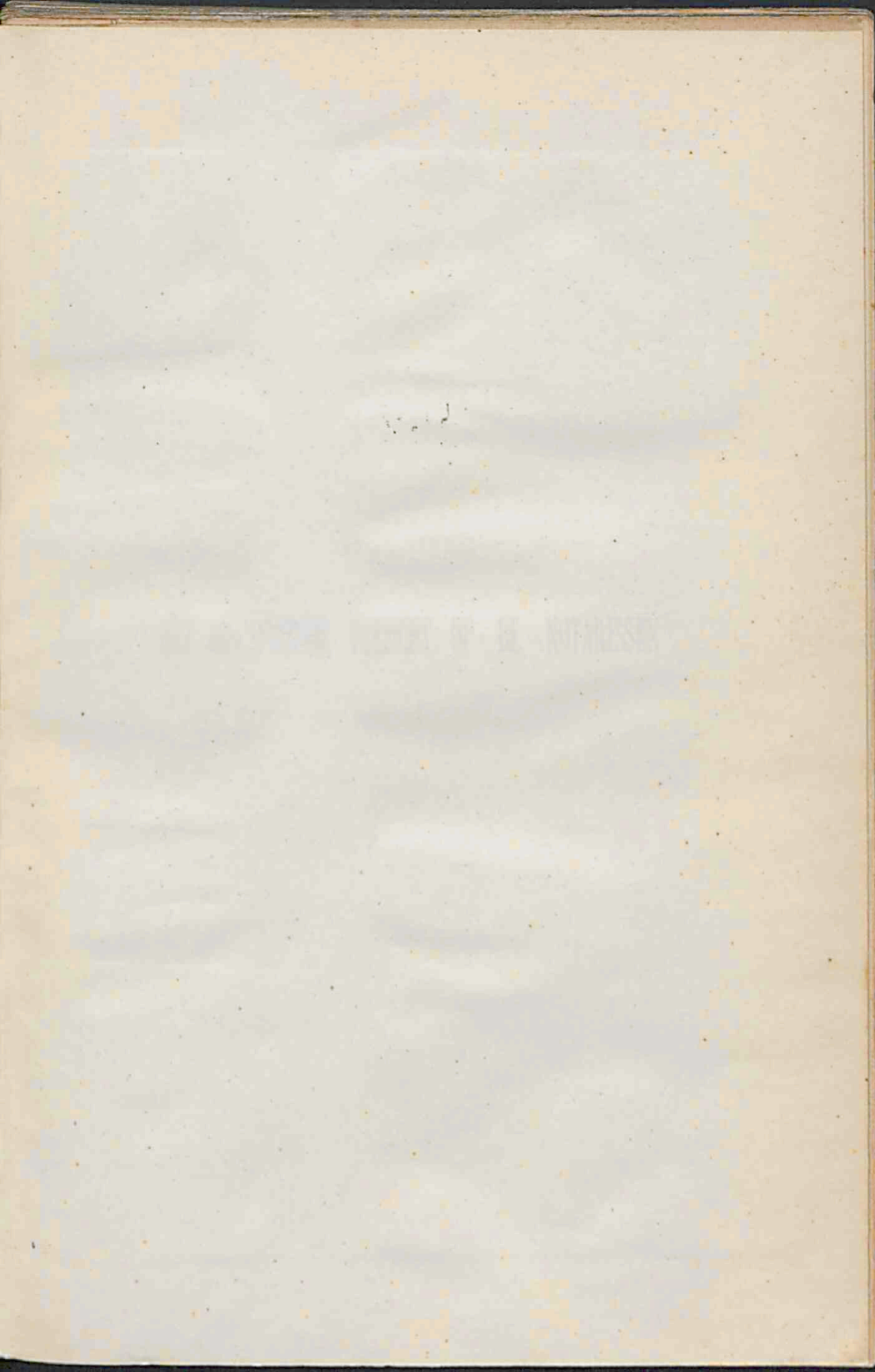
Akademisch Proefschrift

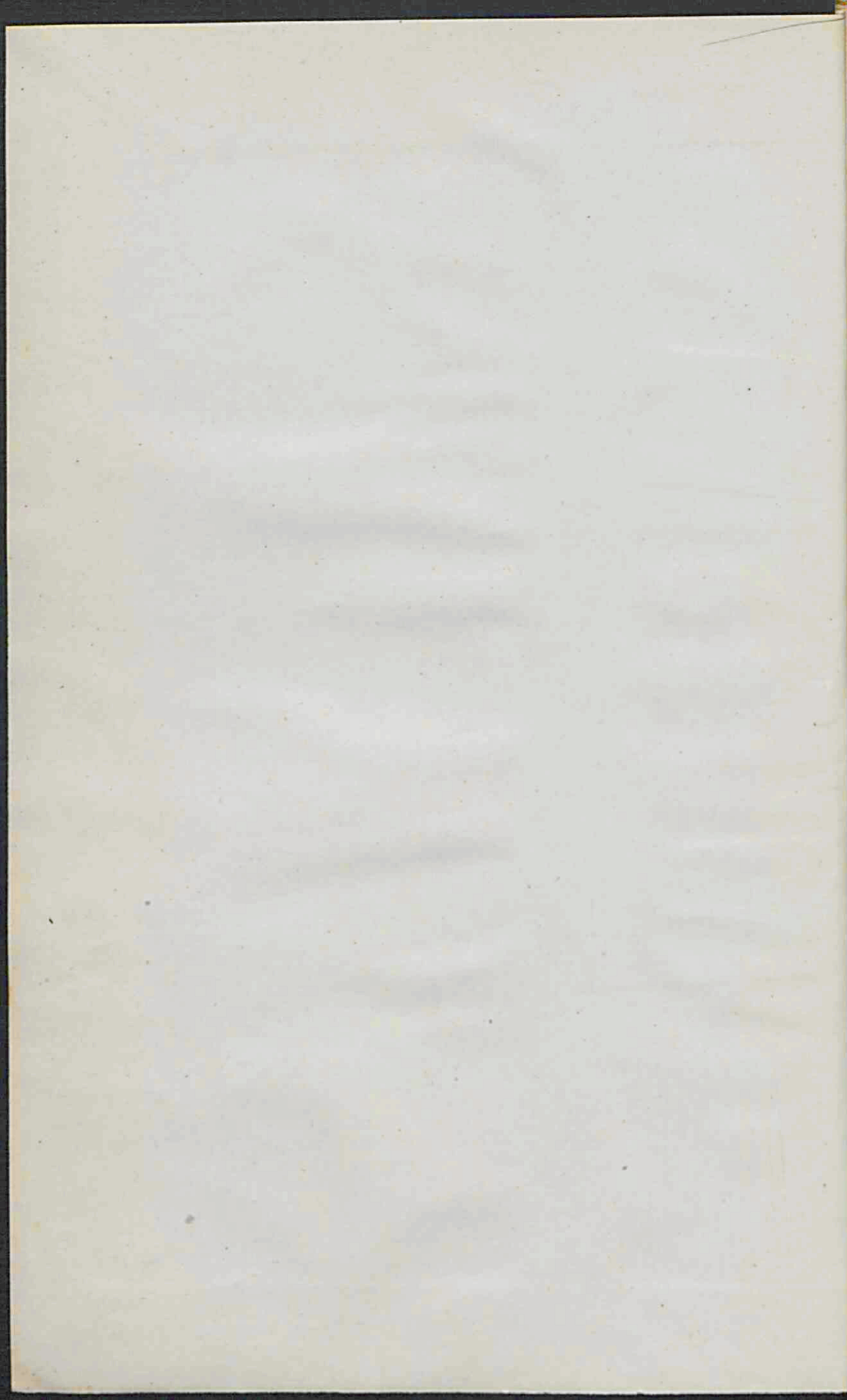
DOOR
C. WITHOLT.

UTRECHT,
Kirma L. E. BOSCH EN ZOON.
1878.

A. qu.

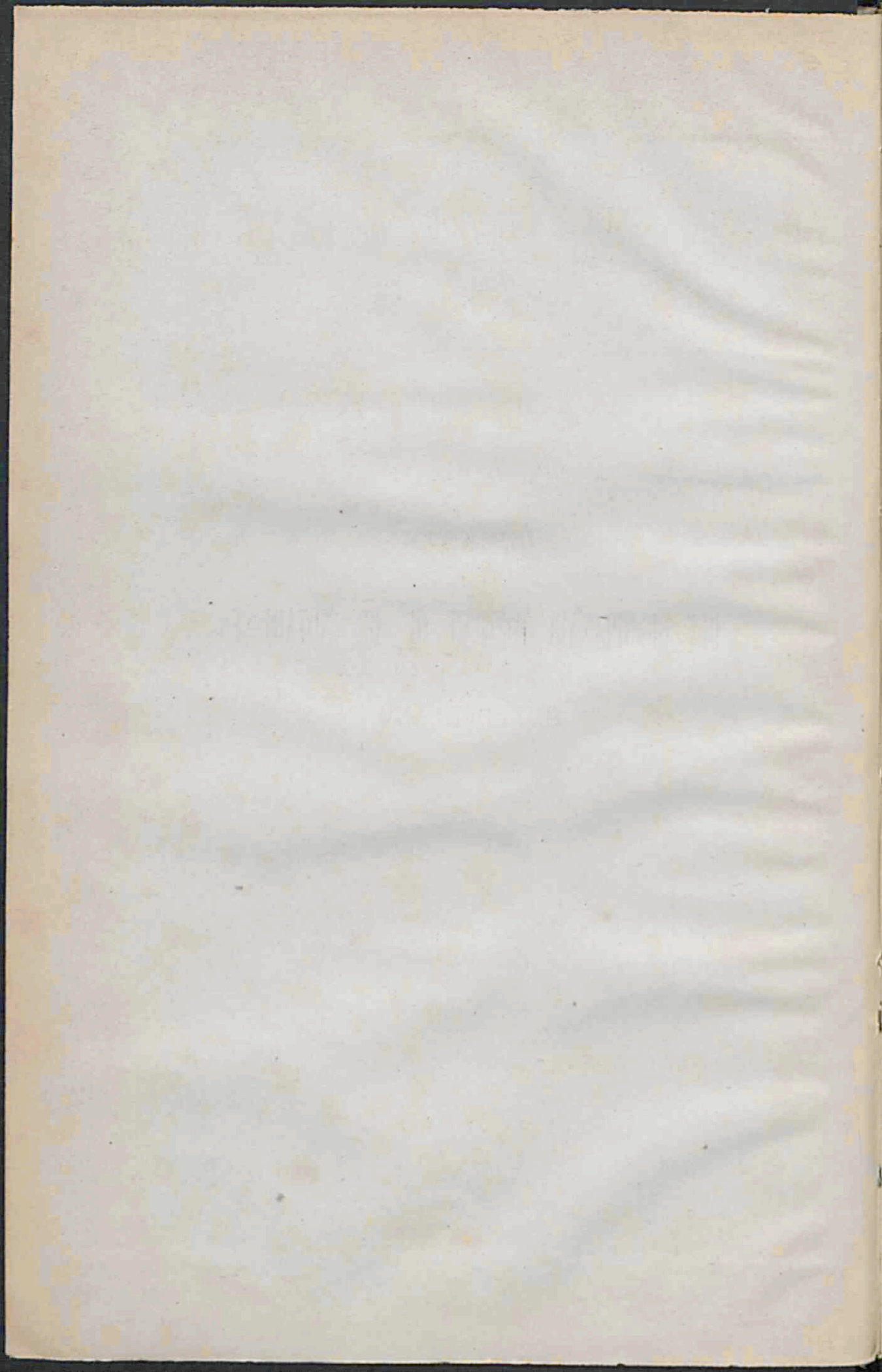
192

IETS OVER
HET DISCIPLINAIR TOEZICHT OP DE NOTARISSEN
IN NEDERLAND.

IETS OVER
HET DISCIPLINAIR TOEZICHT OP DE NOTARISSEN
IN NEDERLAND.

AKADEMISCH PROEFSCHRIFT

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD

VAN

Doctor in het Romeinsch en Heidendlaagsch Recht,

AAN DE RIJKSUNIVERSITEIT TE UTRECHT,

NA MACHTIGING VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

DR. N. B E E T S,

HOOGLEERAAR IN DE FACULTEIT DER GODGELEERDHEID,

MET TOESTEMMING VAN DEN SENAAT DER UNIVERSITEIT

EN

VOLGENS BESLUIT DER RECHTSGELEERDE FACULTEIT,

TE VERDEDIGEN

op DINSDAG 14 MEI 1878, des namiddags te 3 uren,

DOOR

CORNELIS WITHOLT,

geboren te Sexbierum.

UTRECHT,

Firma L. E. BOSCH EN ZOON.

1878.

THE NATIONAL ANTHROPOLOGICAL ARCHIVES

OF THE SMITHSONIAN INSTITUTION

WASHINGTON, D. C.

1900

1900

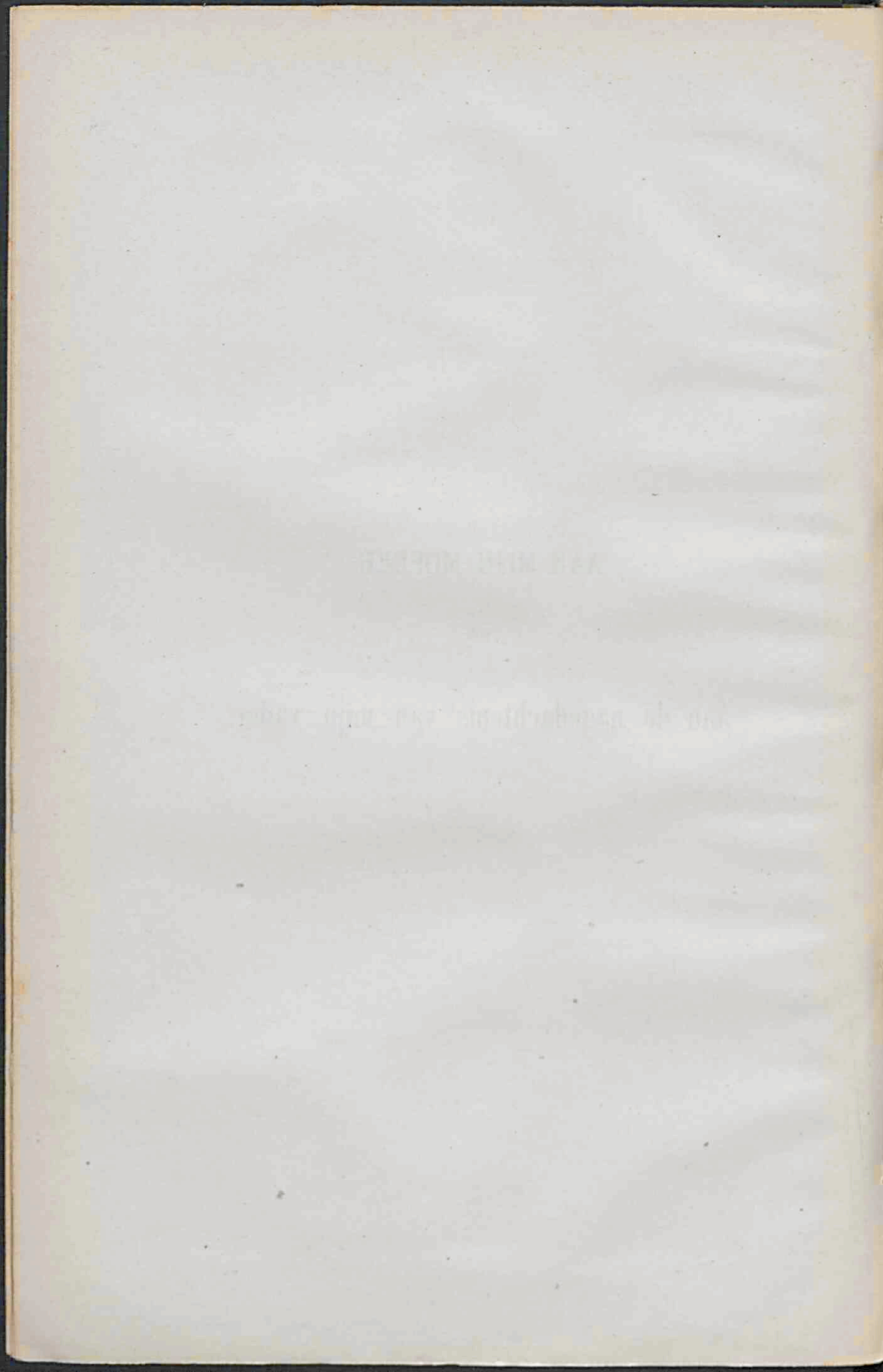
1900

AAN MIJN MOEDER

en

aan de nagedachtenis van mijn vader.

I N H O U D.

	Bladz.
INLEIDING	1
HOOFDSTUK I. Toestand van het notariaat (in 't bijzonder met het oog op het toezicht op de nota- rissen) vóór 1811.	3
" II. Hoe het toezicht volgens het Fransche recht geregeld was	16
" III. Gronden vóór en tegen de afschaffing der kamers van notarissen, als lichamen, bekleed met het toezicht op deze ambtenaren.	27
" IV. Art. 50 der wet van den 9. Juli 1842 (<i>Staatsblad</i> n ^o . 20)	53
AANHANGSEL	62
BIJLAGE A	75
" B	79
" C	80
" D	80

	Bladz.
BIJLAGE E	83
" F	86
" G	92
" H	100
" I	101
" K	106
STELLINGEN	111

INLEIDING.

Tot recht begrip van hedendaagsche rechtstoestanden is het noodig, een blik te slaan op die van vroegere eeuwen. Het is daarom, dat ik in het eerste hoofdstuk heb getracht, een kort overzicht te geven van het notariaat, zooals dit volgens oud-vaderlandsch recht geregeld was. Veel is er over deze instelling geschreven, ook door mannen, die haar geschiedenis tot een bepaald onderwerp van studie hebben gemaakt, — toch is daarin nog menig punt duister gebleven. Ik heb mij niet voorgesteld, een of ander onbekend gedeelte uit die geschiedenis aan het licht te brengen; hiervoor ontbreken mij de noodige bronnen, en, al waren deze onder mijn bereik, mijn krachten — ik beken het — zouden te kort schieten, die naar behooren te behandelen. Wat ik in dit hoofdstuk vermeld heb, is aan velen overbekend; ik meende het echter, omdat het tot betere beoordeeling van den tegenwoordigen toestand kan strekken, niet te mogen weglaten.

Als uitgangspunt heb ik genomen het begin der 16de eeuw, een tijdstip, waarop het niet alleen *zeker* is, dat het notariaat in ons vaderland bestond, maar zelfs dat er een *groote menigte* notarissen waren.

Officiële stukken en citaten, die wetenswaardig zijn, doch den geregelden gang van het betoog zouden afbreken, heb ik als bijlagen opgenomen.

HOOFDSTUK I.

Toestand van het notariaat (in 't bijzonder met het oog op het toezicht op de notarissen) vóór 1811.

In het begin der 16de eeuw waren er in ons land twee-erlei notarissen, *geestelijke* en *wereldlijke*. *Geestelijke* of *apostolische* notarissen werden zij genoemd, die door den paus of zijn bisschoppen, *wereldlijke* of *keizerlijke*, die, welke door den keizer of degenen, die hij daartoe had gemachtigd ¹⁾, waren aangesteld ²⁾. Het groote aantal notarissen, en de vele misslagen, die herhaaldelijk door hen werden begaan, noopten keizer Karel V, blijkens den aanhef van zijn plakkaat van den 21 Maart 1524 ³⁾ om het notarisambt te reorganiseeren. De zakelijke inhoud van dit en de andere plakkatén, door dien vorst uitgevaardigd ³⁾, komt hierop neêr:

---

¹⁾ Dit waren veelal de Comites Palatini (Paltsgraven). Ook zijn er voorbeelden van, dat de keizer iemand, dien hij tot den adelstand verhief, tevens de bevoegdheid toekende, notarissen te benoemen.

²⁾ In een werkje, getiteld: „Ars Notariatus,” Lugduni apud Joannem Frellionem 1550, het oudste, dat ik over dit onderwerp heb gevonden, lees ik (pag. 2): „Notarii autem siue tabelliones creantur, autoritate publici officii sui recipiunt tantum a Papa vel Imperatore. Sed et ab illis, quibus Papa Imperatorve eam potestatem speciali privilegio impartiti sunt, ut Tabelliones creare possent.”

³⁾ Bijlage A.

- 1°. Er zou voortaan een bepaald aantal notarissen zijn, en de akten, verleden voor andere personen, die zich notaris noemden, zouden van nul en geener waarde wezen.
- 2°. Alleen zij, die van een goed zedelijk gedrag bleken te zijn en wier kundigheden voldoende bevonden werden, mochten tot het notarisambt worden toegelaten.
- 3°. Al wie, zonder aan voornoemde vereischten te hebben voldaan, de functie van notaris uitoefende, zou noch dit, noch eenig ander ambt ooit mogen bekleeden.
- 4°. De notarissen moesten register en protokol houden van hun akten.
- 5°. Zij mochten geen akten verlijden voor hun onbekende comparanten.
- 6°. Zij moesten in hun akten de woonplaatsen der hoofdpartijen vermelden.

In hoofdzaak hebben deze bepalingen gedurende het geheele tijdperk der republiek gegolden. Slechts enkele nieuwe zijn er bijgekomen. Zoo werd in Holland na de afzwering van Filips II bepaald, dat geen notaris zijn ambt zou mogen uitoefenen, tenzij hij, behalve den gewonen eed, trouw aan de Staten van Holland en West-Friesland had gezworen ¹⁾; in 1608 ²⁾ werd den notarissen verboden, hun ambt op eenige plaats uit te oefenen zonder toestemming van de overheid dier plaats.

Verder vinden wij een ordonnantie op het overbrengen van het protokol, nl. dat dit na het overlijden van een notaris ter secretarie moest worden gedeponceerd ³⁾. De

---

¹⁾ Bijlage B.

²⁾ " C.

³⁾ " D.

meeste andere bepalingen loopen over het klein zegel ¹⁾.

Theoretisch was dus het notariaat op een vrij geregelden voet gebracht ²⁾; maar in de praktijk liet de toestand veel te wenschen over, blijkens het getuigenis van vele schrijvers uit dien tijd.

Carpzovius ³⁾, over de notarissen in het algemeen sprekende, zegt: „Sunt nempe ad instar cantorum, qui „bene cantant per practicam, et nesciunt rationem sui „cantus, et similes psittacis, qui stant in palatiis domi- „norum, et nesciunt, quid loquantur.” „Non solum fratres „ignorantiae, sed et malitiosi saepe sunt notarii.”

En ook van Leeuwen ⁴⁾ klaagt over de onkunde der notarissen bij ons. Eerst zegt hij: „Tabelliones plerumque „abusive loquantur,” en iets verder: „Et nunc infinitas „lites ex Tabellionum imperitia quotidie oriri constat.” Bekend is het ook, dat in Friesland de notarissen steeds verzuimden protokol te houden ⁵⁾; elders ontdeek men nu eens het verbod van akten te verlijden voor onbekende comparanten, dan weer zondigde men tegen het gebod, dat de woonplaatsen der hoofdpartijen in de akten moesten worden vermeld. Deze en menigvuldige andere voorbeelden van willekeur, die er heerschte onder de notarissen, doen de vraag oprijzen, of deze instelling dan van alle

¹⁾ Bijlage E. Ik heb hier alleen opgenomen de ordonnantie van den 13 Augustus 1624, inhoudende de aanleiding tot de instelling van het zegel. Later zijn er nog een menigte ordonnanties uitgegeven ter uitvoering van het middel op het klein zegel.

²⁾ In bijlage F vindt men vermeld, wat vereischt werd, eer men bevoegd was tot het uitoefenen van het notarisambt.

³⁾ Jurisprudentia forensis 1638. Pars I, const. 2, def. 15 en 20.

⁴⁾ Censura forensis 1662. Lib. 3, cap. 5, § 3.

⁵⁾ Lijbrechts, Redeneerend vertoog, 4de dr. 1758, pag. 12 in nota, schrijft dit niet, gelijk Huber, toe aan een misbruik door de praktijk ingevoerd, maar geeft als reden voor dit verzuim op, dat het protokol houden den notarissen niet werd betaald.

toezicht verstoken was? En deze vraag moet, voor het grootste gedeelte van ons tijdvak althans, toestemmend beantwoord worden. Vóór 1733 toch (waarover straks nader) vind ik in geen enkele der ordonnantiën en resolutiën, betreffende het notariaat uitgegeven, een spoor van iets, dat naar toezicht zweemt.

Niet onwaarschijnlijk nochtans acht ik het, dat van oudsher de plaatselijke besturen de bevoegdheid hadden, tegen genoemde ambtenaren te ageeren, wanneer zij zich aan eenig vergrijp hadden schuldig gemaakt, en wel naar aanleiding van een uitdrukking, voorkomende bij van der Schelling ¹⁾. Tengevolge namelijk van de plakaten van Karel V, hadden Burgemeesters en Schepenen van Amsterdam, in Augustus 1565, bij publicatie het getal der notarissen aldaar gereduceerd tot vijf. Twee der aldus afgedankte notarissen verzochten, bij request, van Filips II vernietiging van deze publicatie. Op dit request kwam een apostille van den Geheimen Raad te Brussel aan burgemeesters en schepenen van Amsterdam, waarbij de publicatie, voor zoover zij de supplianten raakte, nietig werd verklaard, en deze hersteld en opnieuw tot de exercitie van het notarisschap werden geadmitteerd; doch „ingevalle Burgemeesters en Schepenen van Amsterdam „pretendeerden, dat de gemelde supplicanten, *eenige misslag* „van ouds *gepleegd hebbende*, onbevoegd zouden zijn om 't gemelde Notarisschap te bedienen, zij VOLGENS GEWOONTE „hunne actie tegen hen konden intenteren voor die van den „Raade van Holland, of elders, daar zij 't zouden goedvinden.” Aangezien ik echter nergens iets naders dienaangaande heb gevonden, durf ik dit voor niet anders dan een gissing uitgeven.

Wel was bij het concilie van Trente (1545) den bis-

¹⁾ P. v. d. Schelling, Historie van het Notarisamt. Rotterdam, 1745, pag. 120.

schap de macht verleend, om de notarissen, zoowel wereldlijke als geestelijke, te examineeren, en dengene, dien hij onkundig of nalatig bevond, tijdelijk of voor altoos de praktijk in kerkelijke zaken te verbieden, maar vooreerst wordt het door sommigen in twijfel getrokken, of dit wel ooit in onze noordelijke provinciën heeft gegolden, en ten tweede doelde het alleen op kerkelijke zaken, zoodat de notarissen, waar het wereldlijke aangelegenheden betrof, buiten het bereik van den bisschop bleven. Bovendien komt het mij zeer twijfelachtig voor, of dit toezicht gunstige resultaten kon opleveren in een land, waar de reformatie gestadig veld won.

De eenige waarborg voor de goede trouw en eerlijkheid der notarissen zou hebben kunnen bestaan in den omvangrijken eed, dien zij bij den aanvang hunner ambtsbediening moesten afleggen; deze was in Holland ¹⁾ van den volgende inhoud:

Art. 1.

Ik belove en zwere de Staten van Holland ende West-Vriesland, als mijn Hoge en Souvereine Overigheid, gehou ende getrou te zullen wezen.

Art. 2.

Dat ik mij eerlijk zal dragen in het officie van 't Notarischap en dat getrouwlijk exerceren.

Art. 3.

Dat ik niet staan en zal over eenige Contracten, die ik weet, ofte vehementelyk presumeer, te wezen frauduleus, simulaat, usurair, of anders na Rechten verboden.

---

¹⁾ In de overige provinciën werd van de notarissen een bijna gelijkluidende eed gevorderd.

Art. 4.

Dat ik niet en zal staan over Testamenten, daar in zoude geschieden exhaereditie, dan met expressie van zaken, ende in presentie, ten minste van twee schepenen der plaatse, als getuigen.

Art. 5.

Dat ik niet zal staan over Testamenten, of andere Contracten, daar in eenige onroerende Goederen, Erven of onlosbare Renten getransporteert, ofte gemaakt zullen werden eenige geestelijke Plaatsen, contrarie de Placaten van den Lande.

Art. 6.

Dat ik mede niet zal staan over eenige Stipulatiën van Transporten, Hypothecatiën van eenige Onroerende Goederen (Erfpachten en Tienden onder de Onroerende Goederen begrepen), noch van Schepen, Schuiten, noch Jachten, noch over Stipulatiën van Transporten, van Schepenkennissen, die recht van Speciaal verband hebben, noch van Gehypothecueerde Los- of Lijfrente-brieven, Kusting of Jaarlijksche Rentebrieven, op Landen, Huizen, Erven ofte Onroerende Goederen, noch van Bijl-brieven ofte Verbandbrieven op Schepen, Schuiten of Jachten, noch van iets dat, volgens d'Ordonnantie van den veertigsten Penning, zo op de vaste Goederen, als op de Schepen als boven geëmaneert, den Impost van den zelve veertigsten Penning te betalen schuldig is.

Art. 7.

Dat ik van alles, wat voor mij geschied ende gepasseert zal worden, deugdelijk Register en Protocol houden zal.

Art. 8.

Dat ik in alle mijne Instrumenten stellen zal 't jaar,

de maand en den dag, op welke dezelve zullen worden gepasseert.

Art. 9.

Dat ik niet zal ontfangen ofte passeren eenige Obligatiën, Geloften, Contracten, Aliënnatiën, Testamenten ofte laatste Willen, van Personen, mij onbekend, tenzij dat de getuigen, in dezelve Instrumenten genoemd, als luiden van eer ende waardig van gelove, mij Notaris bekend zijn, en dat zij getuigen affirmeren, dat de Personen zulks zijn, als zij hun baptiseren ende noemen; en 't zelve verklaren in mijne Instrumenten, zeggende: In de tegenwoordigheid van zulke of zulke getuigen, die mij geaffirmeert hebben, de Personen van de Testateurs ofte Comparanten hun luiden wel bekend te zijn; volgens 't Placaat van den jare 1540.

Art. 10.

Dat ik in alle mijne Instrumenten insereren zal de woonstede van de Personen, die eenige Actens voor mij passeren zullen.

Art. 11.

Dat ik de Contrahenten, Testanten, ofte eenige anderen Acte passerende, ter presentie van de getuigen, klaarlijk ende duideljk de voorsz. Acten ende Instrumenten voorlezen zal ende dat in zulker Talen, dat de voorsz. Contrahenten ende getuigen 't zelve zullen mogen verstaan.

Art. 12.

Dat ik de Clausule etcaetera, in de Instrumenten gesteld, den Contrahenten interpreteren ende beduiden zal, zulks dat zij luiden 't effect van dien mogen verstaan, en weten, waar in zij luiden verbonden zijn en 't zelve in de Grosse mijner Instrumenten extenderen, en in 't lang uitdrukken, opdat er geene duisterheit uit voortkome.

Art. 13.

Dat ik zal nakomen en onderhouden de respective Placaten en Ordonnantiën, bij de Ed. Groot Mog. Heren Staten van Holland en West-Vriesland, zo in den jare 1624 en 1664, alsmede specialijk den 15. Augusti 1667, op 't heffen van het recht van 't klein zegel, gedaan emaneren.

Art. 14.

Ende voorts alles te doen, dat een getrou ende legaal Notaris schuldig is, ende behoort te doen.

De straffen (bestaande in geldboeten, afzetting, nulliteit, arbitraire correctie, vroeger ook in lijfstraffen ¹⁾) werden op de gewone wijze door den gewonen rechter opgelegd. Ten laatste begon men echter in te zien, dat de ordonnantiën en de eed niet toereikende waren, om de notarissen binnen de perken van hun plicht te houden. Bij resolutie van 22 December 1733 werd door Hunne Ed. Gr. Mog. Heeren Staten van Holland en West-Friesland geordonneerd, „dat aangesteld zouden worden Commissarissen „over de Notarissen, met authorisatie om derzelver „Comptoiren te visiteren, zullende de Notarissen gehouden „wezen zoodanige visitatie te gedogen, en zich op de „advertentie, ten dien einde ontfangen, gereed te houden, „en zich voorts, zoo veel haar aangaat, te gedragen na „d'Instructie voor dezelve Commissarissen gearresteert.” De Instructie voor deze Commissarissen luidde als volgt: ²⁾

¹⁾ Van Zurek, Codex Batavus 1764, pag. 391, n°. 13, verhaalt, dat een Notaris wegens het maken van een valsch testament onthoofd is.

²⁾ Gr. Pl. VI, 481.

Art. 1.

De Commissaris sal goede toezigt neemen op alle de Notarissen, in de Stad daar hij aangesteld is, en onder het District van de verpagtinge van deselve stad, ten einde die haare Bedieningen behoorlijk waarneemen volgens haare Instructie, en ook volgens de Ordonnantie op 't klein Zeegel.

Art. 2.

De Commissaris sal een pertinent register houden van alle de Notarissen, die reeds onder zijn District geadmitteert zijn, en zullen de aankomende aan den selven van haare admissie of aanstellinge moeten kennisgeven alvorens haare functie te aanvaarden, op de boete van twee honderd guldens, te verbeuren op elke Acte, die te vooren sal zijn gepasseert.

Art. 3.

De Commissaris zal aanstonds na het ontfangen van zijne commissie, en voorts tweemaal des jaars, en zelfs meermalen soo hij sulks noodig oordeeld, sig moeten vervoegen ten Comptoire van de Notarissen onder zijn District resideerende, en aan hem doen exhibeeren alle de Minuten, geene uitgesondert, die bij haar zijn gepasseert, en voorts t'elken visitatie alle die na de laatste visitatie bij hem gepasseert zijn, sonder een agter te houden, hetwelk de gemelde Notarissen op yder visitatie aan hem sullen moeten verklaren op haren eed, en zal de Commissaris alsdan op de laatste Acte moeten stellen een *visa*, bij hem geteekent, en daarvan pertinente notitie houden.

Art. 4.

En ten einde deze visitationen met goede ordre en effect

moogen gedaan werden, sullen de Notarissen gehouden zijn alle haare Minuten, volgens den datum daarvan, agter den anderen te liasseeren of te doen binden, de folien daarvan te quoteeren, en aan malkanderen te doen volgen van halfjaar tot halfjaar, of wel van de eene visitatie tot de andere. En sullen de Notarissen moeten maaken present en gereed te zijn om de vereischte visie te geeven soo meenigmaalen zij door de Commissaris drie daagen te vooren sullen zijn geadverteert, op de boete van vijftig guldens t'elkens te verbeuren, sullende dien onverminderd tot het geeven van de gemelde visie gehouden zijn.

Art. 5.

De Commissaris zal in deese visitatie ook bysonderlijk letten of in margine van de Minuten gesteld is hetgeen daar op, volgens de ordonnantie op het Middel van het Klein Zeegel en Ampliatie van dien moet werden gesteld.

Art. 6.

Dog zal niet vermoogen, den inhoud van de Actens in te sien, anders dan met voorgaande expres en schriftelijk Consent van haar Edele Groot Mog. Gecommitteerde Raaden van het Quartier, waaronder die Notaris resideert, of, zoo veel aangaat de stemmende steden, van Burgemeesteren; sonder dat soodanig Consent sal worden verleent, dan op seer swaare suspicie van gepleegde fraude tegen het Middel van het Klein Zeegel.

En zal voorts de Commissaris gehouden zijn te secretereeren alle hetgeen hem in sijne visitatie sal voorkoomen, soo van de Persoonen, de Actens gepasseert hebbende, of daar inne gemeld zijnde, als van de substantie van dien sonder ytwes dien aangaande te reveleeren.

Art. 7.

De Commissaris vindende eenige omissie of manquement omtrent de Prothocollen van de Notarissen onder zijn District resideerende, dog niet behelzende fraudatie van des gemeene Lands geregtigheid of contraventie, zal deselve Notarissen serieuselijk moeten aanmanen de abuisen te redresseeren. Sal ook daar van goede notitie houden, en die abuisen desniettegenstaande gecontinueert werdende daar van kennisse moeten geeven aan de Gecommitteerde Raaden van het Quartier, waaronder die Notaris resideert. En wanneer hij eenige fraude van 's Lands geregtigheid of contraventie omtrent het Middel van Klein Zeegel zal koomen te ontdekken, sal bevoegt en gehouden weesen, zijn actie ter eerster instantie voor Scheepenen Commissarissen van de Plaatsse te institueeren. Sullende de boete bij de Officier of bij de Commissaris die de calange doen zal, en, beide de calange doende, bij elk voor de helft, worden genooten.

Art. 8.

De Commissaris sal geduurig een waakent oog moeten houden op het geheele werk van de Notarissen, en Sorge draagen, dat derselver Prothocollen bij overlijden en afstand werden overgebracht, volgens den inhoud van het Placaat van den 22. April des jaars 1670, en verders omtrent het Notariaat, alsmede de Ordonnantie van het Kleine Zegel, iets van aangelegentheid ontdekkende, daarvan kennisse moeten geeven aan de Heeren Gecommitteerde Raaden van het Quartier en daar het verder zal behooren.

Art. 9.

Alle hetgeen in deeze Instructie is gesteld van de Notarissen sal ook plaatse hebben ten aansien van de

Secretarissen ten platten Lande, soo verre eenige Actens passeeren, die niet gebragt worden in de publicque Registers, en waarvan Prothocol houden, sulks dat de Commissaris bevoegt en gehouden sal zijn tot het selve opsigt en visitatie der Comptoiren en de voorschreeve Secretarissen ook het selve sullen onderworpen zijn.

Art. 10.

De Commissaris sal voor zijn emolument genieten twee stuivers van yder Acte gepasseert na den dag van zijn aanstelling, bij de gemelde Notarissen op elke visitatie te betaalen.

Art. 11.

De Commissaris sal, alvorens sijne Bedieninge te aanvaarden, gehouden zijn, in handen van de Heeren hem aangesteld hebbende, af te leggen den eed op het Formulier hier na volgende :

„Ik beloove en sweere, dat ik mijne Instructie in alles, „sal nakoomen, en dat ik sal secreteeren alle hetgeen mij „in het doen van de visitatien wegens eenige Actens soude „mogen voorkomen, soo van de Persoonen de Actens „gepasseert hebbende en van degeene die daarin gemeld „zijn, als van de substantie van dien, en sulks nietwes „te geener tijd dienaangaande sal releveeren, verders of „anders dan in mijne Instructie is vermeld.”

Ook deze bepalingen troffen echter geen doel. Immers art. 6 der instructie verbood den commissarissen, anders dan in exceptioneele gevallen inzage der akten te nemen.

Na de invoering van het Fransche recht zijn er stukken aan den dag gekomen, die het onvoldoende der resolutie van 1733 in het licht stellen.

Zoo verhaalt o. a. de Heer Mabé ¹⁾, dat het toen gebleken is, dat vele notarissen hun akten verzuimden te teekenen, ja zelfs, dat er protokollen gevonden zijn, grootendeels uit akten op ongezegeld papier bestaande, waarvan zich natuurlijk de notarissen de zegelrechten hadden toegeëigend.

De inlijving van ons land bij Frankrijk maakte een einde aan dien treurigen staat van zaken. — Zij moge in vele opzichten een groote ramp geweest zijn, voor den rechtstoestand in het algemeen, en voor het notarisambt in het bijzonder, is zij van onberekenbaar nut geweest.

---

¹⁾ Handboek voor Notarissen 1843, 3de dr. I, 18.

HOOFDSTUK II.

Hoe het toezicht op de notarissen volgens het Fransche recht geregeld was.

Bij het keizerlijk decreet van den 8 November 1810 werden, benevens andere wetten en verordeningen, ook die op het notarisambt hier te lande verbindend verklaard.

Art. 50 der organieke wet ¹⁾ luidde: „Les chambres, „qui seront établies pour la discipline intérieure des notaires, seront organisées par des réglemens”. De notarissen stonden dus, van onze inlijving bij Frankrijk af, onder het toezicht van *kamers van discipline*. Het woord *discipline* heeft een dubbele beteekenis. In den ruimsten zin omvat het zoowel hetgeen men noemen kan de ambtsregeling, of het samenstel der regelen, waarnaar men krachtens zijn ambt gehouden is, zich te gedragen, als de ambtstucht, of de middelen waardoor men tot inachtneming dier regelen kan worden genoodzaakt. Deze middelen zijn dikwerf van tweeërlei aard. Zij strekken òf tot bestraffing van overtredingen der ambtswet, met bepaalde straffen, *door den rechter* op te leggen, òf tot voorkoming en beteugeling van vergrijpen tegen de inwendige tucht. Dit laatste maakt de *eigenlijk gezegde*

---

¹⁾ Loi du 25 Ventôse an XI, Bulletin des lois, n°. 258.

discipline uit ¹⁾. Zij is het, die bedoeld wordt, wanneer er in dit proefschrift gesproken wordt van discipline.

Het doel, waarmede deze instelling destijds in Frankrijk was in het leven geroepen, laat zich 't best kennen uit de beraadslagingen, dienaangaande in het Corps législatif gevoerd.

Wij vinden het in krachtige trekken geschilderd door den Staatsraad Real ²⁾. „La troisième section du deuxième titre” zegt hij, „traite des chambres de discipline. Cette institution ne se trouvait ni dans la loi de 1791, ni dans les projets dont nous avons parlé. Cependant lorsqu’il s’agit de donner à une pareille institution toute sa splendeur, il est difficile de ne pas lui rendre le moyen le plus sûr, le seul efficace peut-être, de maintenir ces fonctionnaires publics dans les règles de cette probité sévère et scrupuleuse, que leur fonction exige. Ce n’est pas assez d’avoir prévu les cas de destitution, de suspension et d’avoir exigé une cautionnement, qui garantit le public contre la malversation; la loi qui ne réprime que les délits ne suffit pas à cette institution; il faut, pour ceux qui en exercent le beau ministère, un code pénal plus sévère, un tribunal plus austère que pour le commun des hommes. Dans le commerce ordinaire de la vie, l’homme qui manque aux lois de la délicatesse, celui même qui ne fait pas tout ce que la probité commande sont presque toujours hors des atteintes des lois; aucun tribunal ne peut leur infliger des peines; mais lorsqu’il s’agit d’un notaire, un manque de délicatesse est déjà un délit répréhensible, et le défaut de probité est un crime qui doit être sévèrement puni. Ce code

¹⁾ Mr. G. A. Fokker. Bijdrage tot verklaring der wet op het notarisambt, of art. 50 dier wet toegelicht. Middelburg 1843 blad. 2.

²⁾ Code Napoléon suivi de l’exposé des motifs, VII, 294.

„pénal plus sévère, ce tribunal plus austère, nous les
 „trouverons dans l'institution des chambres de discipline.
 „L'expérience actuelle, réunie à l'expérience du passé,
 „proclame hautement la bonté, l'efficacité de cette mesure.
 „Il faut que le notaire que la loi ne pourrait atteindre,
 „il faut que le notaire que les tribunaux ne pourraient
 „intimider, voie sans cesse dans ses confrères des juges
 „aussi éclairés, aussi infaillibles que sa conscience, aussi
 „inévitables que ses remords.”

In het rapport van den tribun Favard ¹⁾ vinden wij de
 kamers van notarissen met de volgende woorden aange-
 prezen : „L'établissement des chambres de discipline est
 „une des mesures les plus morales. Par elles les notaires
 „seront maintenus dans les bornes des fonctions et devoirs
 „qui leur sont imposés. La loi sera plus fidèlement exé-
 „cutée, les intérêts des particuliers moins compromis, la
 „considération due aux notaires et à leur ministère plus
 „affirmée. C'est en quelque sorte un tribunal de famille
 „créé en faveur de ces fonctionnaires. Les jugemens émanés
 „de ce tribunal auront le précieux avantage de concentrer
 „tout ce qui pourrait les déconsidérer, en même temps
 „qu'il en éloignera les désordres et les malversations. Des
 „réglemens organiseront ces chambres; elles seront obligées
 „de se conformer aux dispositions qui leur seront prescrites
 „pour prévenir toute espèce d'arbitraire.

„Le projet défère aux tribunaux la connaissance des
 „suspensions, destitutions, et dommages-intérêts, auxquels
 „les notaires se trouvent exposés dans les cas prévus par
 „la loi. Il n'était pas possible de leur donner une sauve-
 „garde plus rassurante contre toute espèce d'acte arbitraire.”

Ook de tribun Jaubert ²⁾ heeft in welsprekende bewoor-

¹⁾ C. N. suivi de l'exposé des motifs VII, 310.

²⁾ C. N. suivi de l'exposé et motifs VII, 314.

dingen het zedelijk nut van genoemde instelling betoogd.
 „La loi qui ne présume pas le mal, mais qui, d'après
 „l'expérience de la faiblesse humaine, est obligée de se
 „tenir en garde contre les abus, devait aussi craindre et
 „prévoir les contraventions.

„De là la surveillance des tribunaux.....

„Si la loi doit punir des contraventions, il est bien
 „plus utile encore de les prévenir.

„Toutes les contraventions pourraient-elles d'ailleurs
 „être l'objet de l'animadversion de la loi ?

„La profession de notaire aura ses règles écrites, mais
 „la première, la plus essentielle des qualités dont un
 „notaire doit être décoré, c'est la délicatesse.

„L'observation stricte de la loi pourrait être remplie
 „par un homme habile, et cependant cet homme qui n'au-
 „rait pas une probité sévère, pourrait être un fléau de la
 „société, soit par des conseils perfides, soit par une con-
 „descendance criminelle.

„L'abus possible d'un ministère respectable en lui-même
 „n'empêche pas que la profession ne conserve tout son
 „honneur, mais enfin l'expérience du passé doit être une
 „leçon pour l'avenir; il importe que la surveillance légale,
 „dont les bornes sont connues, soit aidée d'une surveil-
 „lance d'un autre genre, qui puisse atteindre ce que trop
 „souvent la loi ne peut pas pénétrer.

„C'est ce qui a fait concevoir l'idée des chambres de
 „discipline: belle et inappréciable institution, qui procure
 „à la loi des gardiens personnellement intéressés à main-
 „tenir la profession dans toute sa pureté. Les temps
 „anciens avaient prouvé combien cette censure était
 „utile dans les professions où la première, la plus essen-
 „tielle garantie de la société, est dans l'honneur et dans
 „une sévère délicatesse.”

De reglementen, waarvan hierboven gesproken is, zijn vervat in het arrêté van den 2 Nivôse jaar XII ¹⁾. Wij zullen, naar den aard en het doel van dit schrijven, alleen de disciplinaire bepalingen nagaan, die het bevat.

- 1°. De kamers moeten de goede orde onder de notarissen handhaven en, zoo noodig, berispingen of andere soorten van correctie uitspreken (art. 2, 1°).
- 2°. Zij moeten alle geschillen tusschen notarissen voorkomen of vereffenen, voornamelijk die, welke betrekking hebben tot het mededeelen, overleveren, in bewaring geven en terughouden van stukken, gelden en andere voorwerpen; verder de geschillen over het aannemen en bewaren van minuten, over preferentie of concurrentie bij boedelbeschrijvingen, boedelscheidingen, verkooping en eindelijk toewijzingen, en andere handelingen; in geval er geen vergelijk tot stand komt, moeten zij hare meening bij eenvoudig advies uitbrengen. (art. 2, 2°).
- 3°. Insgelijks moeten de kamers voorkomen of vereffenen alle klachten en vorderingen, welke derden tegen notarissen hebben, ter zake van hun ambtsbediening; eenvoudig haar advies uitbrengen omtrent de schaden en interessen, die daaruit zouden kunnen voortspuiten, en, bij wege van berisping en andere middelen van correctie, alle inbreuken tegengaan, die daartoe aanleiding zouden kunnen geven, onverminderd de actie bij den rechter, zoo daartoe gronden zijn. (art. 2, 3°).
- 4°. Zij geven als derden haar advies over zwarigheden,

---

¹⁾ Bijlage G.

gerezen over het salaris en de vacatiën der notarissen, alsmede over alle geschillen, die te dezen opzichte aan de burgerlijke rechtbank onderworpen zijn. (art. 2, 4°).

De sub n°s. 2, 3 en 4 genoemde bepalingen behoeven geen toelichting; maar hoe moet die van n°. 1 verstaan worden? Wat beteekenen de woorden: „De goede orde „onder de notarissen handhaven (*maintenir la discipline „intérieure entre les notaires*)”?

Als wij letten op het doel, waarmede de kamers waren opgericht ¹⁾, zullen wij het voor de bedoeling dier woorden kunnen houden, dat de kamers moesten waken tegen zoodanige misslagen, waartegen de wet, uit haar aard, niet had kunnen voorzien, als: het inbreuk maken op de kiesheid, het verwaarloozen van de waardigheid, die het notarisambt eigen is, en dergelijke.

Uittemaken, welke handelingen van den notaris hieronder vielen, stond geheel aan het arbitrium der kamers ²⁾.

Of de competentie der kamers zich uitstreckte tot het bijzondere leven der notarissen, ziedaar een vraag, die ontkennend moet worden beantwoord, daar zoowel art. 50 der wet van 25 Vent. als art. 2, 1°. van het Arrêté van Nivôse, bepaaldelijk spreken van discipline *intérieure*.

De *modus procedendi* voor de kamers was de volgende:

De syndic ³⁾ bracht, hetzij ambtshalve, hetzij op aangifte van belanghebbende partijen of van een der leden

¹⁾ Zie de in het begin van dit hoofdstuk aangehaalde woorden van Réal, Favard en Jaubert.

²⁾ Art. 9 Arrêté, 2 Nivôse jaar XII.

³⁾ Art. 5 *ibidem*.

van de kamer, de feiten ter harer kennis¹⁾. Het was de taak van den rapporteur²⁾, aangaande deze feiten de noodige berichten in te winnen. De aangeklaagde notaris werd dan ten verzoeken van den syndic, bij een eenvoudigen brief, behelzende het onderwerp der aanklacht, door dezen geteekend, en afgezonden door den secretaris, die daarvan aanteekening moest houden, op een termijn van minstens vijf dagen voor de kamer gedagvaard. Verscheen hij op dezen termijn niet, dan moest hij andermaal op gelijken termijn, door een deurwaarder gedagvaard worden³⁾.

Was er kwestie van een der feiten, genoemd in nos. 2, 3 en 4, bladz. 20 en 21 hierboven, dan was de dagvaarding geen vereischte: de notarissen konden zich ook uit eigen beweging tot de kamers wenden om uitspraak⁴⁾.

De beraadslagingen der kamers, betreffende particuliere zaken, geschiedden niet, dan nadat de betrokkene personen (particulieren konden zich daarbij steeds door een notaris doen vertegenwoordigen of bijstaan) gehoord of ten minste behoorlijk opgeroepen waren. De besluiten der kamer moesten de namen der aanwezige leden bevatten en met redenen omkleed zijn, en de minuten daarvan door den president en den secretaris in de zitting zelve, waarin zij genomen waren, worden onderteekend. Zij waren aan geen registratierechten onderworpen⁵⁾. Wanneer het noodig was, werden de besluiten, evenals dagvaardingen

---

¹⁾ Art. 13a Arrêté 2 Nivôse Jaar XII.

²⁾ Art. 5, 3°. ib.

³⁾ Art. 13 b. en c. ib.

⁴⁾ Art. 14 ib.

⁵⁾ Volgens een circulaire van den min. van just. van 28 Vent. jaar XIII moesten zij op zegel worden geschreven, evenals de expedities.

geïnsinueerd; in dit geval moest door den secretaris hiervan op den rand van de besluiten worden melding gemaakt ¹⁾. Van rechtswege werden jaarlijks twee vergaderingen gehouden; zoo dikwijls evenwel de omstandigheden zulks vorderden ²⁾, had er een buitengewone vergadering plaats ³⁾.

De bevoegdheid der kamers, ten aanzien der op te leggen straffen, was deze.

De kamer ontbood den aangeklaagden notaris voor zich en sprak bij monde van den president, naarmate het gewicht der beschuldiging, tegen hem uit: hetzij *rappel à l'ordre*, hetzij *censure simple* (die opgesloten lag in de genomene beslissing zelve), hetzij *censure avec réprimande*. Als straffen stonden hierop òf onthouding van stem in de algemeene vergadering òf verbod om gedurende zekeren tijd aldaar te verschijnen; dit tijdvak mocht voor de eerste maal niet langer dan drie jaar gesteld, doch bij herhaling tot zes jaar uitgebreid worden ⁴⁾. Scheen de beschuldiging zoo zwaar, dat de notaris verdiende te worden geschorst, dan moest de kamer zich door andere notarissen (door het lot aan te wijzen) doen bijstaan, om een beslissing te nemen, n. l. die van Parijs door tien en de andere kamers door een getal, gelijk aan dat harer leden plus één. Aldus samengesteld maakte de kamer, bij geheime stemming uit, of de schorsing *al* dan *niet* plaats zou hebben, en zoo ja, voor hoe langen tijd ⁵⁾. Was de meerderheid vóór de schorsing, dan werd

---

¹⁾ Art. 15 Arrêté van 2 Nivôse jaar XII.

²⁾ Art. 5, 10 ib.

³⁾ Art. 16 *b* ib.

⁴⁾ Art. 10 ib.

⁵⁾ Art. 11 ib.

het besluit ter griffie van de rechtbank gedeponeerd, en een afschrift daarvan aan den keizerlijken procureur ter hand gesteld ¹⁾, die volgens art. 53 wet van den 25 Vent. jaar XI de schorsing uitsluitend mocht requireeren.

Uit de onmogelijkheid, om een grens te trekken tuschen *zedelijkheid* en *recht*, zien wij ook hier groote moeielijkheden verrijzen. Waar toch eindigde de competentie der kamers, en waar moest het openbaar ministerie beginnen op te treden?

Van daar de vraag, of de rechtbank *schorsing* of *afzetting* mocht uitspreken tegen eenen notaris, zonder vooraf het advies der kamer te hebben ingewonnen?

Antwoord: *Ja*.

Geen wonder echter, dat velen zich in sommige gevallen niet met deze uitspraak konden vereenigen.

Staan wij een oogenblik bij deze vraag stil. Artt. 6, 16, 23, 26 en 33b der wet van 25 Vent. jaar XI spreken van suspensie en destitutie; art. 53 derzelfde wet luidt: „Toutes suspensions, destitutions, condamnations d'amende „et dommages-intérêts seront prononcées contre les notaires „par le tribunal civil de leur résidence, à la poursuite „des parties intéressées, ou *d'office* à la poursuite et diligence du commissaire du gouvernement;” in de gevallen, bij deze artikelen genoemd, is het dus duidelijk, dat het praecadvies der kamers niet vereischt werd. Maar diezelfde wet bevat artikelen, die een gebod of verbod inhouden, zonder de straf of den vervolger te noemen; b.v. art. 3: „Ils (les notaires) sont tenus de prêter leur ministère lorsqu'ils en sont requis.” Wie moest hier den weigerachtigen notaris straffen?

Ten opzichte van laatstgenoemd artikel is de vraag

---

¹⁾ Art. 12 Arrêté van 2 Nivôse, jaar XII.

opgelost bij circulaire van den minister van justitie, van den 28 Ventôse jaar XIII, gericht aan de keizerlijke procureurs (*procureurs impériaux* of *commissaires du gouvernement*): „En refusant de délibérer lorsqu'ils en sont requis, ils sont dans le cas d'être punis d'une interdiction ou d'une suspension plus ou moins longue, suivant la gravité des circonstances. *C'est à vous à la requérir* „auprès du tribunal, conformément à l'art. 53 de la loi du „25 Vent. an XI. Je vous en charge expressément.”

Andere moeielijkheden van gelijken aard zijn successievelijk daardoor uit den weg geruimd, dat de min. van justitie bij onderscheidene instructiën heeft vastgesteld, dat de rechtbanken, opzichts overtreddingen van notarissen, een discretionnaire macht hebben ¹⁾.

Na de afschudding van het Fransche juk bleef de toestand voorloopig hetzelfde. De uiterst geringe disciplinaire macht, die den kamers overgebleven was, werd eer nog verminderd dan vergroot; bij koninklijk besluit toch van den 12 September 1822 ²⁾ werd aan de procureurs-generaal en de officieren van justitie opgedragen, tegen de notarissen te actionneeren wegens overtreding der voorschriften van gemeld besluit, en werden de rechtbanken en hoven ten opzichte van die ambtenaren in dezelfde discretionnaire macht bevestigd, die aan deze collegiën eertijds in Frankrijk door den minister van justitie was verzekerd.

Niettemin zijn zij in stand gebleven tot de invoering van de tegenwoordige wet op het notarisambt, en niet dan na een hevigen strijd hebben zij toen haar bestaan verloren. Tal van requesten zijn ingediend, een menigte

¹⁾ Bijlage II.

²⁾ Bijlage I.

artikelen in dagbladen en tijdschriften zijn geschreven, om toch maar de kamers te behouden. Ik zal trachten, in het volgende hoofdstuk een overzicht te geven van hetgeen zoowel voor het behoud als voor de afschaffing der kamers aangevoerd is (altijd voor zoover het betreft de kamers als lichamen, die een disciplinair gezag uitoefenden) om daarna mijn eigene, bescheidene meening aangaande de afschaffing te uiteen.

HOOFDSTUK III.

Gronden voor en tegen de afschaffing der kamers
van notarissen, als lichamen, bekleed met het
disciplinair toezicht op deze ambtenaren.

Den 17 Februari 1842 werd bij de Tweede Kamer der
Staten-Generaal ingediend een *Ontwerp van wet betrekke-
lijk het notarisambt*.

De Memorie van Toelichting, welke dit ontwerp ver-
gezelde, hield ter algemeene adstructie het volgende in:
„De ondervinding heeft geleerd, dat, hoeveel goeds de
„wet van den 25 Ventôse XI. jaar ook in sommige op-
„zichten bevat, zij echter in andere opzichten veel te
„wenschen overlaat.

„Niet alleen toch komen in dezelve bepalingen voor, die
„ondoelmatig, maar ook die zeer gebrekkig zijn, tenge-
„volge waarvan zij dan ook tot onderscheidene verschillen
„heeft aanleiding gegeven.

„Bovendien is zij niet in overeenstemming met de Neder-
„landsche gewoonten en begrippen, en vooral niet met
„de nieuwe Nederlandsche Wetgeving, zoodat haar voort-
„durend bestaan niet langer kan plaats hebben.

„In den aanvang had men het voornemen opgevat, om
„de Wet van Ventôse alleen die wijzigingen te doen onder-
„gaan, welke noodzakelijk of wenschelijk waren, doch
„bij nadere overweging, achtte men het verkieslijker, van

„dit voornemen af te zien en eene oorspronkelijke Wet
„betrekkelijk het Notaris-ambt te ontwerpen.

„Bij het bewerken daarvan heeft men echter de Wet
„van Ventôse niet op zijde gesteld, maar in tegendeel
„datgene uit dezelve overgenomen, wat wezenlijk nuttig
„en doelmatig werd geoordeeld.

„Eene onderlinge vergelijking dezer Wet met het aan-
„geboden ontwerp, zal dit dan ook nader bevestigen.

„Alvorens tot de ontwikkeling van elk artikel over te
„gaan, heeft men het niet ongepast geacht om de aan-
„dacht op eenige *hoofdpunten* te vestigen, waarin het
„Ontwerp van de Wet van Ventôse verschilt.

„Bij de voordragt daarvan, heeft men in eene meer
„dan gewone breedvoerigheid moeten vervallen, zoowel
„tot voorloopige beantwoording van mogelijke bedenkin-
„gen omtrent vermeende mindere volledigheid van het
„Ontwerp in sommige opzichten, als ter wegneming van
„even mogelijke twijfelingen omtrent de gegrondheid en
„doelmatigheid der afwijkingen van onderscheidene wette-
„lijke verordeningen, welke sedert dertig jaren, met be-
„trekking tot het Notarisambt, hier te lande van kracht
„geweest zijn.”

Onder de zes *hoofdpunten* ¹⁾, die in deze algemeene adstruc-
tie als veranderingen voorkomen, wordt in de tweede plaats
genoemd de afschaffing der kamers van notarissen. „Als

---

¹⁾ 1°. Afschaffing der bij art. 5 der Wet van den 25 Ventôse XI
bepaalde klassen van notarissen.

2°. Afschaffing der kamers van discipline.

3°. Afschaffing van den borgtocht.

4°. Afschaffing van den leertijd.

5°. Weglating van art. 9, volgens hetwelk akten ten overstaan van
twee notarissen konden worden verleden.

6°. Bepaling, dat de minuten van overledene of ontslagene notaris-
sen ter griffie moeten worden gedeponceerd.

„eene tweede, belangrijke afwijking,” zegt de Memorie van Toelichting, „van de Wet van 25 Ventôse, verdient opmerking de afschaffing der thans bestaande kamers van Notarissen.

„Volgens art. 50 van die Wet, moesten die Kamers worden georganiseerd bij afzonderlijke, daarvoor te vervaardigen Reglementen, en bij een Arrêté van 2 Nivôse jaar XII werd zoodanig Reglement vastgesteld.

„Zoo ook waren, bij een vroeger Arrêté van den 13 Frimaire, Jaar IX, bij de Hoven en Regtbanken Kamers van Procureurs ingesteld, en eene vergelijking van die twee Besluiten levert het bewijs op, dat aan die beide lichamen bijna gelijke bevoegdheid was toegekend.

„Soortgelijke instellingen waren vroeger hier te lande onbekend, en de ondervinding heeft het nut daarvan niet bewezen.

„Bij de invoering der Nederlandsche Wetgeving heeft men dan ook gemeend, de Kamers van Procureurs te kunnen afschaffen, en de Procureurs te moeten stellen onder het meer onmiddellijk toezigt en de discipline der Collegiën, waarvoor zij fungeeren.

„Die afschaffing nu, gedurende een tijdvak van ruim drie jaren tot geene bezwaren of klagten aanleiding hebbende gegeven, heeft men geene zwaarigheid gevonden, om denzelfden weg ten aanzien van de Notarissen te volgen, vooral dewijl het afnemen der examina, waarin tot heden de voornaamste, zoo niet de eenige werkzaamheid der Kamers van Notarissen heeft bestaan, volgens dit ontwerp, aan de Provinciale Geregtshoven wordt opgedragen, en de ondervinding van lateren tijd het bewijs heeft opgeleverd, dat de Kamers van Notarissen geen behoedmiddel zijn tegen wanorde, ja, wat meer is, tegen verregaande misbruiken, waartegen bij Koninklijk Besluit van den 12 September 1822 (Staatsblad n°. 43) heeft moeten worden voorzien.

„Bovendien bevatten de Nederlandsche Wetboeken geen enkel artikel, waarin het bestaan van zoodanige Kamers wordt verondersteld. De bepalingen, vervat in de artikelen 867, 872 en 880 van het Fransche Code de Procédure Civil en van artikel 67 van het Code de Commerce zijn zakelijk overgenomen in de artikelen 807, 811 en 828 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering en in artikel 207 van het Burgerlijk Wetboek, zonder dat daarbij echter van de Kamers der Notarissen, evenmin als van die der Procureurs, eenige melding wordt gemaakt, en de mogelijkheid voor de afschaffing van beiden is dus op gelijke wijze verondersteld.”

Bij de beraadslagingen hierover heeft de *eerste Afdeling* zich verklaard voor het principe der Regeering.

De leden der *tweede Afdeling* achtten evenwel geen gering bezwaar gelegen te zijn in de voorgestelde afschaffing der kamers van notarissen. Volgens hun meening konden zij als raden van discipline een weldadige werking uitoefenen in het tegengaan van ingeslopen misbruiken en geringe misslagen, welker beteugeling de tusschenkomst van het openbaar ministerie niet noodzakelijk maakte.

De *derde Afdeling* was, met uitzondering van één lid, voor het door de Regeering gedane voorstel, daar de kamers, zonder eenig wezenlijk nut te doen, dikwijls tot misbruiken aanleiding gaven.

Het bedoelde lid getuigde tot de wegruiming dezer instelling eerder te besluiten, omdat haar nut hem niet was gebleken, dan om reden dat hem verkeerde en schadelijke effekten dier instelling zouden zijn bekend geworden.

Ook de *vierde Afdeling* achtte de afschaffing der kamers wenschelijk, met uitzondering van één lid, dat geloofde, door de ondervinding genoegzaam te zien bewe-

zen, dat de instelling aan haar doel had beantwoord, om een behoorlijk toezicht over de onderscheidene notarissen te houden.

Van de *rijfde Afdeeling* vereenigden zich vier leden met het gevoelen der Regeering; een der overige leden erkende, dat de kamers, zooals zij toen waren samengesteld, geenszins aan hare roeping hadden voldaan; haar werkkring zou in ieder geval belangrijke wijzigingen moeten ondergaan, het opleggen van disciplinaire correctiën behoorde niet langer aan deze kamers te worden toevertrouwd, en de door het Bestuur op dit stuk gemaakte verordeningen konden haar goede zijde hebben. Maar geheel en al afgeschaft behoorden de kamers toch niet te worden; met vrucht, doch onder andere bepalingen dan de thans bestaande, konden zij worden behouden. Dat lid namelijk wenschte, dat de kamers in voorkomende gevallen den ambtenaar van het openbaar ministerie zouden inlichten en adviseeren, waardoor men minder gevaar zou loopen, dat de officieren van justitie in hun ijver voor de goede zaak wellicht een weinig te ver zouden kunnen gaan.

Het Ontwerp bevatte deze disciplinaire bepalingen:

„De notarissen staan, in de uitoefening hunner ambtsverrigtingen, onder het onmiddellijk toezigt van het openbaar ministerie bij de regtbank van het arrondissement, waarin zij zijn gevestigd.

„Indien een notaris de waardigheid van zijn karakter of zijne ambtsbezigheden mogt verwaarloozen, of zich aan inbreuken op de wetten en verordeningen of andere misslagen mogt schuldig maken, wordt zulks door het openbaar ministerie, hetzij ambtshalve, hetzij ten gevolge der klagte van de belanghebbende partijen, ter kennis van de regtbank gebragt.

„Behalve in de gevallen, waarin bij deze Wet bepaalde
„straffen zijn vastgesteld, zijn de arrondissements-regtban-
„ken bevoegd tot het doen van enkele waarschuwing en
„berisping, na verhoor van den belanghebbenden notaris,
„of deze behoorlijk opgeroepen zijnde (art. 51).

„Wanneer een notaris bereids twee malen mocht zijn
„berispt, en daartoe andermaal aanleiding mogt geven....
„zal de officier van de arrondissements-regtbank daarvan,
„door tusschenkomst van den procureur-generaal bij het
„provinciaal gerechtshof, verslag doen aan den minister
„van justitie, en zal, op eene daartoe door dezen te doene
„voordragt, de benoeming van zoodanig notaris door den
„Koning kunnen worden ingetrokken” (art. 52).

Ter adstructie dezer bepalingen werd in de memorie
van toelichting gezegd:

„Bij het in den aanvang dezer Memorie vermelde Arrêté
„van den 2 Nivôse Jaar XII, was het toezicht over de
„handelingen der Notarissen meer bepaaldelijk aan de
„kamers der Notarissen opgedragen, met bevoegdheid tot
„het opleggen van zekere daarbij opgenoemde disciplinaire
„correctiën.

„Bij de afschaffing dier kamers moest daarin op eene
„andere wijze worden voorzien, en alzoo zijn bij deze
„artikelen de Notarissen, ten aanzien van de uitoefening
„hunner ambtsverrigtingen, gesteld onder het onmiddelijk
„toezigt van het Openbaar Ministerie bij de Regtbank van
„het Arrondissement, waarin zij zijn gevestigd.

„Hoezeer bij dit Ontwerp zooveel mogelijk tegen alle
„overtredingen, welke door de Notarissen als zoodanig
„kunnen worden begaan, straffen zijn vastgesteld, welke
„in die gevallen door de Regtbanken zullen behooren te
„worden toegepast, blijven er nog altijd onderscheiden
„handelingen overig, die, ofschoon op haar zelve van
„geen groot belang, echter uit hoofde van de bijzondere

„nauwgezetheid, waarmede de notarissen hun ambt be-
„hooren waar te nemen, niet onopgemerkt moeten gelaten
„worden.

„De onmogelijkheid echter inziende, om tegen alle mis-
„bruiken of minder gepaste handelingen bij de Wet cor-
„rectie of straffen voor te schrijven, heeft men er geene
„zwaarigheid in gevonden, om, op het voorbeeld van het-
„geen deswege ten aanzien van de Procureurs bestaat,
„aan de Regtbanken eene discrétionnaire magt over de
„Notarissen toe te kennen, ten einde hen, door *waar-*
„*schuw*ing en desnoods door *berisping*, het onbehoorlijke
„hunner handelingen te doen inzien en hen aan te sporen,
„zich daarvan in het vervolg te onthouden.

„Mogten echter de berispingen, bij herhaling toegepast,
„het gewenschte gevolg niet opleveren, zoo moet zoo-
„danig Notaris geacht worden, zich de koninklijke gunst,
„welke hem bij zijne benoeming is ten deel gevallen,
„onwaardig te hebben gemaakt, en niets behoort in zoo-
„danig geval den Koning van de intrekking derzelve te
„weêrhouden, zooals dan ook de bevoegdheid daartoe bij
„art. 52 dezer Wet aan den Koning wordt toegekend, als
„eene gedeeltelijke wijziging van het bij art. 2 aange-
„nomen beginsel, dat de Notarissen voor hun leven wor-
„den aangesteld.”

Bij het onderzoek van deze artikelen werd door één
lid van de *eerste Afdeling* als algemeene aanmerking in
het midden gebracht, dat de afschaffing der kamers van
notarissen zeker algemeene goedkeuring zoude vinden,
wanneer men alleen denkt aan het weinige nut, door
dergelijke instellingen hier te lande gesticht. De vraag
zoude echter minder wezen: wat de kamers van notaris-
sen bij ons *waren*, dan wel wat zij *konden* en *moesten*
zijn. En dan meende dat lid, dat het zeker de waar-

digheid van het notarisambt niet zou bevorderen, wanneer het openbaar ministerie in het vervolg zoude verrichten, en door rechterlijke tusschenkomst zoude geschieden, hetgeen tot dusverre aan de meer inwendige tucht der kamers van notarissen was opgedragen.

Men moest zich slechts herinneren hetgeen er tot aanprijzing van de instelling der kamers bij het voorstellen der wet van Ventôse was gezegd ¹⁾; er was daarbij veel, dat nog heden behartiging en overweging verdiende. Intusschen ware het bestaande voor verbetering vatbaar geweest, althans de geheele afschaffing der kamers van notarissen kon dat lid niet zoo onvoorwaardelijk goedkeuren. De meerderheid der Afdeeling vereenigde zich echter met de algemeene strekking dezer bepalingen.

Art. 51 deed alleen de vraag ontstaan, of het genoegzaam was, te zeggen, dat het O. M. in het geval der tweede alinea de overtreding *ter kennisse brengt* van de rechtbank; geheel de Afdeeling, met uitzondering van twee leden, vond de bepaling van art. 52 niet van hardheid vrij te pleiten, nu die aan de herhaalde *berisping* de mogelijkheid der intrekking van de benoeming verbond. Deze hardheid sprak te sterker, wanneer men in de M. v. T. de *berisping* of waarschuwing zag gesteld op handelingen, die men zeide op zich zelf van geen groot belang te zijn.

Sommige leden twijfelden, of deze artikelen wel de noodige waarborgen aan den notaris gaven voor zijn verdediging bij waarschuwing of berisping.

De *tweede Afdeeling* was van gevoelen, dat de woorden *behalve in* van art. 51 *c* moesten worden vervangen door *buiten*, ten einde hier geen dubbele straf zou kunnen geacht worden aanwezig te zijn.

De bepaling van art. 52 werd veel te streng geoor-

¹⁾ Bladz. 17 v. hierboven.

deeld; een tweemaal ondergane berisping scheen geen voldoende grond op te leveren, om vervolgens, bij een nieuwe aanleiding daartoe, tot de intrekking der benoeming over te gaan.

De voorgestelde wijze, om tot het nemen van dien maatregel te komen, kon ook geenszins gezegd worden voor den notaris eenigen waarborg tegen miskenning zijner rechten aan te bieden, en men zou tot dat einde de tusschenkomst des rechters en het hooren van den notaris verlangen.

In de *derde Afdeeling* was men algemeen van opinie, dat art. 51c aldus moest beginnen: *Buiten de gevallen, waarin enz.* — Men verlangde tevens, hierbij gevoegd te zien, dat die waarschuwing en berisping moest gegeven worden door de rechtbank *in raadkamer vergaderd*.

Art. 52 wilde men aldus gesteld hebben: *Een notaris kan, na tweemaal te zijn berispt, in geval hij hiertoe weder aanleiding geeft, door de rechtbank voor een tijdsverloop zes maanden niet te boren gaande, worden geschorst, en zal daarna de bepaling van art. 55 ¹⁾ op hem toegepast kunnen worden.*

De *vierde Afdeeling* stelde, ten einde allen twijfel weg te nemen, voor, om in art. 51 te bepalen, dat het verhooren en berispen van een notaris *in raadkamer der civiele kamer* van de rechtbank moest plaats hebben. Zij achtte dit wenschelijk, om de publiciteit der berispingen te voorkomen. De *Afdeeling* was verder van gevoelen,

---

¹⁾ Dit art. luidde:

„Indien de straf van schorsing, krachtens de bepalingen dezer Wet, eenmaal tegen eenen Notaris is uitgesproken, zal, indien hij andermaal wordt schuldig geoordeeld aan eene overtreding, welke zijne schorsing ten gevolge zou kunnen hebben, deze straf door zijne afzetting worden vervangen.”

dat artikel 52 den notaris te zeer afhankelijk maakte van het openbaar ministerie. Men oordeelde, dat het in lijn-rechten strijd was met het beginsel, bij art. 2 aangenomen, en meende, dat hetzelfde ten gevolge zou hebben, dat de notaris, zonder gehoord te zijn, en zonder zich te kunnen verdedigen, uit zijn betrekking zoude kunnen worden onttrokken. De Afdeeling verlangde wel een streng toezicht op de handelingen van notarissen, maar wilde dezelve niet afhankelijk maken van de willekeur van het publiek ministerie. Zij stelde om die reden voor, om den officier van justitie de verplichting op te leggen, de autorisatie tot het doen van verslag aan den koning (want de Afdeeling maakte bezwaar, om van *den minister van justitie* in een wet melding te maken) van de rechtbank te vragen, die dezelve, na verhoor of behoorlijke oproeping van den notaris, kon verleen of weigeren, en om, na het bekomen verlot, dat verslag niet aan den procureur-generaal alleen, maar aan den president van het hof en den procureur-generaal te doen toezenden, die verplicht zouden zijn, hetzelfde met hunne bedenkingen op te zenden.

De *vijfde Afdeeling*, toegevend dat, bij de eventueele opheffing der kamers van notarissen, deze ambtenaren aan eenig toezicht onderworpen zouden dienen te worden, vond echter den aanhef van art. 51: *De notarissen staan enz.*, zooal niet eenigszins beleedigend, dan toch niet gelukkig gekozen voor ambtenaren, die in alle standen der maatschappij, en in zoo teedere zaken van raad en daad dienden, en in welke het algemeen vertrouwen moest hebben. Uit dien hoofde zag men den indruk, dien deze zinsnede zoude kunnen verwekken, alsof de notarissen door het openbaar ministerie zouden *moeten* vervolgd worden, gaarne op de een of andere wijze weggenomen.

Met betrekking tot art. 51c werd gevraagd, of het de bedoeling was, dat, bij of na het opleggen der geldboete,

dat naar luid van dit ontwerp zoo lichtelijk kon plaats hebben, ter zake van, en boven en behalve deze geldboete, nog *waarschuwing* en *berisping* kon te pas komen; als welke laatste, tweemaal hebbende plaats gehad, naar luid van art. 52, de intrekking der benoeming ten gevolge kon hebben, derwijze, dat een herhaalde geldboete, wegens een te goeder trouw begaan verzuim, het verlies der betrekking zoude kunnen te weeg brengen. Ook verlangde men in art. 51 *c* de invoeging der woorden: *in raadkamer*.

Ten aanzien van art. 52 was de Afdeeling van gevoelen, dat, alvorens de intrekking der benoeming zoude kunnen plaats hebben, de belanghebbende notaris moest worden gehoord; men stelde voor, om achter het woord *gerechtshof* te lezen: *nadat deze den notaris in zijn belang zal hebben gehoord*.

Een der leden had zijn gevoelen betreffende het onderhavige artikel ontwikkeld in een nota van den volgende inhoud:

„Het toezigt over de handelingen der Notarissen bij „het tegenwoordig Wetsontwerp aan het Publiek Ministerie opgedragen wordende, en aangezien de onmogelijkheid om tegen alle misbruiken en minder gepaste „handelingen, straffen te bepalen, stemt men met de *Memorie van Toelichting* in, dat de bevoegdheid tot *berispingen* „ook aan den Regter behoort opgedragen te worden; „maar vermits het insgelijks onmogelijk is, om de gevallen van *berisping* te omschrijven, en de toepassing van „dezelve alzoo insgelijks aan de discretionnaire magt van „den Regter moet worden overgelaten, zoo spreekt het „van zelf, dat men te dien aanzien geheel en al van de „meerdere of mindere naauwgezetheid van den Regter „afhankelijk wordt, en dat gevolgelyk hetgeen door den „Regter A. als een min- of nietsbeduidend iets zal wor-

„den beschouwd, door den Regter B. als eene reden tot
 „*berisping* kan worden aangemerkt; — indien nu deze
 „*berispingen* geene verdere gevolgen hadden, zoude men
 „daarop niets aan te merken hebben; maar dewijl eene
 „tweede *berisping*, volgens de bepaling van art. 52, de
 „intrekking van de benoeming van den Notaris (die wel
 „met een *niet* honorabel ontslag zal gelijk staan) ten
 „gevolge heeft, zoo komt het voor, dat de wijze, waar-
 „op die intrekking bij het artikel wordt voorgesteld,
 „niet den noodigen waarborg tegen mogelijk onbillijke
 „en onregtmatige toepassing van dezelve oplevert. Wan-
 „neer toch de tweede *berisping* eenmaal heeft plaats
 „gehad, niet alleen *ter zelfder zake*, maar ook voor
 „redenen van *zeer verschillenden aard*, wordt de *provocatie*
 „der intrekking geheel en al aan het Publiek Ministerie
 „overgelaten, zonder *eenige* verdere tusschenkomst van
 „den Regter, en hoezeer men ook in den Officier bij de
 „Regtbank en den Procureur-Generaal bij het Geregts-
 „hof twee onderscheidene magistraatspersonen moet zien, valt
 „het evenwel niet te ontkennen, dat in den regel de laatste
 „op de rapporten van den eersten zal afgaan, en de
 „Minister zich op dezelve moet verlaten, en dit wel, zooals
 „het Ontwerp daar ligt, buiten verhoor van den belang-
 „hebbenden Notaris. Stelt men zich nu hier de veel-
 „vuldige verpligtingen voor den geest, die den Notaris
 „zijn opgelegd; de zekerheid, die er bestaat, dat alle
 „overtredingen ter kennis van het Openbaar Ministerie
 „zullen komen, onaangezien de onschuldige wijze, waarop
 „zij ook met de beste trouw mogen zijn begaan; de hoogst
 „moeijelijke afscheiding der grens van hetgeen hij, geroepen,
 „doen moet of laten kan (welke afscheiding men bij het
 „Ontwerp zelf niet heeft aangewezen), en daarnaar afmeet
 „de gelegenheden, welke tot *berispingen* aanleiding kunnen
 „geven, alsdan komt het voor, dat de Notaris evenmin

„van zijn middel van bestaan moet worden kunnen beroofd
 „en in zijne eer evenmin moet kunnen worden aangetast,
 „als ieder ander ingezeten, zonder prealable kennisneming
 „van den Regter. Heeft men het noodig geacht, de
 „berispingen aan de Regtbank op te dragen, dan voor-
 „zeker behoort de ontzegging niet buiten tusschenkomst
 „van dezelve te kunnen geschieden; het is op grond van
 „dien, dat men voorstelt, om de redactie van art. 52
 „volgenderwijze te wijzigen: „Wanneer een Notaris bereids
 „twee malen mogt zijn *berispt* en daartoe andermaal aan-
 „leiding mogt geven, zal de Officier van de Arrondisse-
 „ments-Regtbank daarvan verslag doen aan den Procureur-
 „Generaal bij het Provinciaal Gerechtshof. *De Procureur-*
 „*Generaal brengt de zaak ter kennisse van het Provinciaal*
 „*Hof, hetwelk den Notaris in zijn belang zal hooren en*
 „*een met redenen bekleed advies uitbrengen. Indien het*
 „*Hof daartoe termen gevonden heeft, kan de benoeming van*
 „*den Notaris, op eene daartoe door den minister van*
 „*Justitie gedane voordragt, door den Koning worden inge-*
 „*trokken.*”

„Daar de Regtbank de *berispingen* gedaan heeft, schijnt
 „men tot eenen hoogerem Regter de toevlugt te moeten
 „nemen. . . . .

„Steller dezès veroorlooft zich alhier, opzigtens het aan-
 „gevoerde in de *Memorie van Toelichting* ¹⁾ nog aan te
 „merken, dat er tusschen den Procureur en den Notaris,
 „met opzigt tot de uitoefening van de respective betrek-
 „kingen, een groot onderscheid bestaat; de Procureur
 „heeft in den regel tijd van beraad, tijd van raadpleging,
 „heeft dagelijkschen omgang met zijne mede-ambtgenooten
 „en, wat meer is, met de Advocaten, terwijl de Notaris

---

¹⁾ Zie bl. 29.

„geroepen, veelal in de moeilijkste gevallen, bij voor-
 „beeld het daarstellen van uiterste wilsbeschikkingen,
 „*illico* zijn Ministerie moet verleenen, zelden raad kan of
 „mag inwinnen, en door zijn *isolement* (althans ten platten
 „lande) op zich zelve moet staan, om nog te zwijgen
 „van de meerdere verplichtingen, welke aan laatstgenoemde
 „zijn opgelegd”.

Ten gevolge van de op dit wetsontwerp gemaakte aan-
 merkingen is nader aan de Tweede Kamer der Staten
 Generaal ingezonden een *gewijzigd ontwerp van wet op*
het notarisambt, met een *memorie van beantwoording* der
 op het eerste ontwerp gemaakte bedenkingen. Dit alzoo
gewijzigd ontwerp nader in de Afdeelingen der Tweede
 Kamer onderzocht zijnde, zijn de daarop gemaakte be-
 denkingen weder van wege de Regeering beantwoord, en
 hebben andermaal tot het voorstellen van eenige veran-
 deringen aanleiding gegeven, hetwelk ook nog later heeft
 plaats gehad, ten gevolge van eenige bij het verslag der
 centrale Afdeeling medegedeelde bedenkingen, waarna
 het daarbij behandelde onderwerp eindelijk is geregeld
 en vastgesteld bij de wet van den 9 Juli 1842 (*Staats-*
blad n°. 20).

In de *memorie van beantwoording*, die het *gewijzigd*
ontwerp vergezelde, werd ter algemeene toelichting van
 dat ontwerp, mitsgaders ter nadere adstructie van de
 bij *het eerste ontwerp* aangenomene beginselen en ter
 oplossing van de daartegen aangevoerde bedenkingen
 gezegd:

„De Regering heeft met genoegen uit de processen-
 „verbaal der Afdeelingen mogen ontwaren, dat de op den
 „voorgond gestelde *hoofdpunten*, waarin dit Wetsontwerp
 „van de Wet van Ventôse verschilt, voor zoóveel de be-

„ginselen betreft, waarop dezelve berusten, de goedkeuring
 „van eene aanzienlijke meerderheid van de leden der
 „Tweede Kamer der Staten-Generaal hebben mogen er-
 „langen, en dat daar, waar dezelve door sommige leden
 „zijn bestreden, dezelve reeds met nadruk door anderen
 „zijn verdedigd.

„Om in geene herhalingen te vervallen, meent de Re-
 „gering zich aan die bereids ter verdediging aangevoerde
 „gronden te mogen refereren, en zich alzoo te kunnen
 „bepalen tot eene wederlegging van eenige, tegen die
 „zes hoofdpunten aangevoerde en nog niet opgeloste be-
 „denkingen. . . . .

„Ook het *tweede punt, de afschaffing der Kamers*, heeft
 „den bijval eener aanzienlijke meerderheid der leden
 „mogen erlangen, terwijl de daartegen door sommige leden
 „aangevoerde bedenkingen, der Regering niet van dat
 „gewicht zijn voorgekomen, om dienaangaande eenige be-
 „palingen in deze Wet op te nemen.”

Bij de beraadslagingen over dit *gewijzigd ontwerp*
 werd in de *eerste, tweede en vierde Afdeeling* de afschaf-
 fing der kamers met stilzwijgen voorbij gegaan.

In de *derde Afdeeling* was één lid, dat zich gunstiger voor
 die instelling gestemd gevoelde; hij geloofde, dat zij bij
 een meer doelmatige inrichting, een gunstige strekking
 zouden kunnen verkrijgen.

Insgelijks verklaarde een der leden van de *viijfde Af-
 deeling* niet te kunnen goedkeuren, dat de kamers geheel
 en al zouden worden afgeschaft; hij verlangde, dat er een
 andere vorm aan zou worden gegeven; b. v. dat zij in 't ver-
 volg niet anders dan onder voorzitting van een der leden
 van de arrondissementsrechtbank, daartoe uitdrukkelijk
 benoemd, zouden kunnen vergaderen. Op die wijze zou-
 den zij geene onbelangrijke diensten kunnen bewijzen.

De disciplinaire bepalingen voorkomende in het *gewijzigd ontwerp* waren deze :

„Indien een notaris de waardigheid van zijn karakter „of zijne ambtsbediening mogt verwaarloozen of zich aan „inbreuken op de wetten en verordeningen of andere „misslagen mogt schuldig maken, wordt zulks door het „openbaar ministerie bij de regtbank van het arrondissement, waarin zijne standplaats is gevestigd, of door de „belanghebbende partij ter kennisse van de regtbank gebragt.

„Buiten de gevallen, waarin bij deze wet bepaalde „straffen zijn vastgesteld, zijn de arrondissement-regtbanken, „in raadkamer vergaderd, bevoegd tot het doen van „enkele waarschuwing of van berisping, na verhoor van „den belanghebbenden notaris, of deze behoorlijk ge- „roepen zijnde.

„Wanneer een notaris bereids twee malen mogt zijn „berispt en daartoe ten derden male aanleiding mogt geven, „zal hij door de regtbank voor ten minste drie, en ten „langste zes maanden, in zijne bediening worden geschorst.” (art. 51).

Ter adstructie dezer voordragt was bij de *memorie van beantwoording* gezegd :

„De Regeering heeft geene zwaarigheid gevonden in de „weglating van het eerste lid van art. 51, vermits het „beginsel, hetwelk daarbij was aangeduid, zoowel uit de „behouden gedeelten van dat, als uit andere artikelen „van het Wetsontwerp, op eene voldoende wijze voortvloeit.”

Bij de beraadslagingen hierover verlangden de tweede en de vijfde Afdeeling, dat art. 51 *c* aldus zoude worden geredigeerd : „Wanneer een notaris enz. zal hij ... *kunnen* „worden geschorst,” daar men de bepaling, zooals zij daar stond, te hard vond.

Ten gevolge van deze bedenkingen zijn bovengenoemde

bepalingen veranderd, en aangenomen, zooals zij voorkomen in art 50 der wet van den 9 Juli 1842 (*Staatsblad n°. 20*).

In de zitting van den 2 Juli 1842 werd het lot der kamers beslist.

Voordat er tot een stemming werd overgegaan, gaf Z. Excellentie de minister van justitie gelegenheid aan de leden der Tweede Kamer, om mondeling hunne gevoelens aangaande het *gewijzigd ontwerp* te openbaren.

De Heer Romme nam 't eerst het woord. Over de afschaffing der kamers zeide de geachte spreker het volgende: „De aanmerking, dat de kamers hare roeping „niet hebben vervuld, levert geene afdoende reden „voor derzelver afschaffing op. Ware dit zoo, als dan „zou men menige andere instelling kunnen aanwijzen, die niet opleverde, wat men er van verwachtte. „Ik vraag bovendien, of er geene uitzonderingen op „den regel waren, waardoor het nut der kamers vol- „dingend werd bewezen? Ik vraag wijders, of indien „die kamers dan al in de vervulling harer plichten te „kort schoten, het Bestuur de noodige middelen niet ter „hand had om dezelve tot de orde te roepen? En welke „zullen nu de gevolgen zijn dier opheffing, vooral bij de „arrondissementeele indeeling? Verwijdering onder ambtenaren, tusschen welke de eensgezindheid behoorde „bevorderd te worden; de vernietiging van derzelver „huishoudelijke tucht, en de opdracht daarvan aan de „afwisselende ambtenaren van het openbaar ministerie. „Het eerste werkt nadeelig voor de ingezetenen, het „laatste is ontmoedigend voor de ambtenaren dier instelling. Bij de eerste Memorie van Toelichting heeft de „Regeering, ten betooge, dat de kamers konden worden „gemist, verwezen op de afschaffing der Procureurska-

„mers. Het zij mij veroorloofd, hiertegen aan te merken,
 „dat deze redeneering *a pari* onjuist is. De Notaris staat
 „en werkt op zich zelf, heeft geene verplichting tot on-
 „derling verkeer; de procureurs daarentegen bevinden
 „zich in de uitoefening hunner functiën voor den rechter,
 „staan aldaar tegen den anderen over, wonen gezamen-
 „lijk in de hoofdplaats van het arrondissement; terwijl
 „de uitoefening hunner betrekking het onderling verkeer
 „van zelf noodzakelijk maakt.

„Ik wil echter hier niet de gevolgtrekking uit hebben
 „afgeleid, alsof ik het gevoelen aankleefde, dat de in-
 „richting der kamers van discipline op den tegenwoor-
 „digen voet zoude moeten blijven bestaan. Ik ben in-
 „tegendeel van oordeel, dat daarin nuttige veranderingen
 „zijn aan te brengen; de opdracht bijvoorbeeld van het
 „presidium over dezelve aan eenen rechter uit de arron-
 „dissementsrechtbank zoude ik als eene hoogst wensche-
 „lijke verbetering hebben aangemerkt.”

Ook in den Heer van Goltstein vonden de kamers
 van Notarissen een verdediger. „De afschaffing der ka-
 „mers” dus sprak hij, „wordt bijzonder aangeprezen uit-
 „hoofde dat de inrichting van dezelve geene gunstige
 „uitwerking opleverde; maar eene betere samenstelling
 „zou eene gelukkigere uitkomst verleend hebben, en als
 „raden van discipline hebben zij een onmiskenbaar nut.
 „De notaris moet door de algemeene achting zijner mede-
 „burgeren geruggesteund worden, zal hij aan zijne be-
 „stemming kunnen voldoen; maar wanneer hij wegens
 „elke nalatigheid, welke men met den naam eener ver-
 „waarloozing van de waardigheid van zijn karakter be-
 „stempelen wil, eene rechterlijke berisping kan ondergaan,
 „zal hij in de algemeene achting niet weinig dalen.

„Maar zulk eene onbestemde overtreding kan niet alleen
 „tot berisping, maar bij herhaling tot schorsing en ont-

„zetting leiden; en de bestraffing wordt ten gevolge van
 „de onbepaaldheid der nalatigheid inderdaad willekeurig.
 „Hier zou alleen eene terechtwijzing door zijne ambtge-
 „nooten kunnen te pas komen, welke hem voor verdere
 „misstappen zou hebben behoed, zonder hem in het oog
 „zijner medeburgereu te vernederen, en uit dien hoofde
 „zou de disciplinaire macht voor de kamers der Notarissen
 „moeten zijn behouden gebleven.”

Doch ook tegen het behoud der kamers werd door een paar leden een woord in het midden gebracht.

De Heer den Tex zeide hierover: „De opheffing der
 „kamers moge al hier en daar betreurd worden, ziet
 „men echter op de werkzaamheden, aan de kamers op-
 „gedragen, zoo vindt men er nagenoeg geene. Vergade-
 „ringen zonder bepaalde werkzaamheden zijn en van
 „weinig nut, en leggen somtijds eene strekking aan den dag
 „tot het aan zich trekken van bemoeiingen, die buiten hare
 „bevoegdheid liggen.”

Eveneens de Heer Schooneveld: „De meesten achten
 „suppressie der kamers wenschelijk. Het daarstellen van
 „zulke kamers is fraai in theorie. Vele der kamers in
 „Nederland zijn op de hoogte, waar zij moeten zijn,
 „maar die goedwerkende notaris-kamers maken toch de
 „minderheid uit. De Notarissen geven het zelf eeniger-
 „mate toe, maar zij willen, dat hunne kamers raden van
 „discipline worden. Volgens de ondervinding zouden de
 „kamers ook als zoodanig veel gebrekkigs houden en
 „onregelmatig werken. Ongelijkmatigheid nu werkt na-
 „deelig op al wat discipline betreft. Bij de rechterlijke
 „macht is die niet te vreezen.

„De Notarissen hebben naar de Raden van discipline
 „der advocaten verwezen; men houde echter in het oog:
 „de eersten zijn ambtenaren, hun getal is beperkt; om
 „hun een behoorlijk bestaan te verzekeren, is bepaald,

„dat er slechts weinigen zouden zijn, maar daartegenover staat dan ook het recht van de maatschappij, om op hen een wakend oog te houden. Geheel anders is het met de advocaten gesteld; zij zijn geene ambtenaren, hun getal is onbepaald, en zij hebben daardoor met groote concurrentie te strijden. Ik zou meer geneigd zijn, om de notarissen in de kategorie der procureurs te plaatsen. Ook deze zijn ambtenaren; ook hun getal is beperkt, en juist daarom zijn de procureurs-kamers gesupprimeerd, en is de discipline over hen aan de Hoven-rechtbanken opgedragen.”

Nadat nog door eenige leden over andere punten gesproken was, werd het gewijzigd ontwerp met 43 tegen 9 stemmen aangenomen, en daarmede dus het toezicht over de notarissen aan de officiers van justitie opgedragen.

Deze verandering werd door bijna alle notarissen evenzeer betreurd. De voornaamste grieve bestond wel daarin, dat zij het ondoelmatig, vernederend, in strijd met de Nederlandsche gewoonten en begrippen vonden, dat hun handelingen in het vervolg niet meer door ambtsbroeders, hun natuurlijke correctors, maar door ambtenaren, die minder goed over de zwaarigheden, aan hun ambt verbonden, konde oordeelen, zouden worden beoordeeld. 't Was toch slechts één individu, zoo redeneerde men, aan wien dit, uit zijnen aard gewichtige, werk nu werd opgedragen, die persoon was mensch; hij zou wel niet verheven zijn boven het errare humanum est, en ééne dwaling van hem kon den besten mensch in het verderf storten. Die één-persoonlijkheid van het toezicht kon ook hoogst nadeelig en schadelijk werken door invloeiing van vóór- of tegeningenomenheid, die den voorzichtigsten en eerlijksten man zoo licht kon verleiden. De verhouding tusschen den

officier van justitie en den notaris, zooals zij thans geregeld was, kon voor geen van beiden aangenaam zijn, ja voor den notaris soms grievend worden; men had zich slechts voor den geest te stellen een in de praktijk grijs en wijs geworden notaris, die overal en van schier ieder bewijzen van achting ontvangt en verdient, tegenover een vijf-en-twintig jarigen officier, of nog erger bij ontstentenis van dien, tegenover een drie-en-twintigjarigen substituut-officier. Niet overal toch en niet steeds zag men het menschelijk geslacht even kiesch en met waardigheid handelen, en als zulks niet in geest en hart zat, dan zou de toga wel niet de talisman zijn, die in dezen een buitengewone werking deed. Enkel en alleen waren zóó zeer vooringenomen tegen het nieuwe toezicht, dat zij het vergeleken met een voortdurend toezicht der hooge politie. Evenzeer achtte men het in het oog van het publiek een vernedering, dat de rechtbank het recht van arbitraire berispingen zou hebben. Door de vernietingen der kamers verviel de met een aanprijzenwaardig doel daargestelde gelegenheid voor de notarissen, om zonder aan de publiciteit te zijn overgeleverd, de tegen hen ingebrachte klachten te vernemen, zich voor deskundigen te verdedigen en het geschil zoo mogelijk uit den weg te ruimen; het zou met de waardigheid van den stand meer overeenkomen, zoo de kamers met *meer* doch *beter* omschreven disciplinaire macht waren behouden, om evenals scheidslieden in handelszaken, vonnissen in eersten aanleg te vellen; van welke partijen naar de rechtbanken en hoven in appél konden komen. Soms wenschten in iedere provincie één kamer te zien, waarvan de leden door den Koning benoemd moesten worden, en voor haar te zien vereffend alle klachten tegen een notaris ingebracht, voor zoover zij zich niet uitstrekten tot misdrijven, waartegen lijf- of onteerende straffen zijn bedreigd.

De motieven, door de regeering aangevoerd tot afschaffing der kamers, hebben ook velerlei bestrijding uitgelokt.

Zoo is tegen het eerste, *dat soortgelijke instellingen vroeger hier te lande onbekend waren*, ingebracht, dat men dit op een aantal andere instellingen konde toepassen; dat er vroeger vele instellingen hadden bestaan, die niemand zou terugwenschen, en thans verscheidene, die voor de orde der maatschappij onmisbaar geoordeeld werden. In ieder geval vond men nergens zulke vernederende bepalingen als thans; dat beroep op het verleden was dus van weinig gewicht.

De instelling der kamers was een invloesel van de wijzigingen welke het notarisambt onder de Fransche wetgeving had ondergaan; een gevolg van het hooge gewicht, dat dit ambt door die wijziging verkregen had. Het ambt zelf werd in den geest der Fransche wetgeving gehandhaafd; er bestond dus geen reden, om de kamers, die gedurende 30 jaren in ons midden hadden bestaan, thans als vreemd te weren. Immers, er was niets in die instelling, dat in strijd was met onze zeden, begrippen, wetten of gewoonten.

Maar het nut der instelling was niet bewezen.

Vrij algemeen gaf men toe, dat de kamers niet overal geweest waren, wat zij hadden kunnen zijn, maar was zulks niet meer toe te schrijven aan oorzaken daar buiten dan wel aan de instelling zelve, vooral aan de hier en daar doorblinkende zucht, om de macht en de bevoegdheid der kamers te fnuiken? Indien de kamers het vertrouwen der regeering hadden genoten, indien de werkzaamheden der kamers beter geregeld waren geweest, dan zoude er geen reden bestaan om derzelver nut te betwijfelen; een toezicht met recht van waarschuwing, op min voorzichtige, min kiesche en voegzame handelingen

van ambtsbroeders, met vermijding van het noodzakelijke gevolg van rechterlijke aanklacht en rechtsvervolgingen, mocht alles behalve overtollig genoemd worden. Tot zoodanige terechtwijzing toch konden alleen zij in staat zijn, die praktisch de werkzaamheden van den notaris, met al de daaraan verbundene, veelsoortige moeilijkheden kenden. Maar door het behoud der kamers behoorde het O. M. niet te zijn gebonden in deszelfs macht, om den notaris, die *tegen de wet* handelde, hetzij ambtshalve, hetzij op aanklacht van partijen te vervolgen. Zoo zouden alle overtredingen op de wet onmiddellijk gestraft, alle misbruiken beter voorkomen, en het belang der maatschappij verzekerd worden, alles behoudens de waardigheid van het notarisambt. Al ware het dus uitgemaakt, dat de ondervinding het nut der instelling niet had bewezen, dan zouden toch daarom bovengemelde bepalingen, met den aard van het notarisambt strijdig, niet noodzakelijk kunnen worden geacht. En ten slotte: het gold hier niet de vraag, kamers op te richten, maar de bestaande kamers af te schaffen, den notarissen de kroon der eere te ontnemen, die hun in het oog van het publiek tot sieraad strekte, waarop zij zelven trotsch waren, en die niemand verblindde.

Omtrent het derde motief, *de afschaffing der kamers van procureurs*, kwamen de bedenkingen dáárop neêr, dat de vergelijking tusschen notarissen en procureurs onjuist was, daar eerstgenoemden èn minder in getal waren, èn hunne werkzaamheden meer verrichtten onder het onmiddellijk toezicht van de collegiën, waarbij zij fungeerden, zoodat de rechtbank aanhoudend in de gelegenheid was, hunne handelingen gade te slaan en te beoordeelen, terwijl de notarissen een lichaam op zich zelven uitmaakten, en men van hen niet kon zeggen, dat zij bij een zeker collegie fungeerden, evenmin, dat zij in onmiddellijke betrekking stonden tot de rechtbank.

In de vierde plaats is als motief genoemd, *dat de ontvinding van lateren tijd het bewijs had geleverd, dat de kamers van notarissen geen behoedmiddel tegen wanorde, ja, wat meer is, tegen verregaande misbruiken waren, waartegen het koninklijk besluit van den 12 September 1822 had moeten worden voorzien.*

Maar vloeide dan uit de misbruiken, door de notarissen begaan, de ondoelmatigheid der kamers voort? Waren er bij de kamers wel ooit klachten ingekomen over de misbruiken, waartegen bij bovengenoemd besluit had moeten worden voorzien? Op dezen grond kon men wel alle mogelijke instellingen verwerpen; geen strafrecht, geen hoven of rechtbanken waren ooit een behoedmiddel geweest tegen misdrijven.

Eindelijk nog zeide de M. v. T., *dat de Nederlandsche wetboeken geen enkel artikel bevatten, waarin het bestaan van zoodanige kamers werd verondersteld.*

Evenmin, zeide men, was er een artikel, dat de afschaffing der kamers veronderstelde. Dat in artt. 807, 811 en 828 Wetb. van Burg. Rechtsv. en in art. 207 Burg. Wetb. geen gewag gemaakt werd van de kamers, bewees alleen, dat de Regeering het niet noodig had geoordeeld, de daar bedoelde stukken aan de kamers over te leggen. Allerm minst mocht men er uit afleiden, dat de wetgever toen reeds de mogelijkheid der afschaffing zoude hebben bedoeld.

Slechts een enkele hand heeft de pen opgenomen, om de door de Regeering voorgestelde verandering te verdedigen.

't Was te verwachten, werd van dezen kant aangevoerd, dat de kamers, als belast met het toezicht, niet zeer werkzaam zouden zijn; men maakte zich, al gold het de openbare orde, hier te lande niet gaarne vijanden; men zag elkander gaarne naar de oogen; op grooten ijver en werkzaamheid viel bij ons zelden te roemen.

Nog een andere karaktertrek van ons volk, namelijk de jaloerschheid, belette, dat zoodanig collegie werkelijk de rol speelde, die daaraan toevertrouwd was; men wilde zoodanig toezicht over anderen niet behoorlijk waarnemen, dewijl men aan anderen dat recht over zich liefst zou willen ontzeggen. Vandaar waren de kamers zoo weinig werkzaam, hetgeen in de Afdeelingen zelfs die leden hadden erkend, welke het behoud der kamers voorstonden. 't Was te verwonderen, dat sommigen de door de Regeering voorgestelde bepalingen vernederend noemden. Het openbaar ministerie toch handhaafde de openbare orde, het zorgde, dat ieder in zijn kring zich binnen de grenzen zijner bevoegdheid hield, de wet niet overtrad. De officier was dus de man, aan wien de wetgever het eerst behoorde te denken, zoodra het aankwam op de handhaving eener wet, door strafbepalingen verzekerd. In dat toezicht lag niets *beleedigends*, want het trof alleen hen, die hun plicht niet behoorlijk vervulden. De gansche maatschappelijke orde stond onder zijn toezicht; wien was het ooit in zijn hoofd gekomen, daarin iets *zoo al niet beleedigends*, dan toch *minder gelukkig gekozens* te vinden?

Bij een vergelijking van de gronden, welke aangevoerd zijn vóór de afschaffing der kamers van discipline met de bedenkingen, welke daartegen zijn aangebracht, merkt men terstond eenige argumenten op, die men gerust kan voorbijgaan. Dat *soortgelijke instellingen vroeger hier te lande onbekend waren*; dat *de kamers van procureurs waren afgeschaft*: dat *nergens in de nieuwe Nederlandsche wetgeving het bestaan der kamers werd verondersteld*, — ziedaar drie gronden, die m. i. op de bovenstaande bladzijden zoo goed ontzenuwd zijn, dat zij geen verdere overweging verdienen. De groote vraag echter

blijft deze: *Deed de instelling nut, was zij een behoed-middel tegen misbruiken?*

Ik zal mij niet aanmatigen, een rechtstreeksch antwoord te geven, waar zoovele anderen, door de praktijk onderwezen, deze kwestie niet voldoende hebben kunnen oplossen, doch ik wil hier tegenover eene andere vraag stellen, die ik ergens gelezen heb: Heeft men aan de kamers wel gelegenheid gegeven nuttig te werken, of heeft men haar werking ook tegengegaan, haar adviezen in den wind geslagen?

Hoe het zij, indien de kamers nuttig gewerkt hadden, dan ware het natuurlijk een dwaasheid geweest, haar af te schaffen; indien werkelijk het tegendeel ware bewezen geweest, dan was nog de afschaffing niet noodzakelijk; men had verbeteringen kunnen aanbrengen. In ieder geval stond men bij de nieuwe instelling ook voor een gewichtig vraagstuk, dat eerst door de toekomst kon worden opgelost, namelijk, of *dit* toezicht doelmatig en nuttig zou werken? En de ondervinding heeft geleerd, dat de resultaten, welke men zich destijds daarvan voorgesteld mag hebben, niet gunstig zijn.

HOOFDSTUK IV.

Art. 50 der wet van 9 Juli 1842 (Staatsblad n°. 20).

Dit artikel luidt aldus :

„Indien een notaris de waardigheid van zijn karakter
„of zijne ambtsbezigheden mogt verwaarloozen of zich aan
„inbreuk op de wetten en verordeningen of aan andere
„misslagen mogt schuldig maken, wordt zulks door het
„openbaar ministerie bij de regtbank van het arrondisse-
„ment, waarin zijne standplaats is gevestigd, ter kennisse
„van de regtbank gebragt.

„Buiten de gevallen, waarin bij deze Wet bepaalde
„straffen zijn vastgesteld, zijn de arrondissementsregt-
„banken, in raadkamer vergaderd, bevoegd tot het doen
„van enkele waarschuwing of van berisping, na verhoor
„van den belanghebbenden notaris, of deze behoorlijk
„geroepen zijnde.

„Wanneer een notaris bereids tweemaal mogt zijn be-
„rispt, en daartoe ten-derden male aanleiding mogt geven,
„zal hij door de regtbank voor ten minste drie, en ten
„langste zes maanden in zijne bediening *kunnen* worden
„geschorst, bij eene vierde aanleiding tot berisping zal de
„schorsing *moeten* worden uitgesproken.”

Bij het lezen van dit artikel doen zich onderscheidene
vragen voor, en wel allereerst deze : *Van welken aard*

moeten de overtredingen zijn, om te vallen onder het bereik dezer bepalingen?

Oppervlakkig beschouwd, schijnt deze vraag tamelijk overbodig, daar, letterlijk genomen, die *andere misslagen* alle verkeerde of minder gepaste handelingen omvatten, welke niet kunnen geplaatst worden in de rubriek van *het verwaarloozen der waardigheid van het karakter, het verwaarloozen der ambtsbezigheden en het inbreuk maken op wetten en verordeningen*. Een notaris zou dus, volgens de letter van dit artikel, hoegenaamd geen misstap, ook buiten zijn ambtsbediening, kunnen begaan, zonder een waarschuwing of berisping van de rechtbank te incur-reeren ¹⁾

Gedachtig intusschen aan den regel: „Scire leges non „est verba earum tenere, sed vim ac potestatem”, willen wij de bedoeling opsporen, waarmede de wetgever deze woorden geschreven heeft; immers, eene letterlijke opvatting zou, zooals mr. Fokker door de in de noot aangehaalde voorbeelden aantoot, tot belachelijke resultaten leiden.

Uit hetgeen ter adstructie van artt. 51 en 52 van het eerste ontwerp was gezegd, ²⁾ blijkt zonneklaar, dat het toezicht op de handelingen der notarissen, tot dusver berustende bij de kamers van discipline, voortaan door de ambtenaren van het openbaar ministerie bij de arrondis-

---

¹⁾ „Wanneer gij verzuimt uwen schoorsteen te doen schoonmaken, „overtreedt ge eene wet; wanneer gij tegen het verbod uwer stads- „regeering uwe stoep doet schrobben, maakt ge inbreuk op eene „verordening; wanneer ge op een bruiloftsfeest u dronken drinkt, „begaat ge eenen misslag; — in het kort, de regtbank van uw „arrondissement zal met al uwe daden en handelingen worden bekend „gemaakt, en zij zal u kunnen waarschuwen of berispen, al waart „ge ook als notaris de bekwaamste en de eerlijkste in het rijk.”
Mr. Fokker, t. a. p. bl. 19.

²⁾ Bl. 32 v. hierboven.

sementsrechtbanken zoude worden waargenomen. Kent men den aard dezer handelingen uit het Fransche recht, dan is het niet moeielijk, hieruit af te leiden, welke overtredingen in ons artikel worden bedoeld. Aangezien nu, gelijk hierboven ¹⁾ is aangetoond en in de praktijk werd inachtgenomen, de competentie der kamers zich niet tot het privaat leven der notarissen uitstreckte, moeten wij wel aannemen, dat art. 50a evenmin aan de ambtenaren van het openbaar ministerie die bevoegdheid heeft willen toekennen, m. a. w. dat de bepalingen daarin vermeld, uitsluitend zien op datgene, wat door den notaris *in de uitoefening zijner ambtsbediening wordt verricht of verzuimd*.

Wenschelijk ware het zeer zeker, dat men die onderscheiding van hetgeen *in* en hetgeen *buiten* de ambtsbediening wordt verricht, niet had gemaakt, en men dus, gelijk de Heer Loke ²⁾ het wil, de correctie afhankelijk kon stellen van de vraag: welken invloed heeft de misslag op het algemeen vertrouwen? — Zeer zeker kan de notaris ook *buiten* zijn ambtsbediening handelingen verrichten, waardoor hij de *waardigheid van zijn karakter verwaarloost*; doch èn de woorden „discipline intérieure” van art. 50 der wet van Ventôse, èn art. 2, 1°. van het arrêté van Nivôse, èn de memorie van toelichting, gevoegd bij artt. 51 en 52 van het eerste ontwerp spreken te duidelijk, dan dat men de strekking van art. 50a zou mogen miskennen.

De vraag alzoo opgelost hebbende, welke soort van overtredingen hier bedoeld worden, zullen wij trachten, de overtredingen zelve nader te definiëeren.

---

¹⁾ Bl. 21.

²⁾ Handboek voor notarissen volgens de Nederlandsche wetgeving. Breda 1846 bl. 26.

Niet *alle* misstappen, door den notaris in en ter zake van zijn ambtsbediening begaan, stellen hem bloot aan een waarschuwing of berisping van de arrondissements-rechtbank. Dit is van toepassing op:

- 1°. De overtredingen, waartegen bij de wet op het notariaat zelve bepaalde straffen zijn vastgesteld ¹⁾; want, vooreerst: van de overtreding *dezer* wet neemt, op vervolging van het openbaar ministerie, de burgerlijke rechter kennis ²⁾ en deze straft met boete, schorsing of afzetting, en ten tweede: de wetgever heeft, blijkens hetgeen te dien opzichte in de memorie van toelichting voorkomt ³⁾, niet gewild, dat de notaris, na de daarop gestelde straf nog eene disciplinaire correctie zou ondergaan.
- 2°. Alle inbreuken op wetten en verordeningen, welke met crimineele straf of met correctionneele gevangenis zijn bedreigd. Immers in het arrest, bij hetwelk een notaris tot eene crimineele straf wordt veroordeeld, zal tevens deszelfs afzetting worden uitgesproken, en elk notaris, die tot een correctionneele gevangenisstraf mocht zijn veroordeeld, kan, na in zijn belangen te zijn gehoord, door de rechtbank van zijn bediening worden ontzet ⁴⁾; in beide deze gevallen nu zou waarschuwing of berisping doelloos en overbodig zijn.
- 3°. De misdrijven, genoemd in art. 22 Wetb. van Strafvordering; want, als de beleedigde partij

¹⁾ Artt. 3 juncto 7, 4 jo. 5, 6, 8 jo. 9, 18, 19, 10, 23 jo. 26, 27, 28, 31 jo. 32, 33, 34 en 35 jo. 36, 27, 40, 41 jo. 42, 43, 44, 45, 48 64, 65 jo. 66, 69 en 76.

²⁾ Art. 54.

³⁾ Bl. 34 en 37 hierboven.

⁴⁾ Art. 51.

geen klacht indient, is het openbaar ministerie niet bevoegd, ze te vervolgen, en zoo er een klacht aanwezig is, zou het, evenals in de gevallen hierboven sub n°. 1 en 2 genoemd, in lijnrechten strijd zijn met den regel: „Non bis in idem”, den notaris, behalve aan de gewone straf, nog aan een disciplinaire correctie te onderwerpen.

Het zijn dus de overtredingen, door een notaris in de uitoefening zijner bediening begaan, verminderd met die, welke hier als uitzonderingen zijn opgenoemd, die hem blootstellen aan een waarschuwing of berisping van de arrondissements-rechtbank. Als voorbeelden noemt de Heer Loke ¹⁾: dat de notaris, in strijd met art. 6 der organieke wet, buiten gegronde redenen, weigert zijn ministerie te verleenen; dat hij, in de redactie zijner akten, zonder zich aan eene eigenlijke overtreding schuldig te maken, met slordigheid te werk gaat; dat hij, bij de berekening van het honorarium, op den duur den maatstaf, daarvoor vastgesteld, te boven gaat, enz.

Een andere belangrijke vraag is deze: *Kan de rechtbank uit eigen beweging waarschuwen of berispen, of is het noodzakelijk, dat daaraan kennisgeving van wege het openbaar ministerie voorafga?* Antwoord: Zonder kennisgeving van het openbaar ministerie is de rechtbank niet bevoegd tot correctie.

Dit blijkt in de eerste plaats uit de geschiedenis van het artikel; de beginselen der Fransche wetgeving hieromtrent waren: het opsporen van misdrijven door den syndie — de kennisgeving daarvan door dezen aan de kamers — de bevoegdheid der kamers om de door den syndie gedenonceerde notarissen de disciplinaire straffen

---

¹⁾ Handb. bl. 26.

op te leggen; deze beginselen zijn in de onderhavige wet behouden, met dien verstande, dat de officier van justitie voor den syndic, en de rechtbank voor de kamers in de plaats getreden zijn.

In de tweede plaats hieruit, dat de rechter in den regel lijdelijk is, en niet vermag te handelen dan op vordering, hetzij van het openbaar ministerie, hetzij van private personen. Wel is waar zijn er uitzonderingen op dezen regel, doch die moeten blijken uit eene speciale opdracht, en die ontbreekt hier; *ergo*.

Hoe moeten de woorden: *behoorlijk geroepen* (al. 2 in *fine*) worden verstaan?

Het *arrêté* van Nivôse ¹⁾ gaf in art. 13 een voldoende antwoord op deze vraag; onze wet bewaart dienaangaande een volstrekt stilzwijgen.

Bij analogie uit de gewone rechtspleging kan men voor dit geval tot geen resultaat komen, daar het hier een geheel bijzondere soort geldt. De Heer Fokker wil dezen weg ingeslagen hebben: De notaris, wiens waarschuwing of berisping door het openbaar ministerie is gerequireerd, behoort door een brief van den officier van justitie, op last van de arrondissementsrechtbank, te worden opgeroepen, ten einde op een, door de rechtbank bepaalden dag te verschijnen, moettende in dezen brief eenvoudig melding worden gemaakt van het aan den notaris te laste gelegde feit.

Indien hij aan deze oproeping geen gehoor geeft, zal de rechtbank het openbaar ministerie kunnen machtigen om den achterwege gebleven notaris bij deurwaarders-exploit, vermeldende het feit, wegens hetwelk hij is aangeklaagd, te doen dagvaarden, terwijl voor beide geval-

---

¹⁾ Bijlage G.

len een termijn van acht dagen ¹⁾ tusschen de oproeping en den dag van overschrijving behoort te worden gesteld. Deze manier van oproeping strookt dan ook het meest met het beginsel van de niet-publiciteit der disciplinaire bestraffingen.

Wat, als de gedaagde, behoorlijk opgeroepen, notaris niet verschijnt?

Wanneer het aan den notaris te laste gelegde feit enkel *waarschuwing* ten gevolge heeft, dan zal het openbaar ministerie, bij eenvoudig afschrift, den beklaagde van de beslissing kennis geven. Geldt het echter een *berisping*, dan moet, volgens sommigen ²⁾, de beslissing bij deurwaarders-exploit, op requisitie van het openbaar ministerie, aan den betrokken notaris worden beteekend; volgens anderen ³⁾ is ook voor dit geval eenvoudig afschrift voldoende, alweer met het oog op het beginsel van niet-publiciteit der disciplinaire correctiën.

Is de beschikking eener rechtbank, waarbij een notaris berispt wordt, voor hooger beroep vatbaar? Kan daartegen in cassatie worden gekomen?

Wat de eerste vraag betreft, deze moet ontkennend worden beantwoord. De disciplinaire rechtsmacht der rechtbanken is een buitengewone; indien hooger beroep ontvankelijk ware, dan zou de rechter, aan wien in hooger beroep die buitengewone rechtsmacht was opgedragen,

¹⁾ Deze termijn ontleent de schrijver aan de Fransehe ordonnantie van 1822, die den advocaat, welke van een vergrijp tegen de discipline beschuldigd wordt, een *delai* van acht dagen vergunt om zijne verdediging voor te bereiden.

²⁾ S. V. E. De Wet op het notarisambt; met eene voorrede van W. L. van Meurs. Zwolle, 1853, pag. 274.

Mr. Fokker, bl. 38.

³⁾ Mr. J. J. Loke, Handb. pag. 28.

uitdrukkelijk moeten zijn aangewezen, zooals geschied is bij artt. 11 en 28 van het reglement van orde en discipline voor de advocaten en procureurs. Aangezien echter deze hoogere rechter nergens is aangewezen, kan er geen sprake wezen van hooger beroep ¹⁾).

Iets anders is de voorziening in cassatie. Art. 99 der wet op de Rechterlijke Organisatie draagt aan den hoo-gen raad op de vernietiging van alle handelingen, arresten en vonnissen :

- 1°. wegens het verzuim der vormen, voorgeschreven op straffe van nietigheid. — Dit kan hier, waar geen vormen hoegenaamd zijn voorgeschreven, natuurlijk niet te pas komen ;
- 2°. wegens verkeerde toepassing of schending der wet ; en
- 3°. wegens overschrijding der rechtsmacht.

Verkeerde toepassing der wet zou bijvoorbeeld plaats hebben, wanneer de rechtbank een notaris had berispt, ter zake van eene daad, buiten de uitoefening zijner bediening begaan, of ook, wanneer zij een notaris, wegens overtreding der wet op het notarisambt, ter zake waarvan hij reeds door den burgerlijken rechter was gestraft, voor zich zou hebben ontboden en berispt.

Schending der wet zou aanwezig zijn, wanneer de rechtbank de schorsing, in het derde lid van art. 50 vermeld, in de raadkamer zou hebben uitgesproken.

Overschrijding van rechtsmacht eindelijk zou aanwezig zijn, wanneer de rechtbank, uit eigen beweging en zonder voorafgegane kennisgeving van het openbaar ministerie, een disciplinaire correctie had opgelegd.

De wijze van rechtspleging bij de uitoefening dezer

---

¹⁾ Zie o. a. vonnis Gerechtshof N.-Brabant, 30 Nov. 1862.

buitengewone rechtsmacht is nagenoeg geheel onbepaald gelaten.

Hebben wij hierboven gezien, dat de rechtbank niet handelend mag optreden zonder voorafgegane kennisgeving van het openbaar ministerie — verder dan tot deze kennisgeving strekt zich de bevoegdheid van dezen ambtenaar niet uit; hij vermag geen requisitoir te nemen, en is evenmin ontvankelijk in eenig verzet tegen het te wijzen vonnis.

Insgelijks is de wijze, waarop de rechtbank de feiten wil onderzoeken, geheel aan haar eigen oordeel overgelaten.

Ten slotte zij hieraan nog eene opmerking toegevoegd aangaande den verjaringstermijn voor de overtredingen, bedoeld in ons artikel.

De termijn, gesteld in art. 55 ¹⁾, kan hier, volgens het algemeene gevoelen, niet van toepassing zijn; hij is te kort. De Heer Loke is van meening, dat na verloop van den gewonen verjaringstermijn van dertig jaren de bevoegdheid vervalt, om een waarschuwing of berisping uit te spreken, terwijl de Heer S. v. E. zoowel uit de geschiedenis als uit de woorden van art. 55 de gevolgtrekking maakt, dat er voor de tekortkomingen of verkeerde handelingen, waarop art. 50 doelt, geen verjaringstermijn bestaat, zijnde het aan den rechter, die de discretionnaire rechtsmacht uitoefent, overgelaten, om te beoordeelen, of het feit, uit hoofde van den tijd, die sedert is voorbijgegaan, geen aanleiding tot waarschuwing of berisping meer geeft.

---

¹⁾ Art. 55:

De regtsvordering tot schorsing van eenen notaris in de uitoefening zijner bediening, tot afzetting of tot veroordeeling in geldboeten ter zake van overtredingen dezer wet, en in de gevallen, daarbij voorzien, zal zijn verjaard na verloop van twee jaren, te rekenen van den dag, waarop de overtreding op de wijze, bij art. 59 dezer wet vermeld, heeft kunnen worden geconstateerd.

AANHANGSEL.

Een tijdvak van bijna zes-en-dertig jaren is verlopen sedert de invoering van de tegenwoordige wet op het notariaat.

De ondervinding heeft ons geleerd, dat haar bepalingen geen behoedmiddel zijn tegen misbruiken en wanordelijkheden.

Veel, verbazend veel is er geschreven over die wet, doch aangezien daaronder veel voorkomt, dat eigenlijk gezegd op het toezicht geen betrekking heeft, en de pen, die tegen de wet schreef, niet overal door een waardige hand is bestuurd ¹⁾, acht ik het overbodig daarover hier uit te weiden. Alleen wil ik gewag maken van hetgeen van regeeringswege tot verbetering van het bestaande toezicht is beproefd.

De eerste stap werd daartoe gedaan door wijlen den minister van justitie, den Heer Borret.

Den 8. Februari 1867 deed Zijne Excellentie aan den

---

¹⁾ Zoo kwam mij bij het opsporen van bronnen voor dit proefschrift een brochure in handen, waarin de schrijver te velde toog tegen de onkunde van vele notarissen. In die brochure, groot 30 bladz. (waarvan 5 bestaan uit citaten) telde ik 40 orthographische fouten; een enkele maal zelfs had de schrijver aan anderen als een fout te laste gelegd, wat in het geheel geen fout was.

koning het voorstel om een staatscommissie te benoemen tot herziening van, onder andere, de wet op het notariaat. Het zou, zeide Zijne Excellentie, bij een stelselmatige herziening der bestaande wetgeving op het notariaat, een punt van overweging moeten uitmaken, of het rechterlijk toezicht over de notarissen moest behouden worden, op den voet der nog geldende wet, dan wel, of de waardigheid van het ambt beter zoude kunnen worden gewaarborgd door terug te keeren tot het Fransche stelsel der kamers van notarissen, gelijk door velen werd beweerd.

Bij koninklijk besluit van den 9 Februari daaraanvolgend, werd deze staatscommissie benoemd ¹⁾.

Drie jaren daarna bood zij haar ontwerp aan, waarin zij de wederinvoering der kamers van notarissen voorstelde ²⁾.

De artikelen, aan het toezicht gewijd, waren van den volgende inhoud:

„De notaris, die zijne ambtspligten verwaarloost, of „zich schuldig maakt aan handelingen, strijdig met de eer „of de waardigheid van zijn ambt, wordt disciplinair gestraft met waarschuwing of berisping. (art. 95).

„De notaris, die, na twee keeren te zijn gewaarschuwd „of berispt, zich op nieuw schuldig maakt aan eene der „inbreuken, bij het vorig artikel bedoeld, wordt voor „een tijd van niet minder dan twee en niet langer dan „zes maanden in zijne betrekking geschorst.

„Voor gelijken tijd wordt in zijne betrekking geschorst „de notaris, die zich schuldig maakt aan de overtreding

¹⁾ Zij bestond uit de HHL: Mr. C. H. B. Boot, Mr. J. A. Mutsaers, Mr. C. H. Goekinga, Mr. R. T. H. P. L. A. van Boneval Faure, Mr. J. G. Kist, Mr. J. Pols, Mr. A. de Pinto, J. Stam, H. Manger Muntz, B. Tideman, Mr. B. van Berckel, Mr. J. de Bas en, als secretaris Mr. G. van Tienhoven.

²⁾ Zie Bijlage K.

„der bepalingen van de artt. 4, 5 en 7 al. 2 dezer wet. ¹⁾ (art. 96).

„De vervolgingen voor de kamers van notarissen worden, al of niet naar aanleiding eener aanklagt, door die kamers ambtshalve ingesteld. (art. 102).

„De straffen van waarschuwing of berisping worden door de kamers van notarissen niet opgelegd, dan na verhoor of behoorlijke oproeping van den beklaagde.

„De straf wordt hem mondeling door den voorzitter der kamer aangezegd, of, indien hij, daartoe opgeroepen, niet ter vergadering verschijnt, wordt hem daarvan schriftelijke mededeeling gedaan door den secretaris. Van een en ander wordt melding gemaakt in de notulen der vergadering.

„De voordragt der kamer van notarissen tot schorsing of ontzetting, overeenkomstig art. 31 n°. 2 dezer Wet, geschiedt insgelijks niet, dan na verhoor of behoorlijke oproeping van den beklaagde. Zij is met redenen omkleed, en wordt ingezonden aan het Openbaar Ministerie bij de arrondissementsrechtbank. (art. 103).

„De straffen van schorsing en ontzetting, bedreigd bij

---

¹⁾ Art. 4. De notaris is verplicht, in de hem aangewezen standplaats zijne woonplaats en zijn werkelijk verblijf te hebben, zijn kantoor te houden en zijne akten en registers te bewaren.

Het houden van bijkantoren buiten zijne standplaats en in eene gemeente, waar een of meer notarissen standplaats hebben, is verboden.

5. De notaris oefent zijne ambtsbediening in den geheelen omtrek van het arrondissement, waarin zijne standplaats gevestigd is. Het is hem verboden, buiten dat arrondissement zijne ambtsbediening te verrigten.

7. al. 2. Buiten de gevallen, bij de wet bepaald, geeft hij geene mededeeling of inzage van den inhoud der akten noch afschriften of uittreksels daarvan, dan aan de onmiddellijk belanghebbenden, hunne erfgenamen of regtverkrijgenden.

„artikel 96, worden, al of niet naar aanleiding eener
 „voordragt der kamer van notarissen, op requisitoir van
 „het Openbaar Ministerie, uitgesproken door de burgerlijke
 „kamer der arrondissementsregtbank, nadat de beklagde
 „in de raadkamer is gehoord of behoorlijk opgeroepen.
 „(art. 104).

„Tegen het vonnis, waarbij schorsing is uitgesproken,
 „wordt geen hooger beroep toegelaten.

„Het hooger beroep van vonnissen, waarbij de straf
 „van ontzetting, overeenkomstig art. 104, is opgelegd,
 „wordt behandeld bij de burgerlijke kamer van het pro-
 „vinciaal gerechtshof, met inachtneming der slotbepaling
 „van dat artikel.

„Van de ontzetting of schorsing wordt, nadat het
 „vonnis in kracht van gewijsde is gegaan, door het Open-
 „baar Ministerie kennis gegeven aan de kamer van
 „notarissen, tot wier ressort de standplaats van den ver-
 „oordeelden notaris behoort, en aankondiging gedaan in
 „de Staatscourant en in een der dagbladen, binnen het
 „arrondissement verschijnende, bij het vonnis aan te
 „wijzen. (art. 105).

In de memorie van toelichting, die het ontwerp vergezeld, werd over het voorgestelde toezicht gezegd:

„Moge bij de beraadslaging over de wet van 1842 het
 „toezigt der kamers magteloos zijn genoemd, om bestaande
 „misbruiken te weren, in niet mindere mate is men
 „thans gerechtigd tot de uitspraak, dat de ondervinding
 „het toen aangenomen toezigt van het Openbaar Ministerie
 „en de disciplinaire regtsmacht der arrondissementsregt-
 „banken in zijne algemeenheid in nog sterkere mate
 „veroordeelt.

„De wederinvoering van kamers van notarissen vinde
 „daarin hare regtvaardiging.

„Het toezigt, dat zich uitstrekt over handelwijzen, die,
 „zoo zij ook al niet uit een misdadigen wil voortspruiten,
 „of niet zoozeer de publieke orde of het algemeen belang
 „bedreigen, dat strafbepalingen daarop mogelijk of noodig
 „zijn, toch het notarisambt in minachting brengen en
 „het noodzakelijk vertrouwen daarop schokken, kan voor-
 „zeker aan niemand beter worden opgedragen dan aan
 „hen, wier dagelijksche werkkring hen met die han-
 „delwijzen in aanraking brengt. De disciplinaire regts-
 „magt van uit notarissen zelve zamengestelde lichamen
 „(kamers van notarissen) zal waken tegen handelingen,
 „die zooal niet het oog, dan toch den arm van den strafregter
 „ontgaan. Uit dit oogpunt is de bevoegdheid der kamers
 „tot beteugeling van misbruik niet verder uitgebreid dan
 „tot toepassing van disciplinaire straffen. Waar de wet
 „overtreden wordt en de disciplinaire regtsmagt dus te
 „kort schiet, daar is de medewerking der regterlijke magt
 „nevens en boven dat der kamers behouden.

„De inrigting der kamers, zooals die thans wordt voor-
 „gesteld, verschilt echter aanmerkelijk van die van het
 „decreet van 2 Nivôse an XII, dat bij ons vroeger dit
 „onderwerp beheerschte en dat nog in België en Frank-
 „rijk, in laatstgenoemd land met geringe wijziging, gel-
 „dende is.

„In het voorzitterschap van een regterlijk ambtenaar
 „zijn de noodige waarborgen gegeven voor onpartijdigheid,
 „terwijl daardoor de band met de regterlijke magt, waar-
 „mede de werkkring der kamers [haar] gedurig in aan-
 „raking brengt, blijft bestaan.

„De regering vleit zich, dat deze inrigting der kamers,
 „in verband met de haar toegekende attributen, voor
 „de toekomst de nadeelen zal voorkomen, die in 1842
 „op de afschaffing der toen bestaande kamers deden
 „aandringen.

„Bij de beoordeeling dezer instelling moet niet, gelijk „door een harer weinige voorstanders reeds destijds in „onze wetgevende vergadering werd opgemerkt, worden „uitgegaan van de vraag: *Wat de kamers van notarissen „bij ons waren, maar van deze: Wat zij kunnen en „moeten zijn.*

Dit ontwerp is echter in de portefeuille gebleven, totdat in het vorige jaar de heer minister van Lynden van Sandenburg, naar aanleiding daarvan, eenige wijzigingen in de wet van den 9 Juli 1842 (*Staatsbl. n°. 20*) voorstelde ¹⁾.

Zijne Excellentie stelde voor, art. 50 te lezen als volgt:

„Indien een notaris zijne ambtspligten verwaarloost of „zieh schuldig maakt aan handelingen, strijdig met de wet „of met de eer of waardigheid van zijn ambt, wordt zulks „door het openbaar ministerie bij de regtbank van het „arrondissement, waarin zijne standplaats is gevestigd, ter „kennis van die regtbank gebracht.

„Buiten de gevallen, waarin bij deze wet bepaalde straffen „zijn vastgesteld, zijn de arrondissements-regtbanken, in „raadkamer vergaderd, bevoegd, den notaris, na verhoor of „behoorlijke oproeping, te waarschuwen of te berispen.

„Wanneer een notaris, bereids eenmaal gewaarschuwd „of berispt, daartoe andermaal aanleiding mogt geven, zal „hij door de regtbank voor een tijd van drie tot zes maanden in zijne bediening kunnen worden geschorst.

„Bij eene derde aanleiding tot waarschuwing of berisping „zal hij uit zijne bediening kunnen worden ontzet.”

---

¹⁾ Ontwerp van wet houdende wijzigingen van de wet van 9 Juli 1842 (*Staatsblad n°. 20*) op het notarisambt, aangeboden bij koninklijke boodschap van den 9 Maart 1877.

De minister kon zich, blijkens de memorie van toelichting, die dit ontwerp vergezelde, niet vereenigen met de door de staatscommissie van 1867 voorgestelde wederinvoering der kamers van discipline. Z. Exc. meende, dat, nu de gevallen, die aanleiding konden geven tot waarschuwing en berisping, beter waren omschreven, dan zulks bij de nog geldende wet het geval was, het disciplinaire toezicht voldoende verscherpt was.

In het voorloopig verslag der commissie van rapporteurs over bovengenoemd ontwerp van wet, vinden wij opgemerkt, dat men vrij algemeen zich ingenomen verklaarde met de ontworpen verscherping van het toezicht. Verder achtte men in art. 50, al. 1, achter het woord *ambt* deze toevoeging noodig: „of in staat van kennelijk „onvermogen wordt verklaard.”

Dit voorloopig verslag is eerst door den tegenwoordigen min. van just., den Heer Smidt, beantwoord. Z. Exc. betuigde, zich met zijn voorganger, aangaande de verscherping van het toezicht, volkomen te vereenigen. Hij achtte het echter wenschelijk, nog een stap verder te gaan, en ook faillissement en gijzeling onder de oorzaken te doen opnemen, die den rechter de bevoegdheid geven, om den notaris te ontzetten. In het gewijzigd ontwerp, door Z. Exc. aangeboden, is voorgesteld, art. 50 te lezen als volgt:

„Indien een notaris zijne ambtspligten verwaarloost, of „zich schuldig maakt aan handelingen, strijdig met de „wet of met de eer of waardigheid van zijn ambt, wordt „zulks door het openbaar ministerie bij de regtbank van „het arrondissement, waarin zijne standplaats is gevestigd, „ter kennis van die regtbank gebragt.

„Buiten de gevallen, waarin bij deze wet bepaalde „straffen zijn vastgesteld, is de arrondissementsregtbank „bevoegd den notaris, na verhoor of behoorlijke oproeping, „te waarschuwen of te berispen.

„Wanneer een notaris, bereids eenmaal gewaarschuwd
„of berispt, daartoe andermaal aanleiding mogt geven,
„zal hij door de regtbank, op requisitoir van het open-
„baar ministerie, voor een tijd van drie tot zes maanden
„in zijne bediening kunnen worden geschorst.

„Bij eene derde aanleiding tot waarschuwing of beris-
„ping zal hij, insgelijks op requisitoir van het openbaar
„ministerie, door de regtbank in zijne bediening voor een
„tijd van vijf tot negen maanden kunnen worden geschorst
„of daaruit kunnen worden ontzet.”

Naar aanleiding van het in een bijeenkomst met de
commissie van rapporteurs verhandelde, heeft de minister
nog voorgesteld, aan het gewijzigde art. 50 der wet van
1842 toe te voegen een nieuw lid, luidende:

„De oproeping van een notaris, bedoeld in dit artikel
„en in de verdere gevallen bij deze wet voorgeschreven,
„geschiedt, ten minste veertien dagen vóór het verhoor,
„door den ambtenaar van het openbaar ministerie bij het
„regtscollegie, waarvoor het verhoor moet plaats hebben,
„bij gesloten brief, welke bij deurwaarders-exploit aan
„den notaris bezorgd wordt.”

In de zitting van den 3 April ll., is het gewijzigde
art. 50 met deze toevoeging aangenomen met 62 tegen 5
stemmen.

Nadat ook over de andere artikelen beraadslaagd was,
is het geheele *wetsontwerp, houdende wijzigingen in de wet*
van 9 Julij 1842 (Staatsblad n°. 20) op het notarisambt in
stemming gebracht, en aangenomen met 68 tegen één stem.

Na eenige discussiën is hetzelfde ook door de Eerste
Kamer, in de zitting van den 4 Mei ll., aangenomen,
en wel met algemeene stemmen.

Het stelsel van 1842 is dus behouden.

Zal het openbaar ministerie, na de wijziging die art.

50 heeft ondergaan, in staat zijn, de disciplinaire rechtsmacht over de notarissen naar behooren uit te oefenen? Ik waag het, daaraan te twijfelen. Immers, het eigenaardige der disciplinaire correctiën is hierin gelegen, dat zij dienen, om bij de wet genoemde overtredingen te voorkomen. Zal er, in 't algemeen, ooit sprake zijn van correctie, dan moet een of ander feit, dat daartoe aanleiding geeft, den corrector ter oore zijn gekomen; wanneer men nu bij ondervinding weet, dat dit laatste in den regel *niet* plaats kan hebben, dan ligt daarin het onvoldoende van het stelsel reeds opgesloten; m. a. w. het openbaar ministerie blijft van de meeste berispelijke handelingen, die een notaris plegen kan, onkundig; dus: de rechter zal maar zelden waarschuwing of berisping kunnen uitspreken.

Sommige kamerleden hebben, bij de laatste discussiën over dit punt, in de invoering van het vrije notariaat het eenige middel gezien tot wering der misslagen, die tot nu toe noch het openbaar ministerie, noch de kamers van discipline, noch de commissarissen over notarissen hebben kunnen beteugelen. Anderen hebben de wederinvoering van de kamers als het doelmatigste stelsel, aangeprezen. En inderdaad, als men de kamers in dien geest kan formeeren, als haar wezen door de vertegenwoordigers van het Fransche volk is geschilderd, verdient dit stelsel de voorkeur. Intusschen, welk principe men ook moge aannemen, er zullen altijd min voegzame handelingen worden verricht, die aan het oog des rechters ontsnappen; geen toezicht, hoe scherp ook, vermag alle berispelijke daden tegen te gaan. Een zeker aantal handelingen komt dus geheel op rekening van het standpunt, dat de notarissen op zedelijk gebied innemen. Hoe hooger men dit peil stelt, des te geringer zal het getal dier handelingen zijn.

Zoo kom ik tot de conclusie, dat het wenschelijk ware, ook de aspirant-notarissen onder voortdurend toezicht te stellen, ten einde bij het doen eener benoeming de vraag te kunnen beantwoorden, wie onder de sollicitanten de presuntie voor zich hebben, van een nauwgezet notaris te zullen zijn. Immers, het bij ieder sollicitatie over te leggen certificaat van zedelijk gedrag, en de informatiën, welke bij die gelegenheid aangaande de sollicitanten worden ingewonnen, kunnen toch bezwaarlijk worden geacht, het zedelijk peil der aanstaande ambtenaren aan te geven.

BIJLAGEN.

WILLIAM

BIJLAGEN.

A.

Placaet, roerende de Notarissen. In date den 21 Maert 1524. (Gr. Pl. II. 1382).

Kaerle bij de gratie Godts, ghebooren Roomsche Keijser etc. onsen lieven ende ghetrouwen die Stadthouder, President ende Luyden van onsen Rade in Hollandt, Saluyt ende dilectie.

Alsoo tot onser kennisse ghekomen is, dat binnen onsen Lande en Graafschappe van Hollandt, groote menichte van Notarissen zijn, die hem onderwinden, alle manieren van Contracten, Testamenten, Legaten ende andere t'ontfangen: Ende, dat overmits de simpelheyt en de onabelheyt van den voorsz. Notarissen, of fraude die eenige van hen daer inne gebruicken, ook dat sommige geen Registeren, Noten ende Prothocollen en houden en te duchten is, dat zij in heuren Instrumenten Ghetuygen ghesteld soude mogen hebben, die tot dien tijde doot waren, waeruyt diversche abuysen dagelijcx geschieden, ende vele twisten en Processen tusschen onsen ondersaten gebeuren, tot heurder grooten verdriete, schade ende achterdeele;

Soo ist, dat Wij begeerende hierinne te voorsien tot ontlastinge van onsen Ondersaten, ende seeckerheyt van

den partijen Contrahenten, hebben bij goede ende rijpe deliberatie van Rade gheordonneert, ende ordonneeren bij desen: Dat van nu voortan binnen onsen voorsz. Landen van Hollant, een seecker getal van Notarissen wesen sal. Te weten, in elke stede van dien alsoo veele als de Burgemeesters ende Schepenen aldaer adviseren, noemen, ende deselve u presenteren sullen, omme bij u of uwe gecommitteerden geëxamineert, ende ge-eedt, ende in de griffie van onsen Rade geregistreert te worden. Willende ende ordonnerende voorts allen Wethouders ons voorsz. Lants van Hollant, dat sij gheen reguard en hebben noch Wet en Justitie en doen opten Instrumenten of Contracten, ontfangen ende gepasseert nae date van de publicatie van desen, voor andere Notarissen, van wien die geereëert mogen wesen, dewelcke bij de voorsz. Wethouders u nietghepresenteert, gheadmitteert, ge-eedt ende geregistreert sullen wesen in de manieren voorsz. Des te doen gheven wij u ende denselven Wethouders volkomen macht, bevel, ende u luyden ende hen, mits gaders allen anderen onse Justiciëren, Officiëren ende Ondersaten wien dit aangaet, de onse ordonnantie onverbreeckelijk te onderhouden, ende achtervolgen, ende deselve te condigen alomme daer 't van noode wert, want ons alsoo belieft.

Gegeven in onse stede van Mechelen, den een en twintigsten dach van Meerte in 't jaar ons Heeren duyst vijf hondert ende vier en twintich.

Placaet raeckende de Policie dezer Landen ende specialijk de notarissen. In date den 7 October 1531. (Gr. Pl. II 1387).

Kaerle etc.

Ende om te voorsien op de ghebreecken, faulten ende abuysen, die in onsen voorsz. Landen gecommitteert

worden bij de Notarissen of Tabellyonen bij eenige uyt simpelheyt ende ignorantie, ende bij d'andere met propooste ende opsetten wille, ten groote interesse van onsen Ondersaten ende vander gemeender welvaert, hebben wij gestatueert ende statueren. Dat van nu voortaan niemand totten voorsz. State geadmitteert en sal worden, dan vermaerde ende wel gefameerde Luyden, ende degene die bij examinatie ende ondersoek van den Hooft ende Luyden van onsen Raeden, ende Provincialen Rechteren in elk Lant besondere bevonden sullen worden daartoe expert, bequaem ende sufficient ende voor sulcke geaprobeert, ende daeraf blijcke bij Acte van den voorsz. Raden ende Provincialen Rechteren, ende welcke Acte de voorsz. Notarissen, alcer sij haer Officie sullen mogen exerceren, sullen gehouden wesen uit de Greffien van den voorsz. Raeden te lichtene; mits betalende voor elke Acte thien grooten Vlaems, alleenlijk op de peyne van arbitrale boete, bij dengenen ende elcken van hen die betalen of nemen soude meer dan tien grooten voor elke Acte. Ende verbieden allen anderen niet gheexamineert ende totten voorsz. staet van Notaris of Tabellioen inder manieren, voorsz. niet gheadmitteert, ende geen Acte hebbende uit de Greffien van onse Raden ende Rechteren Provincialen, d'exercitie van den voorsz. Officie op de peyne van arbitrale boete, ende van inhabiliteit, de voorsz. officie, noch andere nimmermeer te mogen exerceren. Gegeven in onser Stadt van Brussel, den sevenden dach van October in 't jaer ons Heeren duysent vijf hondert ende een en dertich.

Eeuwig Edict van Keyser Karel in date den 4. October 1540. (Gr. Pl. I, 311.)

Kaerle, bij der gratie Godts etc.

Art. 13.

Dat alle Notarisen geadmitteert ende gheapprobeert, sullen ghehouden wesen te maecken goet ende rechtveerdich Register ende Prothocolle van alle Contracten, Testamenten ende andere Acten die sij passeren ende ontfangen sullen ende deselve registreren bij ordene dat sij die ontfangen ende gepasseert sullen hebben. Ende t' eijnde van elke Contract, Testament oft andere Acte teekenen 't voorsz. Register ende 't selve wel bewaren, om daertoe recours te hebben wanneer dat van noode wesen sal, opte peyne ghepriveert te wesen van den voorsz. staet, ende verklaert inhabil, nimmermeer te mogen exerereren officie, ende bovendien arbitraliek gecorrigeert.

Art. 14.

Ende verbieden den voorsz. Notarissen te ontfangen oft passeren eenige Obligatiën, Gheloften oft Contracten, Alienationen, Testamenten oft lesten wille van Persoonen hen onbekent, tenzij dat de getuygen, gestelt in de voorschreve Obligatiën oft andere Acten voorsz., Luiden van eeren, weerdich van gheloove, bekend zijn den voorsz. Notarissen, ende dat sij affirmeren dat de Persoonen sulck zijn als sij hen baptiseren ende noemen, ende tot desen eynde sullen de voorgenoemde Notarissen gehouden wesen, 't selve te verklaren in heur instrument, seggende inde tegenwoordicheyt van sulcke getuygen die 't geaffirmeert hebben, etc.

Art. 15.

Wij willen ook, dat de voorsz. Notarissen in hun instrument inschrijven sullen de plaatse van de domicilie ofte woonstede van de Persoonen, die eenige Acte voor

hen passeren sullen, alles op te peyne van arbitralijcken gecorrigeert te worden.

B.

Missive, bij den Heeren Staten geschreven aan den Hore Provinciael, noopende de examinatie ende eedt van Notarissen. In dato den 6 September 1592. (Gr. Pl. II 1439).

Edele, Erentfeste, Hoogh-geleerde, wijze, seer voorsienige, discrete Heeren.

Alsoo Wij omme seeckere goede Consideration tot dienste van den Lande geordonneert hebben, Dat egeene Notarissen binnen nochte buyten den Steden in den Lande van Hollandt en West-Vrieslandt haerluyder ampt van Notarisschap sullen exerceren nochte bedienen, tenzij bij diezelve d'abjuratie van den Coninck van Spangien, ende den behoorlycken Eedt sal sijn gedaen. Ende ten einde voortaan de voorschreve Ordre binnen den voornoemden Lande van Hollandt ende West-Vrieslandt eenpaarlijck ten meesten dienste van den Lande mach worden onderhouden, Sullen uwe E. gelieven voortaan egeene Notarissen op onse Brieven van Creatie t'admtteeren tot d'exercitie van dien, tenzij deselve nae goede examinatie op de Acte van admissie, de voorsg. abjuratie ende eedt sullen hebben gedaen, ende deselfde in de Acte van admissie sal wezen-gementioneert, dat sulecks bij hen sal sijn gedaen.

Hiermede

Edele, Erntfeste, Hoogh-geleerde, wijze, voorsienige, discrete Heeren, onser Godt zy met uwe E.

Geschreven in den Haage den sesten Septembris anno 1592.

C.

Resolutie van de Heeren Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt behelsende seeckere clausule in de Brieven van creatie van de Notarissen te stellen. In dato den 27 November 1608. (Gr. Pl. II 1458).

Is gheresolveert ende goet gevonden, dat voortaan bij provisie in alle de Brieven van Creatie ofte Commissie van Notarissen sal ghestelt worden dese clausule :

Behoudelick dat hij d'exercitie van 't voorsz. Notaris-ampt, niet en sal mogen doen in eenige Steden, Heerlickheden of Ambachts-Heerlickheden, van den Landen van Hollandt en West-Vrieslandt, dan met consent van de Magistraten van de Steden, ofte Heeren, ofte Ambachts-Heeren van de Plaetse, ende daervan hebbe Acte.

Gedaan in den Hage den seven en twintighsten Novembris anno 1608.

D.

Placaet van de Staten van Holland ende West-Vriesland, waarbij geordonneert wert dat de Prothocollen van Notarissen nae hun overlijden moeten werden gebracht ter Secretarye van de Stadt of Plaetse van hare residentie In date den 22 April 1670 (Gr. Pl. III 486).

De Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt, Allen dengenen die desen sullen sien ofte hooren lesen, saluyt. Doen te weten, Also Wij in seeckere ervaringe komen, door verscheyden klachten ons successivelyck aenghebracht; dat bij afsterven van eenige Notarissen, de Prothocollen ende Minuten van de Actes voor deselve verleden ende ghepasseert, werden vervoert, verstroyt, ende t'onbruyck gemaect, soodanigh dat de goede Luyden, Onse Ingezeten en Onderdanen, niet konnen werden ghedient

van Copijen of Extraecten, dewelcke sij tot voorstant van haer Recht nodigh hebben, ende nademael sulcks bij Ons geoordeelt wert te wesen van swaren nadruck voor de voorghemelte onse Ingezetenen en Onderdanen, so ten opzichte dat niet alleen door soodanighe maniere van doen de waerheyte van de saecke veeltijds soude kunnen werden verduystert, maer oock 't gene secreet behoorde te blijven, ontijdelijk gereleveert, als omdat in allen gevalle diegene, dewelcke daerbij zijn gheïnteresseert, door het transporteren van de voorsz. Papieren werden genooddruct deselve met kosten en moeyte op te soecken: *Soo is 't*, dat Wij, daer jegens willende voorsien, ende om een goede ordre daeromtrent ten meesten gerieve en dienst van de voorsz. Onse goede Ingezetenen en Onderdanen te stabilieren, goetgevonden, geordonneert en gestatueert hebben, vinden goet, ordonneeren en statueren mits desen, dat t'elckens soo wanneer een Notaris binnen onsen Lande sal komen te overlijden, alle desselfs Prothocollen, Minuten, Acten en Papieren, voor hem als Notaris gepassert, of tot desselfs zijne functie speeterende, egene van dien uitghesondert ghebracht sullen moeten werden ter Secretarie van de Stadt, Dorp, Plaetse of 't Geregt, daer denselven Notaris sijne Residentie gehadt heeft, om aldaer ten behoeve van een yeder, die daeraen soude mogen wesen ghelegen geconserveert en bewaert te werden, daer voor de Erfgenamen, meerderjarigh wese, ende de Vooghden over de minderjarige Kinderen, of andere Erfgenamen die den overleden Notaris soude mogen komen naer te laten, sullende hebben te dragen de vereyschte sorge, sonder van des eenighsints te blijven in gebreecke; op poene dat degene die het overbrengen van de voorseyde Prothocollen, Minuten, Acten ende Papieren, sullen komen naer te laten of versuymen, ghe-duyrende den tijdt van ses weecken, te reekenen van

den dagh af op welken den Notaris sal wesen overleden, daer door sullen vervallen in eene boete van hondert Caroli guldens, ende binnen drie Maenden naer den voorsz. dagh in een boete van twee hondert guldens, ende binnen ses Maenden, te rekenen na den sterfdagh als vooren, de overlevering niet doende, in een boete van duysent guldens, alle t'appliceren ten behoeve van den Officier van de Stadt of Plaetse daer de saecke sal voorvallen. Ende ten eynde, niemandt daer van ignorantie praetendere, nemaer alle en een yegelijk weten moge, waer naer hij hem hebbe te reguleren, ordonneren en lasten Wij, dat desen sal werden ghepubliceert en geaffigeert alomme daer 't behoort, ende in gelijke voorvallen en saecken te geschieden gebruickelijk is. Want Wij hetselve voor den dienst van den Lande, en het beste van onse goede Inghezetenen en Onderdanen alsoo bevinden te behooren.

Gedaen in den Hage onder Onsen grooten Zegele op den 22 Aprilis in 't Jaer Onzes Heeren en Salighmaeckers Jesu Christi 1670.

Ter ordonnantie van de Staten.

(geteekend) HERBT. VAN BEAUMONT.

Verklaringe, de Prothocollen der Notarissen die op verscheyde Plaetsen ghewoont hebben te brengen ter Secretarye daer hij overleden is. In dato den eersten Augusti 1676.

(Gr. Pl. III 487.)

. . . . . Waerop gedelibereert zijnde, hebben haer Edele Gr. Mog. verstaen en verklaert, verstaen ende verklaren midts desen, dat de voorsz. Prothocollen alle, sonder eenige distinctie of onderscheyt, sullen moeten werden gebracht en overgelevert ter Plaetse daer den voornoemden Notaris komt te overlijden, schoon hij bij zijn leven in verscheyde Plaetsen soude mogen hebben gewoont.

(geteekend) SIMON VAN BEAUMONT.

E.

Placaet, van de Edele Groot Mogende Heeren Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt, daerop binnen den selven Landen geheren sal worden het middel van 't kleyne Zegel. In date den 12 Augusti 1624.

(Gr. Pl. I 1994.)

De Ridderschap, Edelen ende Steden van Hollandt ende West-Vrieslandt, Representerende de Staten van denselven Lande. *Doen te weten:*

Dat alsoo tot weeringe van de geweldige invasie, die de Spaignairden met heure Adherenten op deze Landen voorhebbens zijn te doen, ende daertoe machtige Legers bij der hant hebben alomme op de Frontieren, omme deselve onder hunne slavernye ende gewelt te drucken: Wij oock genootsaeckt zijn geweest meerder krijghs-volek te lichten, derwelcker betalinge mede gevonden moet worden ende daer omme de oogen hebben moeten slaen op 't vinden van nieuwe Middelen, daer uyt mette minste schade van de Gemeente, penningen soudon konnen ghevonden werden, ende voornamentlijk op sulcke, die dan noch de goede Ingesetenen eenige vrucht soudon bijbrengen: Ende gelet hebbende op de onseeckerheyt, die uit vele Geschriften, soo Notariael als anderen, dagelijks voorvalt, daerdoor deselve goede Ingesetenen oock in vele, ende dickwijls seer quellige Processen vervallen, omme welke te ontgaen, oock eenige Nabuyr-Koningen ende Potentaten, van over lange inghevoert hebben een ordre, dat geene Acten Notariael ofte Judiciele, en soude wesen van waerde, ofte dat daer op recht ghedaen soude mogen werden, ten ware deselve waren met een Zegel bevestight: Ordonnerende daertoe seeckere Zegelen, ende stellende bequame Ordre op 't bevestigen voorsz. Welcke voetstappen volgende, Wij mede geresolveert hebben in

treyn te setten 't selve Middel van 't Zegel op seeckere Ordonnantie bij ons daerop gemaect, ende genaemt 't Middel van 't Klein Segel. *Soo is't*, dat wij ghelast, geordonneert ende gestatueert hebben, lasten, ordonneeren en statueren mits desen, dat geene Griffiers van Hoven van Justitie, geene Secretarissen van Steden, Collegien of eenige andere Gerechtsbancken, geene Griffiers ofte Secretarissen van Leenen, soowel immediate als van ons te Leene gehouden, als van onse Vasallen ofte anderen, geene Notarisen ofte andere, die eenige publijcke, ofte wettelijke, ofte oock Notariale acten ofte Instrumenten depescheren, Requesten instellen, ofte die apostilleren naer den eersten Octobris toekomende, geene Acten, Instrumenten, Sententiën, Vonnissen, Verlijen, Testamenten, Codicillen, Huwelijcxen voorwaarden, Contracten, Charte-Partthijen, Huyrcedulllen, Cognossementen, Procuratiën, Attestatiën, Certificatiën, Authorisatiën, Recolementen, Extracten uit Boecken, ofte Registers, ofte eenige andere, hoe die oock ghenaaamt souden mogen werden: Ofte oock Requesten, Octroyen, ende andere gratieuse Concessiën (alleen uytgesondert Protesten in materie van Wissel, of non-acceptatie van dien) uyt te geven, dan op Franchijn ofte Papier mettet voornoemde Kleyn Zegel besegelt, ende gheteykent bij eenige Secretarissen ofte anderen, bij ons daertoe ghecommitteerd, op de peijnen, begrepen in de voorsz. Ordonnantie op 't selve Kleyn Zegel gemaect ende uytgegeven. Verbieden mede wel expresselijk alle Hoven van Justitie, alle Collegiën, die Recht of Justicie administreren, alle Schepenen ende alle andere Rechteren ende Justiciëren van dese Landen, hoe die oock genoemd mogen wesen, geen recht te doen op eenige der voorsz. Acten, Sententiën ofte Instrumenten hiervooren ghenoeemt, ende die mettet voorsz. Kleijne Zegel niet bevestight en zijn. Oock niet toe te laten dat deselve in Rechten wer-

den geproduceert, ende op de peijnen in de voorsz. onse Ordonnantie begrepen. Lasten ende bevelen mede alle Hoven van Justicie, alle Collegien ende Gerechts-Bancken, mitsgaders alle Magistraten van Steden, Vlecken, Plaetsen ende Dorpen, dat se heure Secretarissen, Notarissen, ende alle anderen, die desen aangaen mach, doen Eeden op 't Onderhoud van dien: Ende dat in 't Formulier van den Eedt van de Notarissen, een speciaal Artijckel van 't onderhoudt van desen, ende onse voorsz. Ordonnantie op 't Klein Zegel gemaect, gestelt ende geinscreert sal werden. Lasten ende bevelen daerenboven aan de Hoven van Justicie, de Reeckenkamer en de Leenkamer van de Graefflijkheyt, de Hooge ende Lage Rechts-bancken, ende den Heeren ende Ambachts-Heeren, midtsgaders aan alle andere Collegiën, hoedanige die soudén mogen wesen, geen Requesten, daar het Zegel niet op en staet, aan te nemen, ofte daerop te disponeren, ten zij daerop gesteld ware *pro Deo*, ende dat bij het Collegie aen 't welke de selve gepresenteert is, geoordeelt werde, deselve om Godts-wille aangenomen te mogen werden. Ende op dat niemandt daarvan ignorantie en pretendere, hebben wij mede gelast ende gheordonneert, lasten ende ordonneren mits desen, dat dit Placaet ende de voorsz. onse Ordonnantie van 't Kleyn Zegel, alomme daar men gewoon is Publicatie te doen, openbaerlijk voor den Volcke afgekondicht ende gepubliceert sal werden ende eenen yederen ghelast hem daer naer te reguleren: Want wij 't selve alsoo ten meesten dienste van de Landen, bevonden hebben te behooren.

Gegeven in 's Graven-Hage, onder onsen Segel, den derthienden Augusti, in 't Jaer ons Heylandts ende Salickmaeckers Jesu Christi Sesthien-hondert vier en twintich.

Ter ordonnantie van de Staten van Hollandt en de West-Vrieslandt.

(geteekend) C. VAN DER WOLFF.

F.

Jacob Schoolhouder, Oeffenschoole voor de Notarissen. Amsterdam 1745. bldz. 1 en vlgg.

De konst van Notaris mag alhier te lande van niemand anders bedient worden, dan van die geene, die na voorafgaande Recommandatie van de Achtbare Overheden, van de Steden en de Dorpen, ten platten lande, aan de Ed: Gr: Mog: Heeren, of de Gecommitteerde Raaden, van dezelve Heeren Staaten van Hollandt en West-Vries-landt, van haar Ed: Grootmog: daartoe gecreëert, en vervolgens door den Hove Provinciaal geëxamineert zijn: na dat ze alvorens den Eed in handen van eene der Raadsheeren, van het gemelde Hof van Hollandt, afgeleijt hebben. Wanneer het gemelde Hof na bekwaamvinding, brieven van Admissie verleent; derhalven, zo iemand daartoe genegen, zig bekwaam kent, en in Staat is om het examen uyt te staan, is voor zo eenen noodig, dat hij aan de Overigheyt van zijne woonstede, dusdanigen Request presenteert, op een drie stuivers zegel, geschreven zijnde.

Aan de Ed: Agtbare, enz.

Geeft met eerbied te kennen N. N. uwer Agtbaarheden inwoonder; hoe dat hij zig eene geruyme tijd neerstig geoeffent heeft, in de Konstoeffening van de Notarissen, en zig zelve, zonder roem gesproken, bekwaam kent, om hetzelfde Ampt ten nutte van het gemeen te bedienen. Dog hem Suppliant bewust zijnde, dat hij het gemelde Ampt niet kan nog mag bedienen, zonder alvorens gunstige letteren van voorschrijvinge, en recommandatie aan de Ed: Gr: Mog: Heeren Staten van Hollandt en West-Vrieslandt, of deszelfs Gecommitteerde Raa-

den in 't Zuidergedeelte van Holland, verkregen te hebben, om na behoorlijke Examinatie van den Ed: Hove van Holland, tot het voornoemde Ampt geadmitteert en aangesteld te worden. Derhalven is des Suppliants ootmoedig verzoek, dat UE. E. Agtbaarheden, hem te dien eynde favorable recommandatie aan welgemelde Heeren gelieven te vergunnen; opdat hij Suppliant alzo zijn voorneemen mag bereiken, en het gemeene best behulpzaam zijn.

't Welk doende enz.

Indien het Plaatselijk bestuur op dit request gunstig beschikte, gaf het bij wijze van recommandatie aan de Staten een apostille, van ongeveer dezen inhoud:

Ed. Mog. Heeren

Wij N. N. getuigen, dat O, alhier woonagtig, zig genegen vind, om hem tot Notaris te laten creëren; heeft ons ten dien eynde te kennen gegeven, dat hij zig zelve eenigen tijd neerstig geoëffent heeft in 't zelve Ampt. Voorts getuigen wij N. N. dat de voornoemde O. alhier gebooren is, en zig zelve altijd eerlijk en wel, voor zo veel ons bekend is, gedraagen heeft; verzoeken derhalven, dat den gemelden O. na behoorlijke examinatie, en bekwaamvinding daar toe van UEd. Mog. mag worden Geadmitteert. Ter Ordonnantie, en uit last van enz.

In kennisse van mij
Secretaris tot enz.

Met deze aanbeveling moest zich de adspirant vervoe-gen ter vergadering van de Gecommitteerde Raden der

Staten van Holland en West-Vriesland (in 't Zuiderge-
deelte te 's Gravenhage), die op naam van Heeren Staten
voornoemd, de volgende akte, op een zegel van 8 guldens,
uitreikten :

De Staaten van Holland en West-Vrieslandt, doen te
weeten, dat wij ontfangen hebben, de Supplicatie
ons gepresenteert, van wegen O., tenderende ten
eynde, om tot Notaris gecreëert en tot de exercitie
van Notaris binnen den voorschreeven onzen lande
geadmitteert te mogen werden, ende willende daarin
voorzien, als naar behooren, om 't goed aanbren-
gen, ons gedaan van den bovengenoemde O., ende
van zijne nutheit en bekwaamheit; ons ten vollen
betrouwende zijner naarstigheit en getrouwigheit;
gezien ook de schriftelijke Nominatie en recom-
mandatie van N. N. tot O. hebben wij den voor-
noemde O. naar voorgaande Examinatie gecreëerd,
en geordonneert; maaken, stellen en ordonneeren
denzelven mits dezen, om te wezen Notaris Publicq,
en om 't zelve Ampt in allen Steden en Plaatzen
van den voorschreeven lande van Holland en West-
Vrieslandt, te mogen exerceeren, en bedienen.
Allen Libellen, Codicillen, Instrumenten, Prepara-
toire Informatiën, Contracten van Koopmanschap-
pen, van Huwelijken, Testamenten, en andere
Acten en Stipulatiën, ten oorbaar van de gemeente,
te passeeren, en expedieeren; en voorts alles te
doen, dat een goet en getrouw Notaris toestaet,
en behoort te doen. Behoudelijk, dat hij de exer-
citie van het voorschreeven Ampt, niet en zal
mogen doen, over, nog in eenige Steden, Heerlijk-
heden of Ambagtsheerlijkheden van den voorschree-
ven onzen lande, dan met consent van de over-
heden van Steden, ofte de Heeren of Magistraaten

van dezelve heerlijkheden, tenzij hij daarvan hebbe schriftelijke Acte van dezelve; daartoe den voornoemde O. gehouden zal zijn, den behoorlijken Eed te doen, agtervolgende de Articulen daar van zijnde, in handen van den President en Raden van onze Hove, en voorts behoorlijke Acte van Admissie van denzelven Hove te verzoeken, om 't voorschreeven Ampt, binnen den voornoemden onzen Lande te mogen exerceeren en bedienen; Ordonneerende en beveelende alle onze Officieren, Justicieren en andere onze onderzaaten en ingezetenen, dien het aangaan mag, hem daarinne geen belet of wederzeggen te doen.

Gegeeven in den Hage onder onzen grooten Zegele hier aan doen hangen, den XV van Hooymaand in 't Jaar onzes Heeren en Zaligmaakers 1699.

A. HEYNSIUS, vidit.

Ter ordonnantsie van de Staaten,

SIMON VAN BEAUMONT.

Nadat hij dit geschrift verkregen had, meldde zich de adspirant aan bij het Provinciale Hof, ten einde ter bepaalder tijd door den Griffier van dat Hof te worden geëxamineerd. Werd hij bekwaam bevonden, dan moest hij in handen van een der Raadsheeren den eed ¹⁾ afleggen, en verkreeg daarna van gemeld Hof een Acte van Admissie, evenals de vorige, geschreven op een zegel van 8 gulden, van dezen inhoud:

Alzo N. van de Staaten van Holland en West-Vrieslandt verkregen hebbende brieven van Creatie, nopende het Officie van 't Notarisschap; aan den Hove van

---

¹⁾ Zie boven pag. 7.

Holland, verzogt heeft Admissie, om 't zelve Notarisschap te mogen exerceeren; *Zo is 't* dat het voorschreeven Hof gezien, en gevisiteert hebbende, de voorschreeven brieven van Creatie, en den voornoemden N. alvorens afgenomen hebbende, den Eed van getrouwigheid, mitgaders den Eed tot hetzelfde Officie van outs gestaan hebbende, die hij gedaan heeft, aan handen van den Heere ende Mr. N. N. Raad in den voorschreeven Hove als Commissaris, daartoe geordonneert, denzelven N. N. geadmitteert heeft, en admitteert, mits dezen, om het voorschreeven Notarisschap te mogen exerceeren, en bedienen, naarvolgende zijne brieven van Creatie. Wel verstaande dat hij volgens het provisioneele besluit, van de Hooggemelde Heeren Staaten van den XXVII. van November 1608 ¹⁾ het voorschreeven Notarisschap niet en zal mogen exerceeren, in eenige steden, heerlijkheden, ofte Ambagtsheerlijkheden van de voorschreven lande, dan met Consent van de Magistraat van de Steden, ofte van de Heeren, ofte Ambagtsheeren van de plaatsen; en dat hij daar af hebbe een Acte van Consent.

Gedaan den Hage, den

In kennisse van mij,

N. N. ²⁾

---

¹⁾ Zie Bijlage C.

²⁾ Na de Staatsomwenteling van 1795 werden de brieven van Creatie verleend door de Departementale Besturen, en later, volgens de wet van 13 April 1807, houdende de verdeeling van het Rijk, na voorafgaand examen bij het Departementaal Gerechtshof, door den Land-Drost en Assessoren in het Departement, waar de aspirant woonachtig is.

Hierop laat de schrijver volgen een request aan een Baljuw van een zeker gebied, om dusdanige acte van consent te verkrijgen:

Aan N. N.

Geeft met schuldige eerbiedigheyt te kennen, N. woonachtig enz., hoe dat hij Suppliant geimpetreert hebbende brieven van Creatie en Admissie van haar Ed: Groot Mog: en van den Ed: Hove van Hollant, om het Notarisschap te bedienen; dog hij Suppliant, wetende, zulks in de Jurisdictie van enz. niet te mogen geschieden, zonder alvorens van UEd: te hebben verkreegen Acte van Consent; derhalve keert hij Suppliant hem aan U Edelheit dezelve ootmoedig verzoekende, om 't gemelde Notarisschap onverhindert in zijn Eds: Jurisdictie te mogen exerceeren.

't Welk doende enz.

Op zoodanig een request volgde gewoonlijk een soortgelijk apostille als volgt:

Gelet hebbende op 't nevenstaande verzoek, en gezien de brieven van creatie; zoo is 't, dat ik ondergeschrevene enz. vergunne en toesta, gelijk ik accordeere en toesta bij dezen, aan N. N. woonachtig enz. het Notarisschap in de Jurisdictie van enz. alomme te mogen exerceeren, in oorkonde bij mij ondertekent.

N. N.

Eerst nadat aan al deze formaliteiten was voldaan, kon de aspirant beginnen, praktijk uit te oefenen.

G.

Arrêté du Gouvernement, relatif à l'établissement et à l'organisation des Chambres des notaires, du 3 Nivôse an XII (24 Decembre 1803). Bulletin des lois n°. 332.

Le gouvernement de la république, sur le rapport du grand-juge, ministre de la justice ;

Le conseil d'état entendu.

Arrête ce qui suit :

Chambres des Notaires et ses attributions.

Art. 1. Il sera établi auprès de chaque tribunal civil de première instance, et dans son chef-lieu, une chambre des notaires de son ressort, pour leur discipline intérieure.

2. Les attributions de la chambre seront :

1°. De maintenir la discipline intérieure entre les notaires ; et de prononcer l'application de toutes les censures et autres dispositions de discipline.

2°. De prévenir ou concilier tous différends entre notaires, et notamment ceux sur des communications, remises, dépôts et rétentions de pièces, fonds et autres objets quelconques ; sur des questions soit de réception et garde des minutes, soit de préférence ou concurrence dans les inventaires, partages, ventes ou adjudications et autres actes ; et, en cas de non-conciliation, d'émettre son opinion par simple avis.

3°. De prévenir ou concilier également toutes plaintes et réclamations de la part de tiers contre des notaires, à raison de leurs fonctions ; donner simplement son avis sur les dommages-intérêts qui en résulteraient, et reprimer, par voie de censure et autres dispositions de discipline, toutes infractions, qui en seraient l'objet ; sans préjudice de l'action devant les tribunaux s'il y a lieu ;

4°. De donner, comme tiers, son avis sur les difficultés concernant le règlement des honoraires et vacations des notaires, ainsi que sur tous différends soumis à cet égard au tribunal civil.

5°. De délivrer ou refuser s'il y a lieu, tous certificats de bonnes mœurs et capacité à elle demandés par les aspirans qui se présenteront pour être admis aux fonctions de notaires; prendre à ce sujet toutes délibérations, ou donner tous avis motivés, les adresser ou communiquer à qui de droit;

6°. De recevoir en dépôt les états de minutes dépendantes de places de notaires supprimés;

7°. Et enfin, de représenter tous les notaires, de l'arrondissement collectivement, sous les rapports de leurs droits et intérêts communs.

Organisation de la Chambre.

3. Chaque chambre de notaires sera composée de membres désignés par eux parmi les notaires de l'arrondissement.

Leur nombre est fixé à dix-neuf, pour la chambre des notaires de Paris, à neuf lorsque celui des notaires du ressort de la chambre sera au-dessus de cinquante, et à sept lorsqu'il sera au dessous.

4. Les membres de la chambre ne pourront délibérer valablement qu'autant que ceux présens et votans seront au moins, au nombre de douze pour Paris, de sept pour les chambres composées de neuf membres, et de cinq pour les autres chambres.

5. Les membres de la chambre choisiront entre eux:

1°. Un président, qui aura voix prépondérante, en cas de partage d'opinions; il convoquera la chambre extraordinairement, quand il jugera à propos, ou sur la réquisition motivée de deux autres membres; il aura la police d'ordre dans la chambre;

2°. Un syndic, qui sera partie poursuivante contre les notaires inculpés; il sera entendu préalablement à toutes délibérations de la chambre, qui sera tenue de délibérer sur tous ses réquisitoires; il aura, comme le président, le droit de la convoquer; il poursuivra l'exécution de ses délibérations, dans la forme ci-après déterminée, et agira pour la chambre dans tous les cas et conformément à ce qu'elle aura délibéré;

3°. Un rapporteur, qui recueillera les renseignemens sur les affaires contre les notaires inculpés, et en fera rapport à la chambre;

4°. Un secrétaire, qui rédigera les délibérations de la chambre, qui sera le gardien des archives, et délivrera toutes les expéditions;

5°. Un trésorier, qui tiendra la bourse commune ci-après établie, fera les recettes et dépenses autorisées par la chambre; il en rendra compte, à la fin de chaque trimestre, à la chambre assemblée, qui les arrêtera ainsi que de droit, et lui en donnera sa décharge.

6. Le nombre des membres, qui doivent composer les chambres des notaires, d'après l'art. 3, celui qui, d'après l'art. 4, est nécessaire à la validité des délibérations de la chambre, pourront être, suivant les localités, réduits ou augmentés par le gouvernement.

Le nombre des syndics pourra être porté à trois pour Paris, et à deux pour les chambres dont le ressort comprendra plus de cinquante notaires.

7. Indépendamment des attributions particulières données aux membres designés dans l'art. 5, chacun d'eux aura voix délibérative, ainsi que les autres membres, dans toutes les assemblées de la chambre; et néanmoins, lorsqu'il s'agira d'affaires où le syndic sera partie contre un notaire inculpé, le syndic n'aura que voix con-

sultative, et ne sera point compté parmi les votans à moins que son opinion ne soit à décharge.

8. Les fonctions spéciales attribuées par l'art. 5 à chacun des membres dont il ordonne la création pourront être cumulées lorsque le nombre des membres composant la chambre sera au-dessous de sept; et néanmoins les fonctions de président, de syndic et de rapporteur, seront toujours exercées par trois personnes différentes.

Quel que soit le nombre des membres composant la chambre, la même cumulation de fonctions pourra avoir lieu momentanément, en cas d'absence ou empêchement de quelqu'un des membres désignés dans l'art. 5, lesquels, pour ce cas, se suppléeront entre eux, ou pourront même être suppléés par tel autre membre de la chambre.

Les suppléans momentanés seront nommés par le président de la chambre, ou, s'il est absent, par la majorité des membres présens, en nombre suffisant pour délibérer.

Pouvoir de la chambre dans les moyens de discipline.

9. La chambre prononcera par voie de décision pour les cas de police et discipline intérieure.

10. La chambre mandera les notaires à ses séances, prononcera contre eux, par forme de discipline, et suivant la gravité des cas, soit le rappel à l'ordre, soit la censure simple par la décision même; soit la censure avec réprimande, par le président, aux notaires en personne, dans la chambre assemblée, soit la privation de voix délibérative dans l'assemblée générale; soit l'interdiction de l'entrée de la chambre pendant un espace de temps qui ne pourra excéder trois ans pour la première fois, et qui pourra s'étendre à six ans en cas de récidive.

11. Si l'inculpation portée à la chambre contre un notaire paraît assez grave pour mériter la suspension du notaire inculqué, la chambre s'adjoindra, par la voie du sort, d'autres notaires de son ressort, savoir celle de Paris, dix notaires; et les autres chambres, un nombre égal, plus un, à celui de leurs membres.

La chambre ainsi composée, émettra par forme de simple avis, et à la majorité absolue des voix, son opinion sur la suspension et sa durée.

Les voix seront recueillies, en ce cas, au scrutin secret, par *oui* ou par *non*; mais l'avis ne pourra être formé si les deux tiers au moins de tous les membres appelés à l'assemblée n'y sont présents.

12. Quand l'avis émis par la majorité des membres de la chambre sera pour la suspension, il sera déposé au greffe du tribunal; expédition en sera remise au commissaire du gouvernement, qui en fera l'usage prescrit par la loi.

Mode de procéder en la chambre.

13. Le syndic déférera à la chambre les faits relatifs à la discipline; et il sera tenu de les lui dénoncer, soit d'office, quand il en aura eu connaissance, soit sur la provocation des parties intéressées, soit sur celle d'un des membres de la chambre.

Les notaires inculpés seront cités à la chambre, avec délai suffisant, qui ne pourra être au dessous de cinq jours, à la diligence du syndic, par une simple lettre indicative de l'objet, signée de lui, et envoyée par le secrétaire, qui en tiendra note.

Si le notaire ne comparait point sur la lettre du syndic, il sera cité une seconde fois dans le même délai, à la même diligence, par ministère d'huissier.

14. Quant aux différends entre notaires, et aux difficultés sur lesquelles la chambre est chargée d'émettre son avis, les notaires pourront se présenter contradictoirement, et sans citation préalable, aux séances de la chambre; ils pourront également y être cités, soit par simples lettres indicatives des objets, signées des notaires provoquans, et renvoyées par le secrétaire, auquel ils en laisseront des doubles, soit par des citations ordinaires, dont ils déposeront les originaux au secrétariat. Ces citations officielles, ou par lettres, seront données avec les mêmes délais que celles du syndic, après avoir été préalablement soumises au visa du président de la chambre.

15. La chambre prendra ses délibérations, dans les affaires particulières, après avoir entendu ou dûment appelé, dans la forme ci-dessus prescrite, les notaires inculpés ou intéressés, ensemble les tierces parties qui voudront être entendues, et qui, dans tous les cas, pourront se faire représenter ou assister par un notaire.

Les délibérations de la chambre seront motivées et signées sur la minute, par le président et le secrétaire, à la séance même où elles seront prises.

Chaque délibération contiendra les noms des membres présens.

Ces délibérations, n'étant que de simples actes d'administration, d'ordre ou de discipline intérieure, ou de simples avis, ne seront, dans aucun cas, sujettes au droit d'enregistrement, non plus que les pièces y relatives.

Les délibérations de la chambre seront notifiées, quand il y aura lieu, dans la même forme que les citations et il en sera fait mention par le secrétaire, en marge desdites délibérations.

16. Les assemblées de la chambre se tiendront en un local à ce destiné dans la ville où elle sera établie.

Chaque année il y aura de droit deux assemblées

générales, et il pourra y en avoir d'autres extraordinaires, toutes les fois que les circonstances l'exigeront et que la chambre le jugera convenable.

Les assemblées générales ou extraordinaires seront convoquées conformément aux dispositions rappelées en l'art. 5. Tous les notaires du ressort de la chambre seront invités à s'y rendre, soit pour les nominations dont parle l'art. 18 ci-après, soit pour se concerter sur ce qui intéressera l'exercice de leurs fonctions.

17. Il ne pourra être pris de délibération en assemblée générale qu'autant que le nombre des notaires présents sera au moins du tiers de tous ceux du ressort de la chambre, non compris dans ce tiers les membres de la chambre.

*Nomination des membres de la chambre et durée
de leurs fonctions.*

18. Les membres de la chambre seront nommés par l'assemblée générale des notaires de son ressort, convoqués à cet effet.

La moitié desdits membres sera choisie dans les plus anciens en exercice, formant le tiers de tous les notaires du ressort.

La nomination aura lieu à la majorité absolue des voix, au scrutin secret, et par bulletin de liste contenant un nombre de noms qui ne pourra excéder celui des membres à nommer.

19. Les membres de la chambre seront renouvelés chaque année, et par tiers, pour les membres qui comportent cette division, et par portions approchant le plus du tiers pour les autres nombres, en faisant alterner, chaque année, les portions inférieures et supérieures au tiers, mais en commençant par les inférieures, et de

manière que, dans tous les cas, aucun membre ne puisse rester en fonctions plus de trois ans consécutifs.

Les deux premiers renouvellemens seront indiqués par le sort, les autres par l'ancienneté de nomination.

20. Les membres désignés pour composer la chambre nommeront entre eux, et suivant le mode de l'art. 18, le président et autres officiers dont parle l'art. 5. Le président sera toujours pris parmi les plus anciens désignés dans l'art. 18. Cette nomination particulière se renouvelera chaque année, les mêmes pourront être réélus; à égalité de voix, le plus ancien d'âge obtiendra la préférence.

21. La nomination des membres de la chambre se fera de droit le 13 brumaire de chaque année.

Ils entreront en fonctions le 1er frimaire suivant, et, le même jour, nommeront le président et autres officiers, qui, de suite, entreront aussi en fonctions.

La première nomination aura lieu, au plus tard, le 15 pluviôse prochain; et les membres entreront en fonctions dans la huitaine qui suivra leur nomination.

Fonds pour les dépenses de la chambre.

22. Il y aura une bourse commune pour les dépenses de la chambre.

Elle sera établie de manière qu'elle n'excède pas les dépenses nécessaires.

Elle sera consentie par l'assemblée générale, répartie sur les divers membres de l'arrondissement, et le rôle rendu exécutoire par le président du tribunal d'appel du ressort, sur le rapport et d'après l'avis du commissaire établi près le même tribunal.

L'arrêté qui aura ainsi établi la bourse commune sera adressé au grand-juge, qui prononcera sur les réclamations.

23. Il sera pourvu, lors du règlement général à faire pour l'exécution de la loi du 25 Ventôse an XI, sur le

notariat, à toutes autres dispositions qui pourraient concerner les chambres de discipline.

24. Le grand-juge, ministre de la justice, est chargé de l'exécution du présent arrêté, qui sera inséré au Bulletin des lois.

H.

23 Février 1810. *Lettre du grand-juge, ministre de la justice, au procureur impérial d'Alba.*

Vous m'informez, monsieur, que le notaire Taricchi a été condamné à six mois d'emprisonnement pour délit en matière de conscription, et vous me demandez la conduite que vous avez à tenir en cette circonstance, soit à l'égard du notaire, soit relativement à la conservation de ses minutes. Vous devez d'abord requérir l'apposition des scellés sur les minutes de ce notaire, et déférer en suite sa conduite au tribunal, qui pourra, en vertu de l'art. 53 de la loi du 25 Vent. an XI, prononcer sa destitution. Vous ferez observer au tribunal qu'il est investi d'un pouvoir *discrétionnaire* pour prononcer telle peine de discipline que les circonstances peuvent exiger. Vous aurez soin de me rendre compte du résultat de vos diligences à cet égard.

16 Novembre 1810. *Lettre du même au même.*

Lorsque je vous ai chargé, monsieur, de requérir la destitution du notaire Taricchi, je vous ai fait connaître que le tribunal était investi d'un pouvoir *discrétionnaire* à cet effet. Vous aviez, d'un autre côté, tous les moyens nécessaires pour intenter cette action, sans qu'il fut besoin d'un avis préalable de la chambre de discipline, puisque ce notaire avait été condamné à des peines correctionnelles pour fait d'escroquerie en matière de conscription.

Quant aux considérations personnelles dont vous me parlez, elles ne sauraient prévaloir à l'égard d'un fonctionnaire qui a manqué aussi essentiellement aux lois de l'honneur. Vous voudrez bien donc satisfaire sans délai à mes ordres et me rendre compte de vos diligences à ce sujet.

18 Janvier 1811. *Lettre du grand-juge, ministre de la justice au procureur-général de Turin.*

J'avais chargé, monsieur, le procureur impérial près le tribunal de première instance d'Alba de requérir la destitution du notaire Taricchi condamné à des peines correctionnelles pour faits d'escroquerie en matière de conscription militaire; mais ce tribunal, s'appuyant sur l'arrêt rendu dans une espèce semblable par votre cour en faveur du notaire Gaudi, a cru devoir se conformer à cette jurisprudence. Je viens d'enjoindre au procureur impérial d'interjeter appel de ce jugement; vous voudrez bien en requérir l'annulation.

I.

Besluit van den 12. September 1822, n°. 63, tot wering van misbruiken bij sommige notarissen plaats hebbende. (Stb. n°. 43).

Wij Willem, enz. enz.

In ervaring gekomen zijnde, dat vele notarissen zich niet ontzien om af te wijken van de stellige voorschriften der wet van den 12. Junij 1816 (*Staatsblad* n°. 26), rakende de formaliteiten, welke moeten worden in acht genomen, zoo bij den verkoop van vaste goederen, waarbij minderjarigen, geïnterdiceerden of beneficiaire erfgenamen zijn geïnteresseerd, of welke behooren tot vacante of ge-

faillleerde boedels, als bij de scheiding en verdeeling van boedels, waarbij minderjarigen of geïnterdiceerden als deelgenooten belang hebben; mitsgaders dat eenige Notarissen van zich hebben kunnen verkrijgen, om de hand te leenen tot het bezigen van middelen en praktijken, welke geene andere strekking hebben, dan om de heilzame bepalingen dier wet Wet te ontduiken;

Gelet op de berichten welke Ons zijn toegekomen omtrent de willekeurigheid, waarmede vele notarissen in de berekening van hun salaris te werk gaan;

Gezien het Decreet van den 16 Februarij 1807, houdende, onder anderen, het tarief, waarnaar de notarissen zich in het berekenen van hun salaris moeten gedragen;

Gezien art. 174 van het Wetboek van Strafrecht;

Gezien art. 53 der Wet van den 25 Ventôse, XI jaar; en in aanmerking genomen hebbende omtrent het verstand van dat artikel, de bij onderscheidene gewijsden, zoowel als bij opzettelijke instructiën gevestigde jurisprudentie, volgens welke de Regtbanken bekleed zijn met de discretionnaire magt, om de notarissen, onder anderen, en in gevalle eener ambtshalve aangelegde vervolging, zonder voorafgaand advies der kamer van discipline, tot suspensie of destitutie te verwijzen;

Op de voordragt van Onzen Minister van Justitie;

Den Raad van State gehoord;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Justitie;

Hebben besloten en besluiten;

Art. 1. Wij verbieden ten ernstigste aan alle Notarissen om, onder eenig voorwendsel, hoe ook genaamd, hun ministerie te leenen tot het passeren van akten, welke strijdig zijn met eenige bestaande wettelijke bepalingen; en inzonderheid dezulke, waarbij de voorschriften der Wet van den 12 Junij 1816 (Staatsblad n°. 26) zouden worden uit het oog verloren of verijdeld.

In de berekening van hun salaris, zullen de Notarissen zich stiptelijk moeten gedragen naar het voor hen vastgestelde tarief van den 16. Februarij 1807, en zij zullen inzonderheid, voor de verkooping van roerende en onroerende goederen, behoorende tot boedels, waarbij minderjarigen, geïnterdiceerden, beneficiaire of afwezende erfgenamen belang hebben, ofte wel tot vacante of gefailleerde boedels, mitsgaders voor de scheiding en verdeeling van boedels, waarbij minderjarigen, geïnterdiceerden of afwezenden zijn geïnteresseerd, en voor al hunne overige verrigtingen in dergelijke boedels, geene andere of hoogere salarissen mogen in rekening brengen, dan bij het gemeld tarief zijn bepaald.

2. Het is den notarissen niet geoorloofd, om bij de conditiën of bij de memorie van lasten, wegens den verkoop van onroerende goederen, behoorende tot zoodanige boedels, als bij het vorige artikel zijn vermeld, eenige tegen het voorschreven tarief aanlopende bedingen omtrent hun salaris te maken, of om daaromtrent met de voogden, curators en andere bewindvoerders in de *boedels, ofte met wie het ook zoude mogen zijn, overeenkomsten* te treffen, noch om eenig salaris of eenige percentsgewijze belooning te berekenen voor den ontvang van gelden, of voor andere bijzondere werkzaamheden en verrigtingen, waarvoor bij het gemelde tarief geene belooning is toegelegd.

3. De declaratiën der notarissen wegens hun salaris voor de werkzaamheden, die zij in de voorschreven boedels zullen hebben verrigt, zullen overeenkomstig het bepaalde bij art. 173 van het Decreet van den 16 Februarij 1807, door den President der Regtbank van Eersten Aanleg moeten worden getaxeerd, en zal bij de koopconditiën of de memorie van lasten worden uitgedrukt, dat de koper, voor zoo verre de kosten van den verkoop voor zijne

rekening komen, de betaling op eene alzoo getaxeerde declaratie zal doen.

4. De Regtbanken van Eersten Aanleg en de Regters-Commissarissen in gefailleerde boedels, zullen kunnen vorderen dat bij de verzoeken om autorisatie tot verkoop, in de gevallen bij de Wet van den 11 Junij 1816 (Staatsblad n°. 26) vermeld, worden overgelegd de conditiën of memoriën van lasten, waarop de verkoop zal geschieden, en zullen in dat geval en voor zooverre daarin iets strijdigs met de Wet, met ons tegenwoordig Besluit, of met de belangen der geïnterdiceerden mogt gevonden worden, de verzochte autorisatie niet anders verleen, dan onder zoodanige bijgevoegde bepalingen, als dienstig zouden kunnen zijn tot verzekering van de stipste naleving der Wetten en Verordeningen en tot wering van alle nadeel voor de belanghebbenden.

5. De Notarissen zullen in allen gevalle verplicht zijn om aan de Vrederegters, ten minste tien dagen vóór het houden der eerste zitting voor den verkoop bepaald, medeeling en opening te geven van de conditiën of memoriën van lasten, waarop zullen plaats hebben de verkooping, mitsgaders van den voet, waarop zullen worden gedaan de boedelscheidingen die ten hunnen overstaan moeten geschieden, en om den tot het houden van zulke verkooping en tot het doen dier boedelscheidingen te bepalen tijd, met de Vrederegters te overleggen.

De Vrederegters zullen de stukken examineren en na-gaan of dezelve iets bevatten, hetwelk met de Wet, met ons tegenwoordig Besluit, of met de belangen der geïnteresseerden zoude strijdig zijn, en zullen in zoodanig geval zorgen, dat de noodige veranderingen of verbeteringen plaats hebben.

Ingeval van verschil tusschen de Notarissen en Vrederegters, zal de zaak, bij wege van referé, gebragt worden

ter beslissing van den President der Regtbank van Eersten Aanleg.

6. Onze Procureurs-Generaal en verdere officieren van Justitie zullen de hand houden aan de stipte naleving der Wet van den 12 Junij 1816 (Stratsblad n°. 26) en de voorschriften van ons tegenwoordig Besluit, en zullen toezien dat de Vrederegters zich met de uiterste naauwgezetheid kwijten van de zorg die hun is opgedragen.

Zij zullen zorgen dat dadelijk gestuit worde de voortgang der verkooping en der boedelscheidingen, waaromtrent van de voorschriften der gedachte Wet en van dit ons Besluit mogt worden afgeweken, en dat in zoodanig geval van de zaak worde verslag gedaan aan de Regtbank of aan den Regter-Commissaris dien het aangaat, ten einde naar bevind van zaken te worden gedisponeerd.

7. Gemelde Onze Procureurs-Generaal en verdere Officieren van Justitie, zullen tegen de Notarissen welke de voorschriften van het tegenwoordig Besluit mogten overtreden, de toepassing vorderen der bij de Wet bepaalde strafbepalingen, en naarmate van de omstandigheden, derzelve suspensie of destitutie bij den Regter provoceren, verlangende Wij dat Onze Hoven en Regtbanken de hun, ten opzigte van de Notarissen toegekende discretionnaire magt, waarmede Wij willen dat zij bij voortdurend bekleed blijven, doen strekken ter waarborg voor de rigtige waarneming der verordeningen van welke door de Notarissen niet straffeloos kan of behoort te worden afgeweken.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van het tegenwoordig Besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst.

Gegeven op het Loo, den 12 September 1822 en van Onze Regeering het negende.

K.

ONTWERP VAN WET.

TITEL I. Van de ambtsbediening der Notarissen.

AFDEELING IV. *Van de Kamers van Notarissen.*

Art. 30. De kamers van notarissen worden gevestigd in de hoofdplaatsen der door Ons bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur aan te wijzen arrondissementen.

Daarbij wordt tevens bepaald, of het ressort dier kamers zich zal uitstrekken over één of meer arrondissementen.

Het voorzitterschap van elke kamer wordt waargenomen door den president der arrondissements-regtbank, zitting houdende in de gemeente, waar de kamer is gevestigd, of door een lid dier regtbank, door den president aan te wijzen. De overige leden der kamer worden voor den tijd van 3 jaren gekozen door en uit de notarissen tot haar ressort behorende.

Tot bestrijding der kosten, aan de instelling en werking der kamers verbonden, wordt eene jaarlijksche toelage uit 's Rijks schatkist verleend.

31. De kamer is belast met :

- 2°. het toezigt over het gedrag en de handelingen der notarissen, het weeren en beteugelen van inbreuken en misslagen, en tot dat einde het opleggen der disciplinaire straffen van waarschuwing en berisping, en het doen van voordragt aan de arrondissementsregtbank tot schorsing en ontzetting, voor zoover tot de gemelde straffen overeenkomstig deze Wet termen bestaan; alles onverminderd de magt, bij deze Wet aan het openbaar ministerie opgedragen;

- 3°. het handhaven van de inwendige orde, het voorkomen en zooveel mogelijk bijleggen van alle geschillen, welke tusschen de notarissen betreffende de uitoefening hunner ambtsbediening mogten ontstaan, en de beslissing dier geschillen, voor zoover hare uitspraak door beide partijen mogt ingeroepen worden;
  - 4°. het voorkomen, en zoo mogelijk bijleggen van de geschillen, welke tusschen bijzondere personen en de notarissen betreffende de uitoefening hunner ambtsbediening en de berekening van hun honorarium en hunne verschotten mogt ontstaan.
-

the conference on 11 November 1944, the day
before the final meeting of the conference and the day
after the final meeting of the conference. The conference
was held in the Hotel de Ville, Paris, and was
attended by representatives of the United States,
Great Britain, France, and the Soviet Union.

The conference was held in the Hotel de Ville,
Paris, and was attended by representatives of the
United States, Great Britain, France, and the
Soviet Union. The conference was held on 11
November 1944, the day before the final
meeting of the conference and the day after
the final meeting of the conference.

STELLINGEN.

STELLINGMA

STELLINGEN.

I.

De hedendaagsche notarissen hebben meer overeenkomst met de tabularii en tabelliones dan met de notarii der Romeinen.

II.

Jure Romano kan geld, tot spelen geleend, niet worden teruggevorderd.

III.

Onjuist is de bewering van Bechmann (Zur Lehre von dem Eigenthumserwerb' durch Accession und den Sachgesammtheiten, bladz. 23), dat door avulsio alleen dan eigendom wordt verkregen, wanneer op het aangeworpene stuk boomen stonden, die wortels hebben geschoten.

IV.

Ten onrechte zegt Schütze (vom Eigenthumserwerb' am Wildergut, Jahrb. des gem. deuts. Rechts, VI pag. 75 not. 26): „Die folgenden Schlussworte [L. 55 D. de acq. rer.

„dom. (44.1)] : „veluti responsum est, quum quidam poculum alterius ex nave eiecisset” enthalten denn freilich „eine recht traurige Analogie, da die „naturalis laxitas” „durchaus nicht passen will, und das Eigenthum am „Gegenstand eben nicht aufgehoben wird. Sollte es daher „ein zu kühner Vorschlag sein, statt „*poculum*” zu lesen „*porculum*” (Meerschweinchen, ein Fisch), und diesen „porculus lebendig sein zu lassen?”

V.

De actie tot nietigverklaring der overeenkomst van art. 470 B. W. verjaart in vijf jaren, die met den dag van het sluiten der overeenkomst aanvangen.

VI.

Het huis, waar, ingevolge art. 132 B. W., een huwelijk wordt voltrokken, is niet voor ieder toegankelijk.

VII.

De vraag, of de huwelijksafkondigingen mogen plaats hebben, voordat de bij art. 91 B. W. bepaalde 300 dagen verstreken zijn, wordt ten onrechte door de Gemeente-stem van den 16. April 1877 (n°. 1333) ontkennend beantwoord.

VIII.

De zin van art. 125b B. W. is deze: Wanneer het huwelijk mocht zijn voltrokken, voordat de stuiting is opgeheven, *zal* het geding ter zake dier stuiting *kunnen worden voortgezet*, en *zal* het huwelijk *worden* nietig verklaard, bijaldien de eisch aan den opposant is toegewezen.

IX.

De verkooper van een erf, die vernietiging van den verkoop wegens wanbetaling van den koopprijs vraagt, kan de vruchten, door den kooper genoten, of de renten van den koopprijs eischen.

X.

De borgtocht voor hetgeen de naamlooze vennootschap, met inbegrip van renten verschuldigd zal zijn, strekt zich uit ook tot de na het faillissement der vennootschap verschenen renten.

XI.

Ten onrechte is door de rechtbank te Amsterdam (30 Dec 1870) het cognoscement, afgegeven door een binnenvaarder, als een eenvoudige vrachtbrief aangemerkt.

XII.

Een photograaf van beroep is koopman.

XIII.

De woorden van art. 1 W. v. B. Rv.: „Elke regtsingang vangt aan met eene dagvaarding” zijn te algemeen.

XIV.

De vreemdeling kan hier te lande van den vreemdeling de cautio judicatum solvi vorderen.

XV.

Decreten betreffende het beheer van polders, door Napoleon I voor ons land uitgevaardigd, kunnen door provinciale verordeningen worden opgeheven.

XVI.

Het opzettelijk vernielen van glasruiten in vaststaande ramen (b. v. eener kerk), moet worden gestraft volgens art. 437 C. P.

XVII.

Art. 328 C. P. behoorde ook van toepassing te zijn op gewelddadige schennis der eerbaarheid.

XVIII.

Wanneer bij de dagvaarding de termijn van art. 225 W. v. Strafv. niet is in acht genomen, is de rechter bevoegd, het gevraagde verstek te weigeren.

XIX.

Het heffen van een recht van successie en van overgang bij overlijden in de rechte linie, zooals dit voorgesteld wordt in art. 8, 1° en art. 9 van het Gewijzigd ontwerp van wet op dit stuk, verdient aanbeveling.

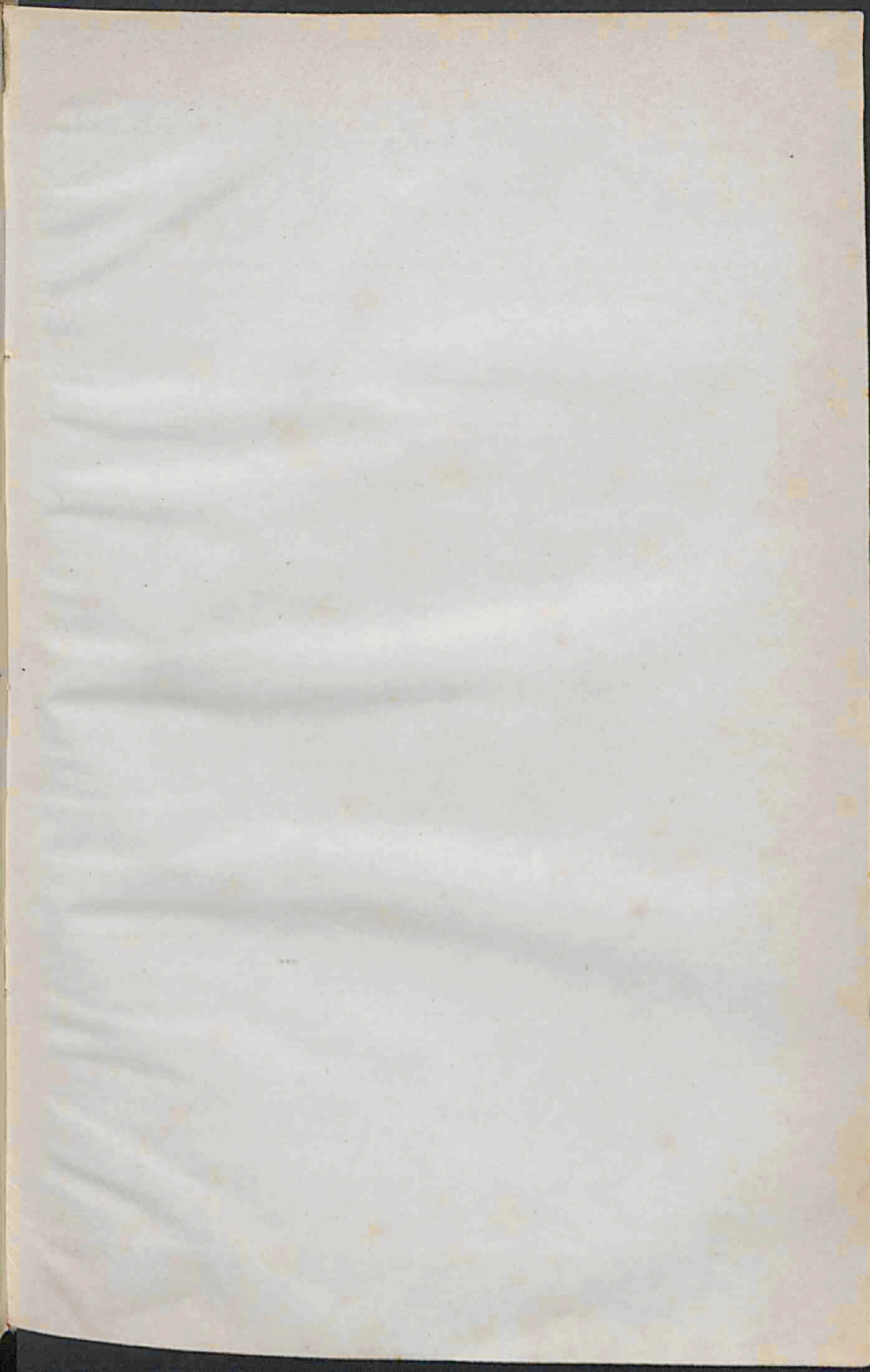
XX.

Bescherming van den wildstand van Staatswege in Nederland is af te keuren.

XXI.

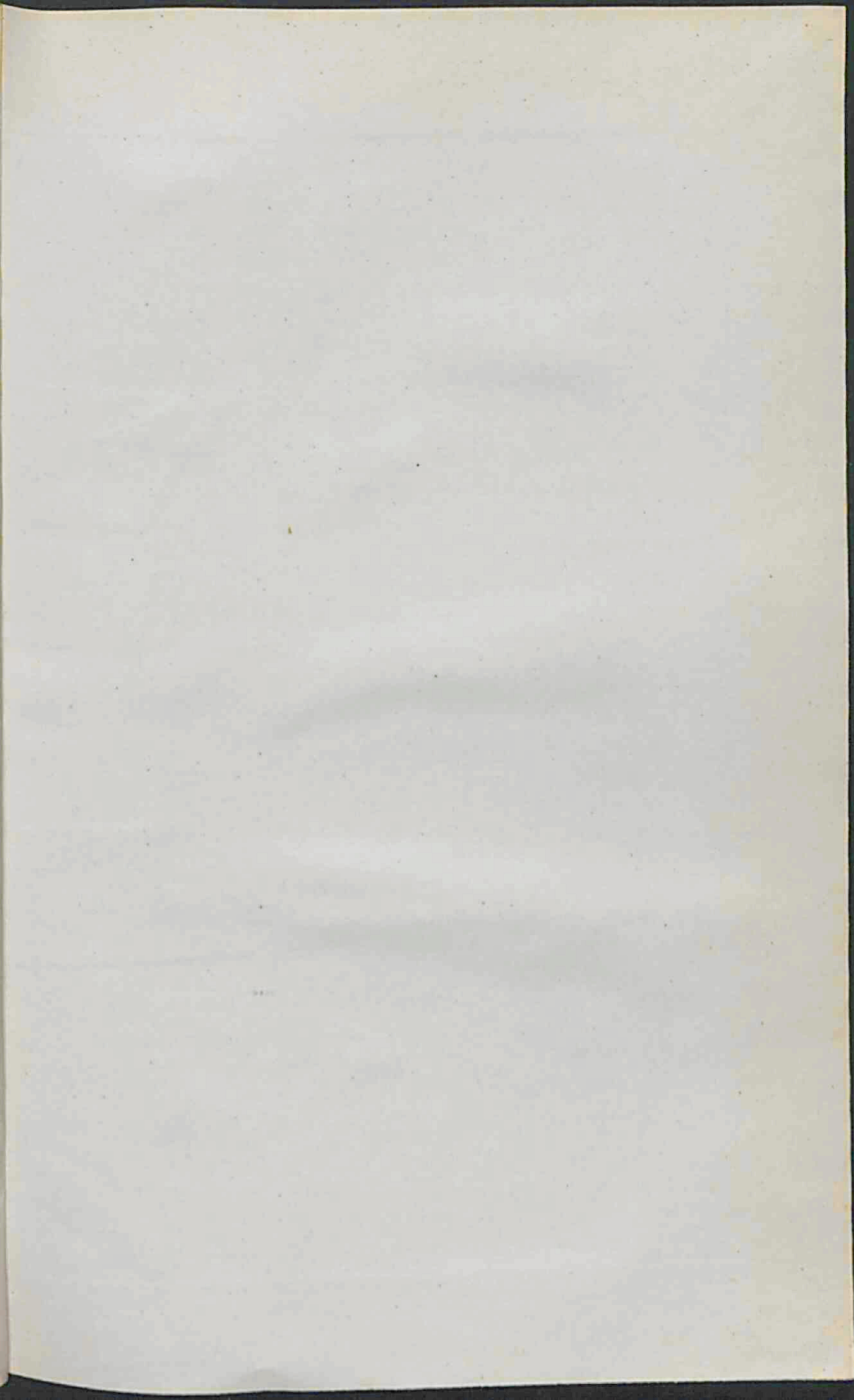
Te recht is de doctorale titel niet onder de vereischten voor de benoembaarheid tot notaris opgenomen.

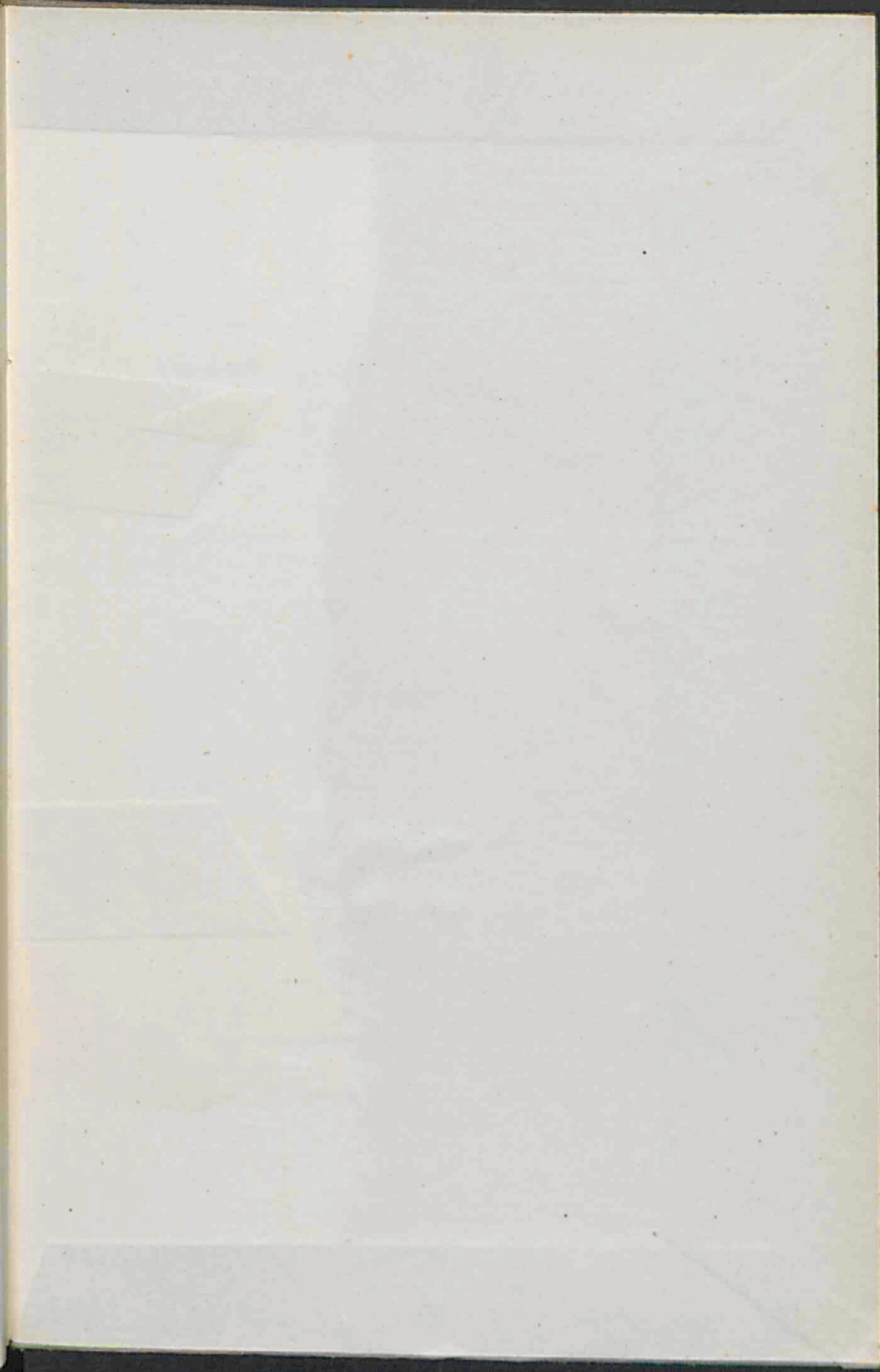

A
1